

آستان خدمت

مروی بر ۲ سال خدمت خادمان رضوی به زائران و مجاوران امام مهربانی‌ها

اسفندماه ۱۳۹۶

توصیه‌های ۷ گانه به تولیت جدید

موارد مطرح شده از سوی رهبر انقلاب اسلامی

در حکم تولیت جدید آستان قدس رضوی

۹۴/۱۲/۱۷

آستان خدمت

هزاری بزرگ سال خدافت خادمان رضوی بزرگ و دعوهای امام علیها

قراردادن خدمت به زائران به ویژه ضعفا
و نیازمندان در رئوس برنامه‌ها

ساماندهی بنگاه‌های اقتصادی و خدماتی
آستان قدس رضوی و انصباط قانونی آن‌ها

مصروف داشتن همه‌ی توش و توان در راه
خدمتگزاری آستان قدس رضوی

نگهداری و نگهبانی از مجموعه‌ی فضاها
و بنای‌های آستان قدس رضوی

ترویج معارف قرآنی و مکتب اهل‌البیت (علیهم السلام)
با بهره‌گیری از ظریف فرهنگی عظیم آستان قدس

حافظت از موقوفات
و بهره‌گیری بهینه از آن در مصارف خود

اهتمام به خدمت به مجاوران
و به ویژه مستمندان و مستضعفان

گرافیک و صفحه‌آرایی:
ابوالفضل رضازاده، حامد همایونی و
سید ایمان سجادی

عکس:
واحد عکس روزنامه قدس و روابط
 عمومی آستان قدس رضوی

با سپاس از همکاران
بخشنی و هنری، چاپ و توزیع

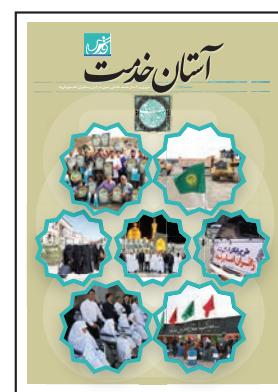
هیئت تحریریه:
زهرا چکنه، تکتم حیدریان،
الههار جمندی‌راد، سید مصطفی

حسینی راد، محمد‌حسین مروج
کاشانی و حسن احمدی‌فرد

مدیر فنی و هنری:
محمد قاضی‌زاده

صاحب امتیاز:
« مؤسسه فرهنگی قدس »
وابسته به آستان قدس رضوی

مدیر مسئول:
ایمان شمسایی
دبیر ویژه نامه:
سید سجاد طلوع هاشمی

کانون گسترش اسلام ناب...

گزیده‌ای از جملات رهبر انقلاب اسلامی درباره حرم مطهر و آستان قدس رضوی

شهر شهادت با مردمی مؤمن، انقلابی، مهربان و پا فتخار و با حوزه علمی‌های کهن، غنی و ریشه‌دار و با جامعه دانشگاهی گستره، روشنگر و فعل و با میلیون‌ها زائر پر شور و مشتاق، و برتر از همه، با آستان بلند رضوی که قبله دلهای مؤمنان در همه اقطار است، شهری یگانه و استثنایی به شمار می‌رود.

می‌توان گفت آستان قدس یکی از بزرگترین مؤسسات فرهنگی اسلام است. اولاً مؤسسه‌ای که در خود، از قرن‌ها تجربه، کار، علم، فرهنگ، کتاب و نسخه و این چیزها داشته باشد و بعد باشد این چند سال اخیر، به شعب گوناگوئی از علم و فرهنگ نائل آمده باشد در دنیا کم داریم، ثانیاً در کشور هیچ مرکزی که جامعیت فرهنگی این مرکز را داشته باشد نداریم.

خدمت آستان مقدس امام هشتم(علیه الصلوٰة والسلام) وقتی با شرایط و شیوه ویژه آن انجام بگیرد، از بزرگترین ارزش‌ها و بزرگترین افتخارات است و امروز چنین چیزی می‌سسور است و وجود دارد، بنده هم افخار می‌کنم اگر چه به نام و نه به عمل جزو شما هستم و مشرف به خدمت این آستان قدسم.

مبنای کار آستان قدس بر چیست؟ بر مسائل معنوی، فرهنگی و هدایت. همه چیزهای دیگر مقدمه و وسیله است برای اینکه این دستگاه این فضای مقدس بتواند قدراست خودش را به مراجعتانش، به آن مریدان، عاشقان، مشتاقان بدهد.

مجموعه دستگاه فرهنگی آستان قدس از مدرسه، دانشگاه، مجله، کتاب، تحقیق و همه و همه باید خدمتگزار و زمینه‌ساز باشد برای گسترش تفکر اسلامی ناب، به عنوان یک تفکر نوی یک تفکری که باید آن را فهمید و به آن در ذهن‌ها عمق بخشید.

امام علی بن موسی الرضا(علیه الصلوٰة والسلام) به یکی از باران خود فرمود: «رحم الله عبداً حبناً امرنا»؛ رحمت خدا بر آن کسی که امر ما را زنده کند. این راوی می‌گوید: چه جو ری می‌شود که امر شما، مطلب شما، موضوع مورد اهتمام شما زنده شود؟ «قال يتعلّم علومنا و يعلّم الناس» علوم ما را فراز بگیرند، معارف اهل بیت را فراز بگیرند، آن را به مردم، به دلهای مشتاق، به ذهن‌های جستجوگر منتقل کنند... حضور این مرقد مطهر در این بخش از میهن بزرگ اسلامی هم برکات زیادی داشته است. بحمدالله ارتباطی بین مسلمانان در اقصی نقاط عالم - کسانی که دلشان به محبت اهل بیت می‌پذارند همه فرقه‌ها و نحله‌های اسلامی - به برکت این مزار مطهر، این موضع شریفه، این حرم اهل بیت(علیهم السلام) در خراسان تحقق ییدا کرده است.

دستگیری آستان قدس از طبقه محروم و ضعیف بر کسی پوشیده نیست

مرحوم آیت الله طبسی خدمات زیربنایی داشت اما جناب آقای رئیسی طبق دستور رهبری قرار شد به طبقه ضعیف و محروم جامعه اهتمام بورزد و زوار و مجاوران را دریابد بر همین اساس خدماتی را آغاز کرد.

آنچه که از زمان تولیت حجت الاسلام والمسلمین رئیسی (حفظه الله) شادبین و به حد تواتر به ما رسیده، این است که رسیدگی بسیار خوبی به ضعفای زائر و مجاور صورت گرفته و حتی به زیارت اولی های سراسر کشور که نتوانسته اند به مشهد و حرم مشرف شوند خدماتی ارائه دادند تا توفیق زیارت پیدا کنند. این دستگیری شدید از طبقه محروم و ضعیف بر کسی پوشیده نیست و همه دعاکوی ایشان هستند و اظهار رضایت و خوشبختی دارند.

با توجه به فرمان رهبر و توجه خود ایشان که شخصی فاضل، متدين و دارای اطلاعات فقهی هستند، حتماً خارج از نیات وقف نامه عمل نمی کنند چون پیغمبر (ص) فرمود «الْوَقْفُ عَلَى حَسْبِ مَا يَقْنَهَا أَهْلُهُ» حتماً این خدمات عامه را نسبت به ضعفای زائر و مجاور بر همین اساس نیات واقفین انجام می دهند و اینها مورد تقدیر و تشکر همه است ما هم به سهم خود تشکر می کنیم و دعاگو هستیم.

آیت الله مصطفی اشرفی شاهروodi
استاد دروس خارج
حوزه علمیه خراسان

آستان قدس در عرصه خدمت رسانی به محروم الگوی کارآمد خوبی است

اصلًا در سال های اخیر و در دوران تولیت حجت الاسلام والمسلمین رئیسی شاهد تحولات و برنامه های بسیار خوبی در آستان قدس رضوی به ویژه از حیث خدمت به مردم و زوار علی بن موسی الرضا (ع) هستیم.

اساساً در جامعه و نظام اسلامی، باید از هر فرضیتی در جهت تکریم مردم و از جمله خدمات رسانی به محروم استفاده مناسب کرد که انصافاً آستان قدس در این عرصه یک الگوی کارآمد خوبی از خود ارائه داده است و البته باید بیش از اینها بر تلاش ها و خدمات افروز. بی شک با برنامه ریزی بهتر و نیز بکارگیری افراد آگاه، دانا و داشمند در عرصه های فرهنگی و اقتصادی و تدبیر درست می توان تحولات خوبی را رقم زد که در این باره با توجه به تأکیدات فراوان مقام معظم رهبری باید خدمت به محروم امن در اولویت برنامه های مسئولان قرار گیرد.

ایجاد تشکیلات و قرار گاه هایی به همت آستان قدس رضوی برای اعزام و اسکان مطلوب کسانی که تاکنون موفق به زیارت مضع نورانی امام رضا (ع) نشده اند، همچنین تلاش در محرومیت زدایی در حومه شهر مشهد و دیگر نقاط، از جمله اقدامات ارزشمند، بابرگ و بسیار خوبی است که قطعاً بایان و عوامل آن در نزد خدای متعال و اهل بیت (ع) ماجور خواهند بود.

آیت الله محمد حسن ممدوسین
عضو جامعه مدرسین
حوزه علمیه قم

شاهد تحول خوبی در گراییش مردم به آستان قدس هستیم

در کشور ما از گذشته بنیاد وقف به عنوان نهاده بوده که ریشه در آموزه های دینی ماداشه است، از زمانی که امام رضا (ع) به سمت ایران حرکت کردند و به دست مأمون به شهادت رسیده و در طوس دفن شدند، محل دفن ایشان به نام مشهد اراضی نامگذاری شد و افراد علاقه مند به این امام همام مکان های را برای آبدانی قبر مطهر و شریف ایشان وقف کردند. از این رو رسیدگی به موقوفات و استفاده بهینه و مصرف کردن در جاهایی که مورد وقف قرار گرفته از اهداف افرادی بوده که به عنوان تولیت آستان قدس منصوب شدند.

پس از ارتقا آیت الله واعظ طبسی، مقام معظم رهبری حجت الاسلام والمسلمین رئیسی را به عنوان تولیت آستان قدس رضوی منصوب کردند و پس از اینکه ایشان به تولیت آستان قدس رضوی منصوب شدند، با روحیه بالا پشتکار، تلاش فراوان و ابتکار در عرصه های مختلف که از نمونه مایی باز خصوصیات ایشان است برای رفع مشکلات و کمک به زائران رضوی همت کردند. اگر واقفین حرم مطهر امام رضا (ع) نیتی داشتند و وقفی انجام شد باید در مسیر وقف استفاده شود احکام فقهی روشن است و جناب رئیسی در این زمینه فعالیت خوبی داشته و دارند که شاهد تحول خوبی در گراییش مردم ایشان همچنین در استان های مختلف افرادی را مشخص کرده تا اگر موقوفاتی در استان های دیگر وجود دارد از آنها بهره برداری شود و اگر افرادی در سطح کمتر تاکنون به مشهد مشرف نشده اند با هزینه آستان قدس رضوی این اقدام انجام شود.

به لطف الهی تولیت آستان قدس رضوی در مسیر انقلاب و مقام معظم رهبری گام بر می دارد که این روحیه انقلابی در فعالیت های ایشان خود را اشان داده، وجه انقلابی بودن در ایشان مشخص است و جامعه ما به این شخصیت دینی و علمی افتخار می کند.

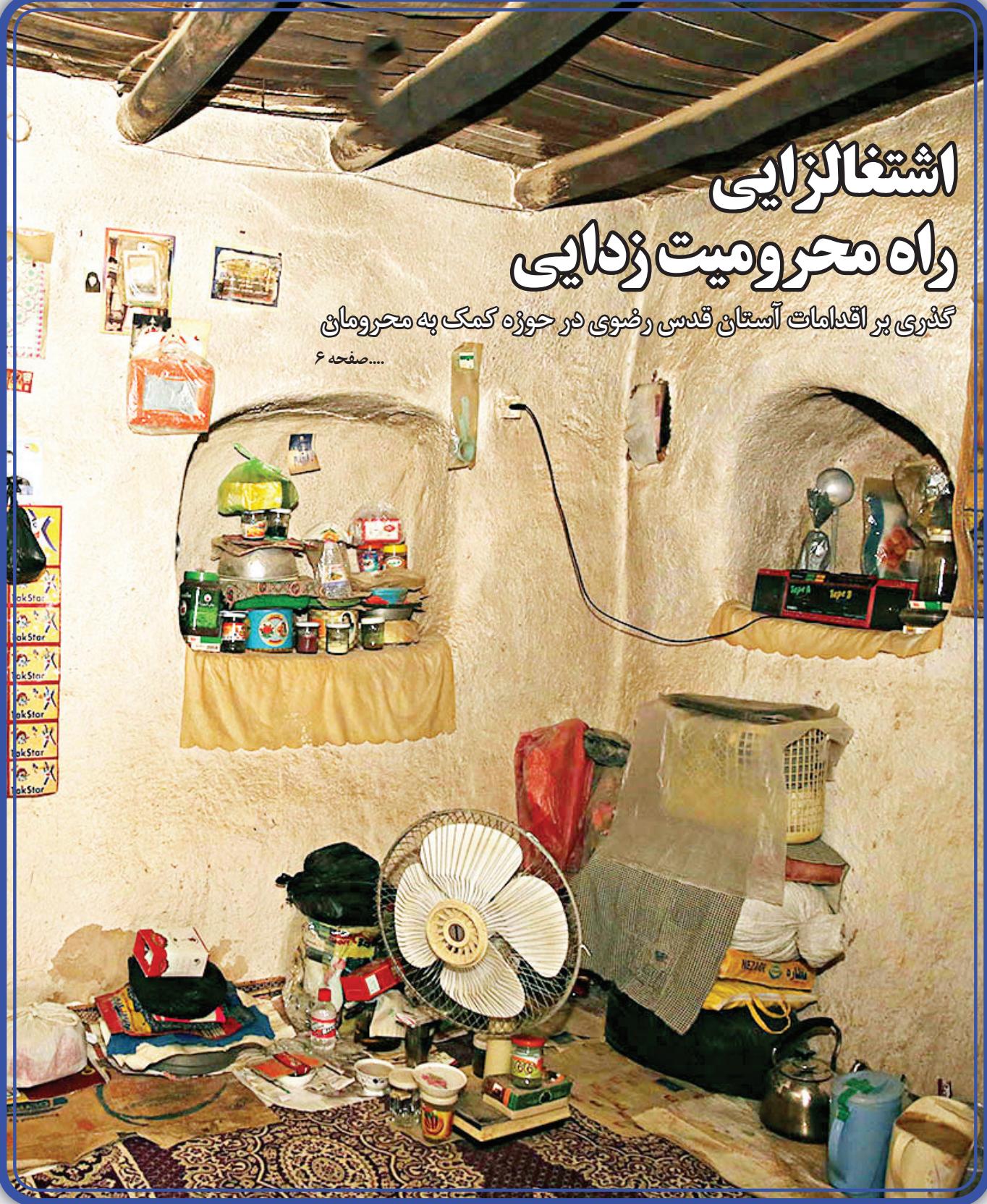
حجت الاسلام و المسلمين دکتر دیرباز
عضو مجلس خبرگان رهبری
و رئیس دانشگاه قم

اشغال‌زایی راه محرومیت‌زدایی

گنری پر اقدامات آستان قدس رضوی در حوزه کمک به محرومان

صفحه ۶

آستان قدس رضوی با ساخت ۵۲۰ واحد
مسکونی به کمک زوج‌های جوان محروم شناخت

آغاز زندگی زیر سایه امام رضا علیه السلام

باتوجه به بافت فرهنگی، مذهبی و سنتی زندگی
ایرانیان، ازدواج از دیرباز یک امر مقدس و بسیار مبارک
بوده و آرزوی هر پدر و مادر ایرانی دیدن فرزندان...

صفحه ۲۰

نگاهی به خدمات قرارگاه جهادی آستان
قدس رضوی در مناطق زلزله زده کرمانشاه

آرام و قرار در قرارگاه امام رضایی‌ها

قرارگاه جهادی امام رضا (ع) به نمایندگی از آستان
قدس رضوی از همان ابتدای وقوع زلزله مهیب استان
کرمانشاه براساس مأموریت و هدف خود ...

صفحه ۱۴

نگاهی به خدمات درمانی
آستان قدس رضوی

دارالشفای طبیب بی نوبت

ارائه خدمات درمانی به بیماران به ویژه زائران حرم
مطهر رضوی قدمتش به این سال‌های دور و نزدیک
نمی‌رسد، مربوط می‌شود به دوران صفویه...

صفحه ۱۰

اشغالزایی راه محرومیت زدایی

گذری بر اقدامات آستان قدس رضوی در حوزه کمک به محرومان

محرومیت‌زدایی یک اقدام اساسی، ریشه‌دار و همه جانبه است که مسئولیت اصلی آن متوجه دولتهاست و تحقق آن نیز در قالب برنامه‌های مختلفی است که می‌باشد در طول زمان انجام گیرد. اما آستان قدس رضوی در رویکرد جدید خود مخصوصاً پس از منشور هفت گانه رهبر معظم انقلاب اسلامی در حکم تولیت این آستان و تأکید بر خدمت به زائران علی‌الخصوص ضعفا و نیازمندان، همچنین خدمت به مجاوران این آستان ملکوتی به ویژه مستمندان و مستضعفان، محرومیت‌زدایی را یکی از رئوس واکویت‌های کاری خود قرارداد. بر همین اساس؛ آستان قدس رضوی در دو سال اخیر علاوه بر هم‌افزایی با نهادها و ارگان‌های مرتبه همچون کمیته امداد امام خمینی(ره)، بسیج و دیگر ظرفیت‌ها، در ساختار اداری خود تشکیلات جدیدی تحت «معاونت امداد مستضعفین» نیز ایجاد کرد. در ادامه به برخی از این اقدامات که در راستای محرومیت‌زدایی و کمک به محرومان در حال انجام است، اشاره‌هایی کنیم.

استان کشور اعزام شده‌اند و ۳۱ درصد فعالیت‌های این گروه‌های جهادی در حوزه عمرانی، ۲۶ درصد آموزشی، ۲۱ درصد در حوزه سلامت، ۱۳ درصد در حوزه اشتغال‌زایی و ۹ درصد در عرصه پژوهشی بوده است. سال ۱۳۹۵ نیز دو هزار و ۲۱۵ گروه جهادی به تمامی استان‌های کشور اعزام شدند که بیشترین حضور و خدمت‌رسانی این گروه‌های جهادی در استان‌های خراسان رضوی، اصفهان، مازندران، چهارمحال و بختیاری و فارس ثبت شده است و در سال ۹۶ استان‌های خراسان شمالی، کرمانشاه، خوزستان، خراسان رضوی و کرمان جزو استان‌هایی است که بیشترین اعزام و حضور گروه‌های جهادی را به خود اختصاص داده است.

آستان قدس رضوی همچنین به منظور حمایت از برگزاری اردوهای جهادی و فعالیت‌های آنها در زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی، عمرانی و پژوهشی در مناطق محروم تاسقف ۵۰ میلیون ریال برای هر گروه در نظر گرفته است.

طرح‌هایی برای محرومیت‌زدایی

آستان قدس رضوی همچنین این را به منظور حمایت از برگزاری اردوهای تفاهم نامه همکاری با نهادها و سازمان‌های مختلف را با حدود ۴۲ محدودیت‌زدایی تنظیم و امضا کرده که از این تعداد ۲۰ تفاهم‌نامه در سال ۱۳۹۵ و بیش از ۲۲ تفاهم‌نامه دیگر نیز در سال جاری برای

روستاها است که با هدف توسعه اشتغال روستایی و محرومیت‌زدایی در حال انجام است. در فاز اول و در ۱۰ روستایی بخش شهرستان کلات استان خراسان رضوی این طرح اجرا شد و در قالب آن سه هزار و ۳۰۰ رأس میش و قوچ از نژادهای «مغاینی» و «گردی» که با وضعیت منطقه کلات هموطنی دارد در اختیار یکصد دامداری قرار گرفت. این دامداران کسانی هستند که شرایط نگهداری دام را دارند ولی منابع مالی مورد نیاز برای خرید دام را نداشته‌اند، لذا در قالب اعطای وام قرض الحسن تمهیلاتی به مبلغ ۵۰۰ میلیون ریال برای خرید دام و آنوقه با کیفیت یک ساله دام و خدمات دامپزشکی با کارمزد یک و نیم درصد در اختیار این روستائیان قرار گرفته که تاکنون ۲۸ طرح در این زمینه اجرا شده و ۶۲ مورد دیگر نیز در دست اقدام است.

تفویت کارگاه‌های تولید لباس، بیبیگری و کمک به راهاندازی کارگاه‌های خیاطی و پیبیگری و کمک به راهاندازی کارگاه‌های کیف‌دوزی از دیگر طرح‌هایی بود که آستان قدس رضوی در راستای اشتغال‌زایی و کارآفرینی انجام داده است.

جهادگران رضوی به یاری محروم‌مان شتابند

یکی دیگر از برنامه‌های اصلی آستان قدس رضوی برای محرومیت‌زدایی در استان‌ها و شهرهای مختلف کشور، اعزام گروه‌های جهادی در مناطق مختلف بوده است، به طوری که از ابتدای سال ۹۶ تاکنون ۱۸۲ گروه جهادی به مناطق محروم ۱۲

اشغال‌زایی و کارآفرینی برای محرومان

اشغال‌زایی و کارآفرینی برای محروم و افسار نیازمند و کم درآمد جزو اولویت‌های اصلی آستان قدس رضوی است و در دوره جدید مدیریت این آستان تلاش شده است که محروم و نیازمندان صاحب شغل شوند از این رو با همکاری معاونت امداد مستضعفان آستان قدس رضوی که در این دوره و با هدف خدمت رسانی به نیازمندان و محروم‌مان تشکیل شد، در سال ۹۶ طرح اشتغال‌زایی برای حدود ۳۰۰ نفر از نابینایان اجرایی شد.

این آستان مقدس علاوه بر ایجاد اشتغال در دهستان ساق و برخی روستاهای دیگر در قالب اعطای وام و ایجاد زمینه اشتغال برای ۱۴۲ نفر از روستاییان این منطقه، با همکاری کمیته امداد امام خمینی(ره) کارگاه تولید نمد روستای بیمغ راپیگیری و احیا کرد که در قالب این طرح ۲۰ نفر از مردم این منطقه صاحب شغل شدند. آستان قدس رضوی همچنین با اگذاری ۴۶ معابر در پاساز شجره مشهد مقدس به منظور عرضه تولیدات صنایع و مشاغل خانگی با همکاری کمیته امداد امام خمینی(ره) و بسیج سازندگی زمینه اشتغال ۹۰ نفر از افراد نیازمند را فراهم کرد.

حمایت و توسعه اشتغال دامداران

یکی دیگر از فعالیت‌های آستان قدس رضوی که مورد استقبال بسیاری از دامداران قرار گرفته است، اجرای طرح دامپروری سبک در

اجام فعالیت‌های محرومیت‌زدایی با سازمان بسیج سازندگی کشور، استانداری خراسان شمالی، کمیته امداد امام خمینی(ره)، قارگاه ثامن‌الائمه(ع)، معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم رئیس جمهور و بنیاد مستضعفان تنظیم و امضا شده است.

در قالب تفاهم نامه همکاری با بسیج سازندگی کشور از اعزام گروه‌های جهادی حمایت شده و در قالب تفاهم نامه با بسیج سازندگی خراسان رضوی مرمت و احیای ۱۱۰ قنات به مبلغ ۱۰ میلیارد تومان مورد توافق قرار گرفته است.

همچنین طی تفاهم نامه آستان قدس رضوی با بسیج سازندگی اجرای ۴۰ طرح آیی کشاورزی آستان خراسان جنوی به منظور رونق تولید و ایجاد اشتغال توافق شده و در قالب تفاهم نامه با بسیج سازندگی و استانداری خراسان شمالی اجرای ۷۳ طرح آبی کشاورزی آستان به منظور رونق تولید و ایجاد اشتغال مورد امضا قرار گرفته است.

اعطای کمک هزینه جهیزیه، ازدواج و مسکن و پیوژه جوانان

بسیاری از زوج‌های جوان مشکلاتی را برای تأمین هزینه‌های جهیزیه و ازدواج دارند، آستان قدس رضوی به منظور حمایت از ازدواج زوج‌های جوان و برداشتن بخشی از بار مالی تأمین این هزینه‌ها، یکی از برنامه‌های خود را تأمین جهیزیه برای تازه عروس و دامادها فراخ داده است و در طی دو سال گذشته به دو هزار و ۵۰۰ زوج نیازمند در شهر مشهد و سایر استان‌های کشور کمک هزینه خرید جهیزیه اعطای کرده است تا گره کوچکی از مشکلات خانواده‌های محروم و کم‌بپاعت باز شود.

آستان قدس رضوی در سال گذشته هزار و ۵۰۰ کمک هزینه خرد جهیزیه به زوج‌ها اعطا کرده و در سال جاری نیز این کمک هزینه به حدود ۱۰۰۰ زوج داده شده است.

همچنین ساخت مسکن و پیوژه زوج‌های جوان در مشهد و بیرجند از دیگر اقدامات حمایتی آستان قدس رضوی بوده است.

توزیع بسته‌های حمایتی

در کنار سایر خدمات آستان قدس رضوی برای محرومیت‌زدایی، حدود یک‌صد هزار بسته حمایتی و ارزاق غذايی در بین خانواده‌های نیازمند، مادران باردار و خانواده‌های بی‌سرپرست سراسر کشور توزیع شده است. این بسته‌های ارزاق شامل برنج، رونق، حبوبات و ... به ارزش تقریبی یک میلیون و ۳۰۰ هزار ریال که هر سه ماه یک بار در بین محروم‌ان و نیازمندان اسitan‌های مختلف توزیع می‌شود.

اسitan‌های خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوی، سیستان و بلوچستان، ایلام، کرمانشاه، کرمان، هرمزگان، لرستان، چهارمحال و بختیاری و کهگیلویه و بویراحمد جزو ۱۳ استان محرومی است که در این استان‌ها بسته‌های حمایتی به صورت ویژه در بین محروم‌ان و نیازمندان توزیع می‌شود.

تأمین مسکن حداقلی
آستان قدس رضوی همچنین به منظور تأمین مسکن حداقلی برای محروم‌ان در سال ۱۳۹۵ چند اقدام شامل؛ بازسازی برخی ساختمان‌های قدمی را انجام داد و اجرای کامل کارهای ساختمانی و تأسیساتی در روستاهای محروم تمیورآباد، بصرآباد و ماسوله در پیرامون شهر مشهد جهت ۴۵ خانوار تنگدست و محروم را بر عهده گرفت، همچنین کار بررسی و انجام مذکورات در خصوص انعقاد توافقنامه و مشارکت با فعالان و خیران بخش مسکن جهت تأمین مسکن نیازمندان و محروم‌ان در مناطق محرومی که آستان قدس زمین در اختیار دارد را انجام داد و تسهیلات لازم را به ۲۳ نفر از سیل زدگان برای ساخت محل نگهداری دام با همکاری بسیج دانشجویی پرداخت کرد. در سال جاری نیز تعمیر ۱۳۰ واحد مسکن روستاهای سیل زده شهرستان‌های خوف و تربت‌جام را بر عهده گرفت.

مهر رضوی بر سایه دانش‌آموزان کم بپاعت
توزیع لوازم التحریر بین دانش‌آموزان محروم یکی دیگر از برنامه‌های آستان قدس رضوی برای توسعه تحصیل دانش‌آموزان است که با همکاری دفاتر نمایندگی استان‌ها و مشارکت سایر نهادها و گروههای جهادی در حال اجراست. در سال گذشته، ۶۳ هزار بسته لوازم التحریر و در سال جاری نیز ۹۷ هزار بسته لوازم التحریر و کیف مدرسه در بین دانش‌آموزان کم بپاعت و نیازمند توزیع شده است.

کمک هزینه تحصیل نیازمندان
در سال ۱۳۹۶، هفت هزار کارت هدیه تحصیلی به دانش‌آموختگان نیازمند مقاطع مختلف تحصیلی شامل ۷ هزار دانشجو، طلبه و دانش آموز محروم و نیازمند در استان‌های مختلف اعطای شد تا زمینه برای توسعه تحصیل دانش‌آموزان، دانشجویان و طلبه‌های نیازمند در مناطق محروم کشور فراهم شود و فقر مالی مانع ادامه تحصیل آهانشود.

توزیع بسته‌های حمایتی و ارزاق غذایی در همه استان‌های کشور از سوی نمایندگی‌های آستان قدس رضوی انجام می‌شود و در این ۱۳ استان محروم، ۷۵ درصد هزینه‌های بسته‌های حمایتی توسط آستان قدس رضوی و ۲۵ درصد دیگر توسط خیران و با مشارکت های مردمی و سایر دستگاه‌ها تأمین می‌شود.

کمک به ارتقای سلامت و رفع سوء‌تعذیب
یکی دیگر از برنامه‌های آستان قدس رضوی به منظور ارتقای سلامت و رفع سوء‌تعذیب افراد در کنار توزیع بسته‌های حمایتی، توزیع گوشت نذرات و قربانی بین نیازمندان در ۴ استان خراسان رضوی، شمالی و جنوبی، سیستان و بلوچستان در بسته‌های یک و نیم و سه کیلوگرمی بوده که طی دو سال گذشته بیش از ۱۲۰ هزار بسته در میان محروم‌ان توزیع شده است.

همچنین با توجه به گران بودن برخی از هزینه‌های خدمات درمانی و دندانپزشکی، به منظور ارتقای سلامت افراد، توسط گروههای جهادی و خادم‌بیان سلامت در مشهد و سایر شهرها بیش از ۷۰ هزار بیمار محروم و نیازمند ویزیت شدن و خدمات رایگان درمانی را دریافت کردد.

عيادت از بیماران زمین گیر سرپرست خانوار
عيادت از بیماران جزو حقوق واجب مسلمانان است و در روایات مصصومین(ع) تأکید و پیوژه‌ای به آن شده است، زیرا این حضور می‌تواند وقت قلّب و قدرت معنوی بیماران را افزایش دهد لذا با همراهی‌های صورت گرفته نمایندگان این آستان قدس به دیدار بیماران زمین گیر سرپرست خانوار و صعب العلاج در شهرها و روستاهای سراسر کشور می‌رون و از آن‌ها دلچیوی نمایندگان آستان قدس رضوی در دوره جدید مدیریت آستان قدس رضوی به عیادت بیش از ۲۰ هزار بیمار زمین گیر و سرپرست خانوار رفتند و ضمن عیادت، بسته‌های متبرک و کارت هدیه را تقدیم این افراد کردند.

بهره برداری از میدان دیپلماسی ورزشی

آستان قدس رضوی در تمام عرصه های فعالیت خود در حوزه های مختلف، پیشرو و متمایز بوده و همواره بهترین و به روز ترین دستاوردهای علمی و بین المللی را در عرصه خدمت، به کار گرفته است. لذا تلاش دست اندر کاران پروره ساخت استادیوم ورزشی امام رضا (علیه السلام) نیز هم‌سو با سیاست های کلی آستان قصه رضوی در جهت استفاده از آخرين دانش فنی در احداث اماکن ورزشی شکل گرفت. تجهیزات ویژه ورزشگاه امام رضا (ع) به عنوان یکی از شاخص ترین ورزشگاه های خاورمیانه، به این مجموعه امکان برگزاری مسابقات ملی و بین المللی معتبر را در رشته های فوتبال و دو و میدانی می دهد. مسابقاتی که نام مبارک امام هشتم (ع)، به آن اعتلامی بخشش و مشهد الرضاع را کانون توجه مجامع ورزش جهانی قرار می دهد که نوبت بخش روزهایی روشن تر برای شهر بهشت است. بدون شک بهره برداری از چنین مجموعه بی نظیر در سطح کشور، برگ زرین دیگری بر دفترچه افتخارات خادمین آستان قدس رضوی در عرصه خدمت رسانی به مردم رقم خورد است.

اصولاً ۷ نوع بذر چمن در ورزشگاه های ایران به کار رفته که همگی خارجی هستند. نوع بذر چمنی که در ورزشگاه امام رضا (ع) کاشته شده است، بسته به اقلیم، منطقه، نوع بذر ترکیبی با درصد های خاص به نام بذر «اسپرت ۵ تخم» است که به لحاظ مرغوبیت جزو باکیفیت ترین بذر های چمن در ورزشگاه های ایران است.

چمن ورزشگاه امام رضا (علیه السلام) با نظرارت یک شرکت آلمانی به لحاظ کاشت و اجر، بهترین و کامل ترین چمن موجود در کشور است که در تمام مراحل آن بالاترین نکات فنی به کار گرفته شده است. این ورزشگاه تنها ورزشگاه ایران است که چمن و امکانات آن تائیدیه فدراسیون جهانی فیفا را دارد.

برخورداری از زمین چمنی برابر با استانداردهای فیفا که از ویزگی هایی مثل طبیعی بودن، سیستم گرمایش از کف و زده کشی جهت جذب آبهای سطحی برخوردار است. وجه تمايز چمن این ورزشگاه به طور کلی شامل ۳ موضوع اصلی است: زهکشی بیشتر فته، نوع بذر به کار رفته و سیستم اختصاصی گرمایش از کف زمین چمن.

سیستم پیش رفته گرمایش از کف زمین، عامل متمایز کننده دیگری از چمن این ورزشگاه است. این سیستم پیش رفته گرمایش باعث می شود گرمای مورد نیاز گیاه به صورت یکنواخت و استاندارد تأمین شده و چمن طراوت و شادابی خود را حتی در فصول خواب زمستانه گیاهان از دست ندهد.

در چهار گوشه زمین، ۴ چاه اختصاصی حفر شده که آب مورد نیاز چمن نیز توسط همین چاه ها تأمین می شود.

در چهار گوشه زمین، ۴ چاه اختصاصی حفر شده که آب مورد نیاز چمن نیز توسط همین چاه ها تأمین می شود.

طراحی و نصب صندلی هایی با استانداردهای جهانی در دو رنگ آبی و سفید که در دو کلاس عادی و جایگاه ویژه قرار گرفته اند.

نورپردازی سقف ورزشگاه در رنگ های مختلف جهت ارائه تصاویر زیبا و ایجاد جلوه های بصری و به منظور جلوگیری از ایجاد سایه در زمین

ورزشگاه امام رضا (ع) مجموعه ای بی نظیر و گنجینه ای نفیس از خدمات آستان قدس رضوی به مردم و کشور است. با افتتاح این ورزشگاه همه چیز برای میزبانی مسابقات بین المللی فراهم خواهد شد. ورزشگاه امام رضا (ع) دارای سطح کیفی بسیار بالا و استانداردهای بین المللی است.

مسعود سلطانی فر
وزیر ورزش و جوانان

امیدواریم با استفاده از ورزشگاه امام رضا (ع) بتوانیم بیش از پیش از طرفیت ورزش در جهت اتحاد جهان اسلام استفاده کنیم.

حاجت الاسلام والملیمین رئیسی
تولیت آستان قدس رضوی

خدمات آستان قدس رضوی برای جهان اسلام بی نظیر است و این خدمات را الگویی برای سایر اعتاب مقدسه می دانیم. ورزشگاه امام رضا (ع) افتخاری برای شیعیان و وزرکاران است که باعث اعتلامی جایگاه مشهد است. در بین دیگر شهر خواهد شد.

نصریل الدین الحسن
سرکنسول کشور عراق

جامعه ورزش از تولیت آستان قدس رضوی برای ساخت این ورزشگاه سپاسگزار است. چرا که این ورزشگاه از زیباترین و بهترین ورزشگاه های آسیا است. همچنین باید از آستان قدس رضوی برای حمایت از برنامه های ورزشی و ارسال وسائل ورزشی به مناطق محروم تقدير و تشکر ویژه کرد.

مهدی تاج
رئیس فدراسیون فوتبال

۱۸هزار مترمربع سقف کابی کشی با پوشش
چادر ضد حریق برای جلوگیری از تابش مستقیم
خورشید و نزولات جوی بر تماساگران

۱۸۰۰۰

ظرفیت ۲۵ هزار نفر برای تماشای مسابقات ملی و
بین‌المللی در رشتۀ‌های فوتبال و دوومیدانی

۲۵۰۰۰

سیستم صوت تحت شبکه شامل ۶۵ دستگاه
بلندگوی حرفه‌ای قابل کنترل از آفاق فرمان

۶۵

استادیوم امام رضا(ع) در زمینی به مساحت ۴/۵ هکتار
و با زیربنای حدود ۲۰ هزار مترمربع در تقاطع بلوار
خیام و فردوسی احداث شده است.

۲۰۰۰۰

سیستم ناظر تصویری استادیوم شامل ۶۴ دستگاه
دوربین تحت شبکه با قابلیت کنترل تماساچیان

۶۴

۳۶۰ پروژکتور ۲۰۰۰ واتی با وظیفه تأیین ۴ کلاس
روشنایی فیفا و ۴ کلاس روشنایی دوومیدانی

۳۶۰

سالن همایش ۵۷۰ نفره با تجهیزات کامل جهت
همایش‌های فرهنگی علمی

۵۷۰

ظرفیت ۱۲۰۰ وسیله نقلیه در ۶ طبقه پارکینگ به
مساحت ۴۰ هزار مترمربع و وجود پارکینگ مجزا برای
موتورسیکلت و دوچرخه.

۱۲۰۰

وجود ۱۰ سالن چند منظوره واقع در زیر سکوهای
تماساچیان با هدف استفاده حداکثری از فضاهای
موجود

۱۰

حدود ۱۶ هزار مترمربع محوطه‌سازی با پیش‌بینی قابلیت نصب
گیت‌های الکترونیک و فضاسازی مناسب جهت تردد تماساچیان
ورفت و آمد ورزشکاران در سالن‌های چندمنظوره

۱۶۰۰۰

«پیست تارزان» از استانداردترین و مجهرترین
پیست‌های دوومیدانی کشور با خط مسابقه و قابلیت
برگزاری همه ماده‌های ورزش دوومیدانی.

۸

تجهیز سالن‌های چندمنظوره به تجهیزات ویژه رشتۀ‌های کاراته،
تکواندو، بدنسازی، بدمنتون، تنیس روی میز و... این سالن‌ها
روزانه ظرفیت ارائه خدمات به ۵۰۰۰ نفر را دارا هستند.

۵۰۰۰

داشتن دو اسکوربد مجهز و مدرن بر اساس استانداردهای روز فیفا. ورزشگاه امام
رضاع(ع) در حال حاضر تنها ورزشگاه کشور مجهز به این امکانات است.

تجهیز سالن‌های چندمنظوره به رختکن ورزشکاران، رختکن مردمیان، نمازخانه،
دوش و سیستم‌های تهویه با تأمین گرمایش و سرمایش استاندارد

این مجموعه ورزشی با بهترین امکانات
روز طراحی و ساخته شده است. نمونه
این ورزشگاه در شهر کانبرا پایتخت
استرالیا وجود دارد. آستان قدس رضوی
مجموعه مذهبی است اما توانسته به خوبی
فعالیت‌های ورزشی ارزشمند و قابل قبولی
را پیاده‌سازی کند.

«ایان بیگز»
سفیر استرالیا

مجموعه تربیت بدنه آستان قدس رضوی و
ورزشگاه امام رضا(ع) این نکته را به اثبات
می‌رساند که دین و روزش می‌توانند مکمل
یکدیگر باشند. محیط و امکانات ورزشگاه
امام رضا(ع) مرا تحت تأثیر قرار داد و باید
اقرار کنم تنها نمونه مشابه این محل را در
شهر «پکن» دیده‌ام.

«اشتفان شولتن»
سفیر آلمان

ورزشگاه امام رضا(ع) مجموعه‌ای مدرن و منحصر به فرد است که بدون تردید ورزشگاهی با این عملکرد که شامل
میدان فوتبال، دو و میدانی و ۱۰ سالن چند منظوره باشد در کشور آلمان وجود ندارد.
این ورزشگاه با ورزشگاه با این منیخ قبل رقابت است و احساس کردم در استادیوم باiren منیخ هستم.
با وجود جنبین امکانات ورزشی می‌توان برای برقراری ارتباطات ورزشی میان دو کشور ایران و آلمان برنامه‌ریزی کرد.
ورزشگاه امام رضا(ع) یک الگوی جدید در ساخت و ساز ورزشگاه‌ها است.

«میکائیل کلور بر شولدن»
سفیر آلمان

۱۰
آستانهای
۲۰۱۷

هزاری بر ۲ سال خلقت خاندان رضوی به زبان و معاوا امام همراهان

تولید محصولات جدید و نوین دارویی

هم اکنون ۴۰ درصد نیاز فرآوردهای تزریقی کشور در شرکت داروی ثامن تولید می‌شود، یکی از مهم‌ترین اقدامات این شرکت طی دو سال اخیر ارائه ۶ محصول جدید و نوین در عرصه دارویی کشور است.

محصول دیالیز صفائی اتوماتیک: بین دو روش دیالیز صفائی و خونی که در کشور ما استفاده می‌شود، دیالیز صفائی برای کودکان مزایای زیادی دارد و با این روش نیاز به ستری کودک در مراکز درمانی نیست. در این شیوه انجام دیالیز در شب و هین خواب ممکن بوده و بیماران با انجام آن می‌توانند در طول روز زندگی عادی و فعالیت روزمره خود را به راحتی انجام دهند. شرکت داروسازی ثامن سالانه دو میلیون و ۴۰۰ هزار محصول دیالیز صفائی تولید می‌کند.

محصول تزریقی لیفتاک محصول مانیپول با فرمول ۱۰ و ۲۰ درصدی، محصول ویناکس مورد استفاده در اورژانس و اتاق عمل، محصول تزریقی استامینوفون که برای نخستین بار ثبت اختصار شد و محول گلابیسین مخصوص شستشوی جراحات جین جراحی از دیگر جدیدترین تولیدات داروسازی ثامن است.

دارالشفای طبیب بی نوبت

ارائه خدمات درمانی به بیماران به ویژه زائران حرم مطهر رضوی قدمش بـ این سالـهـای دور و نزدیک نمی‌رسد، مربوط می‌شود به دوران صفویه‌ای قدیمی ترین دارالشفای ایران هم، همین دارالشفای امام(ع) در حرم مطهر حضرت رضاع است که جزو موقوفات آن حضرت می‌باشد. در دوره جدید مدیریت آستان قدس رضوی خدمات درمانی این آستان مقدس به صورت ویژه در اختیار محروم و نیازمندان قرار گرفته است. در کنار این خدمت‌رسانی، این آستان مقدس از تولیدات علمی و پژوهشی در حوزه بهداشت و درمان غافل نشده و دستاوردهای بزرگی نیز در حوزه تولید دارو و درمان بیماران در مؤسسات درمانی این آستان مقدس رقم خورده است که در این گزارش مروری بر برخی از خدمات درمانی ارائه شده در دو سال گذشته می‌کنیم.

بنیاد سلامت رضوی و ارتقاء وضعیت بهداشت و درمان

در کنار ده‌ها مرکز درمانی زیر مجموعه آستان قدس رضوی برای نخستین بار بنیاد سلامت رضوی برای تدوین نظام‌نامه در حوزه‌های بهداشت، درمان، دارو و گردشگری سلامت، مشارکت‌های مردمی و وقف در حوزه سلامت تشکیل شد.

این بنیاد تلاش دارد تا ضمن تأمین شرایط خدمت به عame مردم در سطح ملی و بین‌المللی به صورت ویژه به محروم و نیازمندان کمک کند.

اجرای طرح خدمات درمانی رایگان خادمین بنیاد سلامت رضوی به صورت عملیاتی در شهرستان سرخس، ایجاد دارالشفای شماره دو به صورت محلی برای ارائه خدمات رایگان به نیازمندان و محروم‌ان توسعه خادمین سلامت، ارائه خدمات در بیمارستان سیار دارالشفای امام رضا(ع)، اجرای طرح ساماندهی خادمین سلامت، افزایش ظرفیت خدمت رسانی به زائران در اورژانس‌های حرم، اجرای طرح طلب تسکینی و مراقبت معنوی مهر رضوی و توسعه کلینیک‌های طب تکمیلی در بیمارستان سلطانی و صعب العلاج در سایر استان‌ها و خارج کشور، اجرای طرح طب نوبین پژوهشی در حوزه آموزشی و پژوهشی مانند سلول‌های بنیادین و ساماندهی سلامت زائر و گردشگری سلامت در دارالشفای امام(ع) و بیمارستان رضوی، ایجاد شهرک سلامت در بیمارستان رضوی و اهدای جایزه علمی امام رضا(ع) به نخبگان علمی که بنیاد سلامت و معاونت علمی همکاری داشته‌اند و دانش علمی جدیدی دست یافته‌اند گوشاهای از اقدامات این بنیاد در این مدت بوده است.

خدمات رایگان درمانی

در کل ارائه خدمات درمانی مناسب و تجهیزات پژوهشی نوین، هم‌زمان با دهه کرامت رضوی سال ۹۶ خادم‌بیان سلامت رضوی کار خود را به صورت رسمی آغاز کرند و با اجرای آن زمینه‌ای فراهم شد تا کادر پژوهشی آرزومند به خدمت در بارگاه رضوی، این امکان را پیدا کنند که به زائران خدمات درمانی تخصصی ارائه دهند.

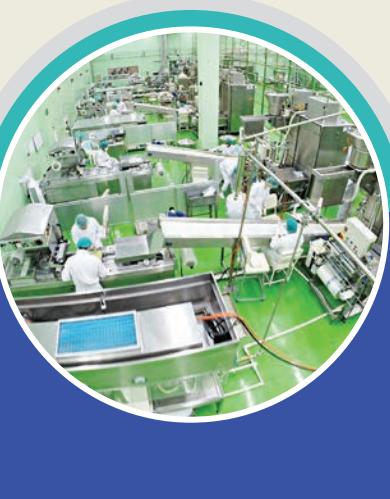
در این طرح، اعضای خادمان سلامت کادر درمان متشكل از پژوهشکان عمومی و متخصص، جراحان کارآزموده، دندانپزشکان، پرستاران و زیرمجموعه‌های پژوهشی اعلام همکاری کرده و در سایت دارالشفای امام(ع) ثبت نام کرده‌اند.

خدمات رایگان درمانی و نیازمندان

بیمارستان فوق تخصصی رضوی به عنوان مرکزی شناخته شده در منطقه، طی دو سال گذشته در راستای ارائه خدمات درمانی به محروم و مستضعفان علاوه بر تشکیل کمیته مددکاری به منظور ارائه خدمات درمانی مناسب به مجاوران و زائران، تیم‌های درمانی و فرهنگی را به مناطق محروم و حاشیه شهر مقدس مشهد اعزام و خدمات رایگان درمانی را به آنها ارائه کرد؛ این بیمارستان همچنین ضمن راماندزی پایگاه‌های امدادی امام رضا(ع)، برگزاری اردوهای جهادی در قالب طرح فجر پرستارانه، امداد رسانی در قالب طرح جهادگران رضوی، اعزام تیم درمانی جهت زائران پاکستانی دهه آخر صفر خدمات مناسب درمانی را برای افراد نیازمند و محروم ارائه کرد.

نخستین تولید کننده فاکتور هشت در ایران

علاوه بر شرکت داروسازی ثامن، شرکت سامان داروی هشتم، نیز موفق شد تا با دستیابی به دانش و تکنولوژی تولید «داروی نو ترکیب فاکتور هشت انسانی» برای بیماران هموفیلی و تولید آن براساس دانش بومی شده در سال‌های ۹۵ و ۹۶ یکی از بزرگترین دست‌آوردها را در حوزه بیوتکنولوژی کشور به ارمغان آورد. این شرکت دارویی، توانسته است تولید فاکتور هشت نو ترکیب انسانی از ابتداء تا انتهای آن را به سرانجام برساند و به عنوان اولین کشور در منطقه و پنجمین کشور در جهان که توانسته داروی نو ترکیب بیوسیمیلار فاکتور هشت پلasmایی را در جهان تولید کند، بدرخشید.

خدمات رایگان شیمی درمانی برای بیماران سرطانی

بسیاری از کسانی که دچار بیماری های سختی مثل سرطان می شوند روحیه خود را زدست می دهند، در این بین معنویت درمانی در بهبود عملکرد سیستم ایمنی بیماران به خصوص بیماران سرطانی بسیار مؤثر است.

چند ماهی است که بخش شیمی درمانی به عنوان یکی از بخش های تخصصی در دارالشفاء امام(ع) در جوار حرم مطهر رضوی ایجاد شده است و عموم بیماران سرطانی اعم از زائر و مجاور که نیاز به خدمات پزشکی شیمی درمانی دارند می توانند بدون مراجعه حضوری و حتی قبل از اینکه به مشهد برسند، با شماره گیری ۰۵۱-۳۲۲۴۴۳۱۱ برای انجام شیمی درمانی نوبت خود را رزوه کنند و با دفترچه بیمه خدمات رایگان شیمی درمانی را دریافت کنند.

دیالیز رایگان

بسیاری از بیماران دیالیزی به خاطر انجام دیالیز طی دو تا سه هفته در غرفه محدودیت هایی را برای مسافرت به ویژه زیارت حضرت رضاع(ع) دارند که با موافقت مسئولان زیرخط امکان انجام دیالیز از اواخر سال گذشته به صورت رایگان برای زائران حضرت رضاع(ع) در این مرکز درمانی فراهم شده است. واحد دیالیز دارالشفاء امام(ع) در راستای عرضه خدمات مطلوب و کمک به درمان زائران حرم مطهر رضوی تجهیز و راه اندازی شده؛ این مرکز درمانی در راستای خدمات مطلوب و کمک به درمان زائران حرم مطهر رضوی خدمات بخش دیالیز خود را با دفترچه بیمه به صورت رایگان ارائه می دهد و نیاز به پرداخت هزینه ای نیست.

درمان با گیاهان دارویی

یکی از برنامه های درمانی آستان قدس رضوی که با استقبال خوب عموم افراد مواجه بوده است تقویت بخش گیاهان دارویی در داروخانه مرکزی امام رضاع(ع) و روده های حرم مطهر و بهبود در کیفیت ارائه خدمات مشاوره گیاهان دارویی به مجاوران و زائران حضرت رضاع(ع) بوده است. مؤسسه درمانی و دارویی آستان قدس رضوی با ورود به این حوزه این اقدامات را توجه داد: تقویت گیاهان دارویی با کیفیت مطلوب، بسته بندی گیاهان به همراه بروشور علمی مصرف برای هر گیاه، حضور کارشناسان مشرف به طب سنتی در دو شیفت صبح و عصر برای راهنمایی صحیح بیماران در مورد چگونگی مصرف صحیح گیاهان دارویی و نیز در مورد تداخل داروهای شیمیایی مورد مصرف بیماران با گیاهان دارویی، حضور تمام وقت کارشناسان گیاهان دارویی جهت نظارت بر کیفیت گیاهان ارائه شده به مراجعتان و راهنمایی صحیح بیماران و تربیت کارآموزان گیاهان دارویی. تاکنون دو واحد گیاهان دارویی در ورودی های باب الجود(ع) و ورودی بست شیرازی حرم مطهر تأسیس شده است و بیش از ۱۲۰ قلم گیاه دارویی رایج در طب سنتی در این مراکز به افراد ارائه می شود.

نیازمندان از راه دور درمان می شوند

افرادی که در نقاط محروم و روستاهای دور افتاده هستند دسترسی به مرکز درمانی و پزشکی برای انجام این کار ندارند، از این رو برای نخستین بار آستان قدس رسیان در هشت آزمایشی پزشکی از راه دور با عنوان تله مدیسین در هشت منطقه از مناطق محروم شامل روستاهای شعبه از توابع رشت خوار، رضویه مشهد، سرخس، دهستان پل خاتون، قلعه نو علیا از توابع باخرز، روستای عباس آباد عرب از توابع شهرستان جوین، روستای ریواد از توابع شهرستان چفتاری، روستای بنقن از توابع سبزوار و نیز کلات زاوین با همکاری مراکز بهداشت این مناطق عملیاتی شد.

این طرح به گونه ای است که ایستگاهها و تجهیزاتی در مناطق از کشور نصب می شود و متنبلاً چند دستگاه و تجهیزات دیگر در مرکز دیگری که پزشکان متخصص در آن حضور دارند، تعبیه می شود و بیماران در آن منطقه محروم بنا به فراخوانی که داده می شوند به آن ایستگاه پزشکی مراجعه می کنند و اطلاعاتشان توسط کادر درمانی آن مرکز به پزشک متخصص ارائه می شود و بنا بر درخواست متخصصان، معاینات تخصصی انجام می شود.

متخصصان با این روش در رشته های ارتوپدی، نوزادان، عغونی، زنان، داخلی، آسم و الزی، گوش و حلق و بینی، قاب، اعصاب، ارتوپلزی و نفرونولوژی، پوست، همانولوژی، آنکولوژی و فوق گوارش به محروم خدمات تخصصی را به صورت رایگان ارائه می دهند.

محصولات رادیو دارویی برای درمان سرطان

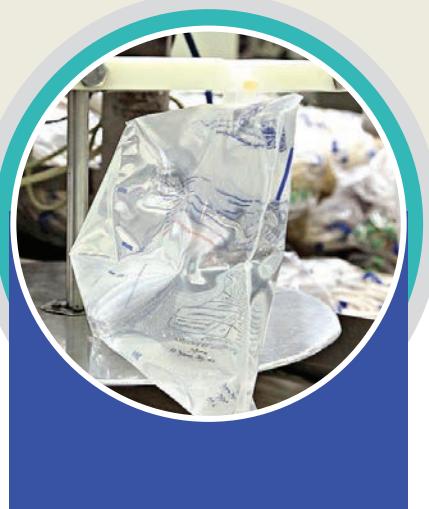
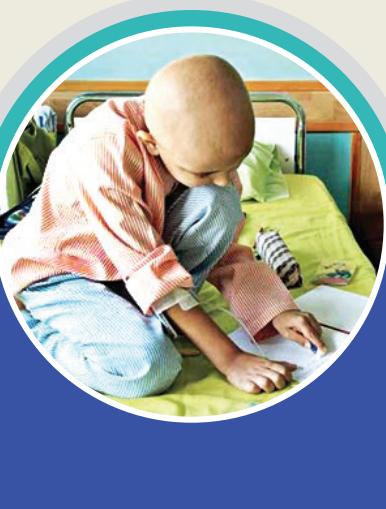
در کنار ارائه خدمات درمانی در بیمارستان رضوی، این مرکز کار تولید محصولات رادیو دارویی برای استفاده در علم پزشکی هسته ای را در بیمارستان رضوی انجام داد که منجر به تولید رادیو داروهای Ga-PSMA برای سرطان پروستات، Ga-Dota-TOC، Ga-Dota-TOC، F-FET-¹⁸F-NaF برای سرطان مغز و ⁶⁸Ga_DOTA و Ga-PSMA نیز در استخوان شده است.

با تولید رادیو داروهای جدید در بیمارستان رضوی، ایران در زمرة تولید کنندگان رادیو داروهای مبتنی بر پایه گالیوم قرار گرفت و برای نخستین بار در کشور در بخش پزشکی هسته ای بیمارستان رضوی با حمایت های آستان قدس رضوی، سازمان انرژی اتمی و وزارت بهداشت دو رادیو دارویی جدید با نام ⁶⁸Ga_DOTA و ⁶⁸Ga_PSMA نیز در شهریور ۹۵ تولید و بهره برداری کلینیکال رسید.

مرکزی تخصصی برای حمایت و درمان بیماران سرطانی

با توجه به شیوع فزاینده بیماری سرطان و نیاز به ارتقاء سطح داشت و آگاهی از روش های پیشگیری و ترمیم درمان نوین این بیماری، بیمارستان اسناندارهای بین المللی گرفت تضمن افزایش سطح آگاهی و اطلاعات افراد جامعه نسبت به این بیماری، از بیماران سرطانی حمایت و درمان بیماران را پس از تشخیص نوع بیماری انجام دهد.

مرکز سرطان بیمارستان رضوی تلاش دارد تا گام هایی را جهت پیشگیری، درمان و کنترل این بیماری در سطح جامعه با بهره گیری از داشت پزشکی و تئیم درمانی مجرب ارائه دهد و الگویی در سطح بین المللی جهت خدمات رسانی به بیماران و خانواده آنها باشد. این مرکز با هدف تسريع در امر تشخیص به موقع، درمان کامل، افزایش کیفیت زندگی بیمار و کاهش سطح هزینه های درمانی ضمن تضمیم گیری به صورت تیم درمانی، بزانه های را در قالب حمایت های بیمار و خانواده وی ارائه می دهد و این ابتدای تشخیص تا بارتوانی و بهبود بیمار با وی همراه خواهد بود. گروه درمانی بیماران، خانواده درمانی، معنویت درمانی گروهی و فردی بیماران، هنر درمانی، ورزش درمانی بیماران، شرکت در فعالیت های تغیری گروهی، ارتباط بیماران در فضای مجازی و غریالگری خدماتی است که در این بخش به بیماران سرطانی ارائه می شود.

بارگاه ملکوتی حضرت رضا(ع)؛ دارالشفای دلها و قلوب شیفتگان اهل بیت(ع) برحسب نیات واقفان و خیران و در پرتو عنایات حضرت علی بن موسی الرضا(ع) همواره در درمان جسم و جان زائران و مجاوران بارگاه رضوی نیز پیشگام بوده است و با اختصاص فضاهای ویژه به صورت عمومی و تخصصی به درمان آلام دردمدان پرداخته است تاسیر تکاملی درمان روحی و جسمی هر نیازمندی در همین جا تکمیل شود. این مجموعه در تمامی حوزه‌های بهداشتی و درمانی اعماق از آموزش و پژوهش، درمان، داروسازی و... با دستاوردهایی همراه بوده است.

از تقاضای سلامت بر پیشگفت ب تعالیٰ

ایجاد بنیاد سلامت رضوی

ارتقای وضعیت بهداشت و درمان	هدف
ملی و بین‌المللی	سطح فعالیت
محرومان و نیازمندان	مخاطب

درمان با گیاهان دارویی

داروخانه مرکزی امام رضا(ع)	متولی
تولید، عرضه، مشاوره	اقدامات
بیش از ۱۲۰ قلم گیاه دارویی	میزان ارائه

خدادهیاران سلامت

دهه کرامت سال ۹۶	آغاز به کار
پزشکان عمومی و متخصص، جراحان	اعضاء
کارآزموده، دندانپزشکان، پرستاران و وزیر مجموعه‌های پزشکی	

دیالیزراهن

دارالشفای امام	محل دیالیز
رایگان	نوع ارائه
رفع محدودیت‌های زائران دیالیزی	هدف

محصولات جدید و نوین دارویی

فرآورده‌های تزریقی	تأمین ۴۰ درصد نیاز کشور
تولید محصولات جدید	۶ محصول نوین دارویی
تولید ویژه	۲,۴۰۰,۰۰۰ محلول دیالیز صفاقی

درمان سرطان

بیمارستان رضوی	محل ارائه خدمات
محصولات رادیو دارویی	تولیدات
۶۸Ga_DOTA و ۶۸Ga-PSMA	رادیو داروهای جدید

۱۳

آستانهای

محدودی بر ۲ سال خدمت خادمان رضوی به زبان و مجاوران امام مهردادیها

بیمارستان فوق تخصصی رضوی

- تشكیل کمیته مددکاری
- اعزام تیم‌های درمانی
- مناطق محروم و حاشیه شهر
- رایگان
- نوع خدمات

مرکز تخصصی بیماران سرطانی

- بیمارستان رضوی
- هدف
- تیم درمانی
- ابتدای تشخیص تا بازتوانی و بهبود بیمار
- محل
- تمیز ارائه خدمات
- مدت همراهی

طرح جدید درمان از راه دور

- نیازمندان مناطق محروم
- اجرا در ۸ منطقه
- رایگان
- تخصص های قابل ارائه ارتوبیدی، نوزادان، عفونی، زنان، داخلی، آسم و آرژی، گوش و حلق و بینی، قلب، اعصاب، ارولوزی و نفرولوزی، پوست، هماتولوژی، آنکولوزی و فوق گوارش
- مخاطب
- طرح آزمایشی
- نوع خدمات

شیمی درمانی

- رایگان
- محل ارائه
- زائران و مجاوران سرطانی
- حضوری و غیر حضوری
- نوع ارائه
- مخاطب
- دریافت نوبت

تولید فاکتور هشت

- نخستین تولیدکننده
- نخستین تولیدکننده
- پنجمین کشور
- رتبه کشوری
- رتبه منطقه‌ای
- رتبه جهانی

آرام و قرار در قرارگاه امام رضا^ع

کرمانشاه
۶/۳

قرارگاه جهادی امام رضا(ع) به نمایندگی از آستان قدس رضوی از همان ابتدای وقوع زلزله مهیب استان کرمانشاه براساس مأموریت و هدف خود یعنی محرومیت زدایی از کشور با تمام توان و پیتانسیل و با بهره‌گیری از ظرفیت جهادگران متخصص در حوزه‌های مختلف اقدام به خدمت رسانی به زلزله‌زدگان نمود. این قرارگاه با استفاده از تجربیات فعالیت جهادی در زلزله آذربایجان در سال ۹۱ با تشکیل کارگروه‌های تهران و کرمانشاه شناسایی‌های میدانی و شناسایی نوع بیاز مردم و اولویت نیازها را در مناطق بحرانی سرپل ذهاب، دلاه، ثلاث باباجانی و به خصوص روستاها و مناطق دورافتاده و کور، به عنوان اولین گام اجرایی خود قرار داد. ستاد تهران در همان ساعت‌ها اولیه با تشکیل کمپین‌مرزپرگهر و برپا نمودن غرفه‌های جمع آوری کمک‌های مردمی نقدی و غیرنقدی در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران و همچنین سایر استان‌ها، اقدام به جذب کمک‌های نقدی و غیرنقدی و ارسال و توزیع اقلام به مناطق زلزله زده نمود. جهادگران قرارگاه جهادی امام رضا(ع)، مستقر در مناطق زلزله زده سه روستای زرده شهرستان دلاه، «الیاسی محمود» و «الیاسی خلیفه حسین» شهرستان سرپل ذهاب را به عنوان مناطق هدف خدمت رسانی انتخاب کردند. آنچه در ادامه می‌بینید بخشی از خدمات قرارگاه جهادی امام رضا(ع) در مناطق زلزله زده است.

◎ جمع آوری کمک‌های مردمی

جهادگران پس از وقوع زلزله، با تمام ظرفیت خود به جمع آوری کمک‌های مردمی پرداختند.

کلام‌شال‌جوارب‌و‌دستکش	۶۴۴۰	بسه‌ماکارونی‌و‌حبوبات	۱۰۰۰	بطری‌آب‌معدنی	۲۰۰۰
قواره‌چادر	۸۷۰	تن‌برنج	۱۵	کنسرو‌مواد‌غذایی	۱۳۰۰
روسربی	۶۶۰۰	جادرو‌کیسه‌خواب	۸۰۰	بسته‌کیک	۶۰۰۰
لباس‌زیرزنانه	۲۳۰۰	پتو	۴۳۳۶	بسته‌بیسکوئیت	۸۰۰
جفت‌کفش‌زنانه	۸۳۲	بالشت	۳۲۸	قططی‌شیرخشک	۱۰۰۰
جفت‌کفش‌بچگانه	۷۸۰	تشک	۱۸۰	بسته‌خرما	۱۰۰۰
جفت‌کفش‌مردانه	۵۷۸	متنایلون‌ضخیم	۲۰۰۰	بسته‌چای‌کیس‌های	۸۰۰
هیتربرقی	۲۰۰۰	بسته‌دستمال‌کاغذی	۴۰۰۰	قرصنان	۸۵۰۰
والرنفتی	۱۵۰۰	بسته‌پوشک‌بچه	۱۵۰۰	بسته‌آجیل	۱۳۰۰
لیتر نفت	۲۰۰۰	بسته‌پدبهداشتی	۷۰۰۰	بسته‌شیر	۱۸۰۰
مسوک و خمیر دنده	۲۰۰۰	شیشه‌شیرین‌نوزاد	۳۰۰	بسته‌شوینده	۳۷۰۰
لباس‌بچگانه	۱۰۰۰	لباس‌مردانه	۹۰۰۰	لباس‌زنانه	۱۲۷۵۰
شلوار‌زنانه	۳۱۵۱	شلوار‌مردانه	۳۱۶۹	توزیع‌غذای گرم به صورت روزانه	۱۴۰۰۰

◎ اقدامات گروه فرهنگی

- ◎ برپایی ایستگاه صلواتی به مناسبت ولادت پیامبر اکرم(ص) در شهرستان سرپل ذهاب
- ◎ اهدای بسته‌های میوه و شیرینی و گلدان گل به خانواده‌های روستایی‌الیاسی محمود به مناسبت میلاد پیامبر اکرم(ص)
- ◎ بازدید هنرمندان، شاعران و اهالی موسیقی سندنج از مناطق زلزله زده با مشارکت قرارگاه جهادی امام رضا(ع) کردستان
- ◎ ایجاد سرگرمی برای کودکان با انجام بازی‌های محلی، نقاشی، اریگامی و یادگیری مهارت توسط تیم مربیان مجتمع آموزشی کودکان کار صبح رویشی
- ◎ برگزاری برنامه ویژه شب یلدا و توزیع ۱۰۰ بسته آجیل و شیرینی به روستاییان «ورزد» و «تل خلوتی» از توابع شهرستان سرپل ذهاب

◎ اقدامات گروه درمانی

درمانی و روانشناسی:

اعزام تیم پزشکی از استان لرستان و انجام ویزیت و غربالگری اهالی روستای زرده بالا و پایین و همچنین تعویض پانسمان مجروحان و اهدای دارو

گروه پزشکی:

گروه جهادی پزشکی از هفته اول وقوع زلزله در مناطق آسیب دیده از جمله دشت ذهاب و روستاهای کوئیک، تپانی، کلاش دهنگ ۲۰۰۰ ویزیت و اهدای دارو انجام داد. طبق ویزیت و معاینه های صورت گرفته بیماری های عفونت تنفسی و ادراری شایع ترین بیماری ها در منطقه بوده است. اعزام تیم ۳۰ نفره از روانشناسان به مناطق زلزله زده و تشکیل کمپین در کنارت هستم. موضوع این کمپین مداخله در بحران روانشناسی می باشد.

دامپزشکی:

تیم دامپزشکی در قالب ۴ نفر تاکنون اقدام به شناسایی وضعیت دامها و پیشگیری از بیماری ها نموده اند و در طی هفته آینده گروهی جهت درمان به منطقه اعزام خواهد شد.

دندانپزشکی:

انجام کاردترانی در دو روستای «الیاسی محمود» و «الیاسی خلیفه حسین» توسط دو تیم دندانپزشکی

◎ وضعیت عمرانی در روستاهای خلت عملیات قرارگاه جهادی امام رضا (علیه السلام)

خدمات ارائه شده عمرانی روستای زرده به ترتیب زمانی:

آب بندی کردن و مقاوم سازی چادرهای ۷۰ خانوارهای روستای زرده با فومهای ضخیم (بی نیاز کردن چادرها از هیتر)

ارسال کانکس استقرار نیرو به روستای زرده و برق کشی داخل چادرها

استقرار آبگرمکن های برقی برای اهالی روستا خلیفه حسن

اسکان زلزله زدگان روستای زرده پایین در منطقه ای حدفاصل ۳۰۰ متر از روستا به دلیل غیرقابل اسکان بودن روستا از نظر زمین شناسی.

تسطیح و آماده سازی و بلوک چینی مکان استقرار کانکس ها و نصب پایه ها و ساندویچ پنل کانکس ها در راستای همکاری با قرارگاه خاتم و سپاه پاسداران هرمزگان

ارسال و نصب ۱۳۰ کانکس در روستاهای هدف

احداث مسجد و حسینیه موقت با اسپیس و چادر در روستاهای هدف

ساختن ۲۰۰ انبار علوفه و طوبیله موقت در روستاهای شهرک گردنو

اجرای طرح آبرسانی در روستاهای ورزد و سنگ خلوتی شهرستان مشهد سریل ذهاب با هزینه ای بالغ بر ۳۵ میلیون تومان برای هر روستا

آواربرداری کامل ۱۱۰ منزل تخریب شده

۸۵ مورد سکوسازی بروای نصب کانکس

معاون امداد مستضعفان آستان قدس رضوی تأکید کرد

زلزله کرمانشاه: آزمون همدلی

معاون امداد مستضعفان آستان قدس رضوی معتقد است زلزله کرمانشاه افزون بر سختی و رنج هایی که برای مردم کرمانشاه به دنبال داشت، آزمونی بزرگ برای سایر مردم کشور بود تا به یاری هموطنان خوش بشتابند.

مصطفی حاکسال قهره‌ودی می گوید: خوشبختانه مردم شریف ایران همواره در آزمون های الهی سربلند ظاهر شده و برای کمک به هموطنان زلزله زده خوبی نیز به خوبی عمل کرددند.

معاون امداد مستضعفان آستان قدس رضوی تأکید می کند: این آستان مقسیس با تمام توان خوبی برای کمک به حادثه دیدگان وارد میدان شده است؛ زیرا بر اساس حکم تولیت آستان قدس رضوی از سوی رهبر معظم انقلاب، خدمت به محرومین نیز در وظایف آستان حافظ شده است.

وی به انتقال آشپزخانه آستان قدس رضوی به قصر شیرین در روزهای ابتدایی حادثه اشاره می کند و می گوید: این آشپزخانه مرکزی که برای

وجود آمده در شهرستان سریل ذهاب، دشت ذهاب، ازگله و روستاهای تابعه بود و همانگی هایی که توسط مسئولان بنیاد کرامت طی سه روز استقرار کاروان خدمه در این استان به عمل آمده بود، خادمان در این

مناطق زلزله زده، تیمهای پزشکی از الشفای آستان قدس رضوی و گروههای جهادی دانشگاه رضوی نیز به مناطق مورد نظر اعزام شده تا به زلزله زدگان خدمات رسانی کنند.

اعضای کاروان از روستای زرین جوب با ۳۲۳ خانوار بازدید کرده و با حضور در محل استقرار بازماندگان ضمن قرائت فاتحه شادی روح جانباختگان، بتقدیم نبات متبیرک به تمامی اهالی روستا خانوهای این عزیزان مراتب دلچسپی را به عمل آورده‌اند.

همچنین این کاروان از بیمارستان‌های صحراجی مستقر در شهر سریل ذهاب ام از بیمارستان‌های نیروی زمینی ارتش، امام حسین(ع)، سپاه کرمانشاه، شهید صدوقی اصفهان مستقر در داشگاه پیام نور، بازدید و ضمۇن عرض خداوتک به مسئولان و کارکنان بیمارستان‌های اهالی نبات متبرک، از تلاش و زحمات این عزیزان قدردانی به عمل آمد. در حاشیه عیادت از بیماران نیز با تقديم نبات متبیرک از آنان دلچسپی و از درگاه خداوند متعال برای آنان آرزوی صحت و سلامتی کرندند.

بازدید از کمپ نیروی زمینی ارتش جنب ساختمان‌های مسکن مهر این شهر از دیگر برنامه‌های این کاروان بود.

حضور خادمان رضوی در میان زلزله زدگان

جمعی از خادمان آستان قدس رضوی نیز به منظور دلچسپی و تسلیت به خانواده‌های داغیه زلزله زده راهی استان کرمانشاه شدند. ۱۸ خادم اعم از دریان و کفشدار از خادمان بخش‌های مدیریت امور خدمه و سایر مدیریت‌های حوزه معاونت اماکن متبرک راهی کرمانشاه شده و در شهرستان قصرشیرین مستقر شدند. با توجه به اینکه کانون زلزله به

خدمت از بعید افتخاری که «بعد منزل» در آن راه ندارد

خادمیاری در چهار گوشه جهان

خدمت به بارگاه نورانی حضرت رضا(ع) و زائران آن حضرت آرزوی خیل عظیمی از محبان این امام همام است و هزاران نفر در شهرها و کشورهای مختلف دوست دارند که افتخار خادمی حضرت رضا(ع) نصیبیشان شود؛ با توسعه مفهوم خدمت، خادم و مخدوم در دوره جدید مدیریت آستان قدس رضوی، خادم حضرت رضا(ع) کسی نیست که در محدوده جغرافیایی حرم خدمت می‌کند بلکه هر کسی در هر کجای دنیا و کشور که به نیت خدمت به امام هشتم(ع) خدمتی را ارائه می‌کند، مصدق خادمی آن حضرت است و عنوان خادمیار رضوی به او داده می‌شود.

توسعه مفهوم خدمت، خادم و مخدوم

در دوره جدید و پس از انتصاب حجت الاسلام والملیمین رئیسی به عنوان تولیت آستان قدس رضوی و با توجه به منشور ابلاغی هفتگانه مقام معظم رهبری و تأکید بر خدمت به محرومان و مستضعفان، مفهوم خدمت، خادم و مخدوم توسعه یافته است، به این معنا که خادم حضرت رضا(ع) کسی نیست که در محدوده جغرافیایی حرم مطهر خدمت می‌کند بلکه هر کسی که در هر کجای دنیا و کشور که به نیت خدمت به امام هشتم(ع) خدمتی را ارائه می‌کند، مصدق خادمی آن حضرت است.
از این رو شرایطی فراهم شده تا عموم علاوه‌مندان و آرزومندان واجد شرایط خدمت به بارگاه منور رضوی بتوانند توفیق خدمت به آن حضرت را زیارت کنند. عرصه‌های همکاری و خدمت در قالب طرح خادم‌بیان رضوی به دو صورت همکاری و مشارکت در خدمت به محرومان و مستضعفان آستان قدس رضوی بیابند. عرصه‌های همکاری تخصصی با مجموعه‌های آستان قدس رضوی تعریف شده است. بیش از ۵۰ هزار نفر از افراد علاوه‌مندان به خدمت به محرومان و مستضعفان و اردوهای گروه «خادمیاران رضوی» در این طرح تاکنون ثبت نام کرده‌اند.

۱۶

آستان خضراء

هزاری بیان ۲ سال خدافت خادمان رضوی به زائران و همراهان امام رضوی

کانون‌های خادمیاری محله‌ای و تخصصی

دو نوع کانون خادمیاری برای این طرح سازماندهی شده است که عبارتند از «کانون خادمیاری محله‌ای» و «کانون‌های تخصصی خادمیاری» که هر یک شرایط و ضوابط خاص خود را دارد.
در کانون خادمیاری محله‌ای که در سطح محلات فعال است، خادمیاران رضوی به محرومان و مستضعفان محله خود خدمت می‌کنند که در این زمینه به عرصه‌های مختلف فرهنگی، آموزشی، اجتماعی... توجه شده است.
در نوع دوم یعنی کانون‌های تخصصی خادمیاری، حوزه‌های مأموریتی خادمیاران در سراسر شهرستان محل سکونت آنان تعریف شده است و در این کانون‌ها افراد در یک تخصص خاص وجود داشته و مشغول خدمت می‌شوند که کانون‌های خادمیاری پزشکی، زنان و خانواده، اردوهای جهادی و... از جمله این کانون‌ها به شمار می‌آیند.

خدمت در حرم مطهر

خادمیاران استانی بین ۴ تا ۱۲ مرتبه در سال می‌توانند در هنگام حضور در شهر مقدس مشهد و تشریف به حرم مطهر امام رضا(ع) در قسمت‌های مختلف و بخش‌های گوناگون حرم مطهر توفیق ارائه خدمت داشته باشند. در همین مورد و در چند ماه اخیر خادمیاران استانی در بخش‌ها و خدمات متنوعی همچون: کتب اనوار(قرآن و ادعیه)، صندلی چرخ‌دار، کفسداری خواهاران، انتظامات حرم حرم و... حاضر شده و توفیق خدماتگزاری به زائران حرم مطهر حضرت ثانی الحجج(ع) را داشته‌اند. علاوه بر خادمیاران رضوی استانی، از ابتدای سال جاری تاکنون نزدیک به حدود ۱۰ هزار نفر از شهروندان مشهدی نیز توفیق خادمیاری در حرم مطهر امام رضا(ع) را پیدا کرده‌اند که این افراد دارای کشیک‌های ثابت هفتگی در بخش‌ها و واحدهای موجود در مجموعه حرم مطهر حضرت ثانی الائمه(ع) هستند.
میهمانسر، انتظامات، صندلی چرخ‌دار، زائرها، دارالقرآن، بخش برگزاری مراسم نماز جماعت، امر به معروف و نهی از منکر و... از جمله حوزه‌های مختلفی هستند که این افراد در این حوزه‌ها به خدمت به زائران حرم مطهر مشغول شده‌اند.

اللَّهُمَّ ضُلِّ عَلَىٰ عَلَيْنِي مُؤْمِنٌ
إِنَّمَا أَمْرَكَنِي إِلَّا لِتَقْبِلَنِي
وَجَبَّرَكَ عَلَىٰ مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ
وَقَنَّ تَحْتَ الْأَرْضِ الصَّدِيقُ الْأَهْبَدُ
صَلَوةً تَبَرَّةً تَأْمُمَ زَاكِيَةً تَوَاصِلَةً
مَوَاطِرَةً مُتَرَدِّفَةً كَافِضَلَ مَا مُلِئَتْ
عَلَىٰ أَخِدِينِي أَقْرَبَانِكَ

بعین موسی

۵۰
بیش از ۵۰ هزار نفر
از افراد علاوه‌مند به
خدمت به محرومان
و مستضعفان و ورود
به گروه «خادمیاران
رضوی» در این طرح
تاکنون ثبت نام
کرده‌اند.

چهره‌های دانشگاهی خادم علمی می‌شوند

برای اولین مرتبه در آستان قدس رضوی شرایطی به وجود آمد که استادان برجسته دانشگاهی و حوزوی و افراد متخصص تحت عنوان خادم علمی و خادم فرهنگی مطابق شرایط و ضوابط تعریف شده به ارائه خدمات تخصصی و مرتبه با توافقنامه و تخصیص خود در حرم مطهر امام رضا(ع) پیروزی داشتند.

عرضه‌های خدمت خادم‌باران

در موضوع خدمت به محروم و مستضعفان، خادم‌باران در شهرها و استان‌های خود با هم‌انگی‌های دفاتر نمایندگی آستان قدس رضوی که در تمامی شهرها ایجاد شده است در حوزه‌های خادم‌باران اردوهای جهادی و فنی و مهندسی، خادم‌باران زیارت اولی‌ها و زائران محروم، خادم‌باران کارآفرینی و اشتغال، خادم‌باران پهداشت و درمان، خادم‌باران اطعام و حمایت مالی از محروم، خادم‌باران مشاوره و روانشناختی و خادم‌باران ستدای می‌توانند مشغول به خدمت شوند. در عرصه‌های خادم‌باران شعر و مذاخان، خادم‌باری تبلیغی، خادم‌باران علمی، خادم‌باری بهداشت و درمان، خادم‌باری رسانه تعریف شده است و در آینده نزدیک خادم‌باری ورزشی نیز به این عرصه‌ها اضافه خواهد شد. این خادم‌باران با مؤسسات و بخش‌های مختلف آستان قدس رضوی همکاری دارند و با برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته این عرصه‌های خدمت نیز افزایش خواهد یافت تا توانند خادمیار حضرت رضا(ع) باشند.

خادم‌باران رضوی پس از گذران دوره اولیه خدمت به مستمندان و محروم و یا همکاری تخصصی بر اساس مفاد آیینه و دستورالعمل‌های آن با مؤسسات تابعه این آستان قدس می‌توانند از توفيق خدمت به زائران بارگاه رضوی و خدمت مستقیم در شهر مقدس مشهد و حرم مطهر نیز برخوردار شوند که نحوه انجام خدمت و همچنین بهره‌مندی از سایر امتیازات معنوی مانند حضور در مراسم‌های مختلف از جمله مراسم شستشوی حرم مطهر، برخورداری از دعوت‌نامه‌های مهمانسرای از جمله آنهاست.

زمان‌های خدمت

خادم‌باران رضوی مطابق ضوابط و دستورالعمل‌های تعریف شده باید حداقل ۶ ساعت در هفته در این کانون‌ها مشغول خدمت شوند، اما در برخی از تخصصهای این ساعات خدمت به ازای تخصصی که ارائه می‌شود، قابل تبدیل شدن است. به طور مثال پژوهشگان عمومی حداقل ۳۰ ویزیت بیمار در یک ماه و پژوهشگان متخصص نیز حداقل ۲۰ ویزیت بیمار در مدت یک ماه در این طرح باید انجام دهند. این خادم‌باران استانی نیز در هر دو نوع کانون خادم‌باری همچون خادم‌باران رضوی داخل حرم مطهر امام رضا(ع) بوده و بعد از انجام خدمت قابل قبول با بیش از ۱۰ سال سابقه خدمت می‌توانند به رتبه‌های بالاتر خدمت یعنی پیوستن به گروه خدمه حرم مطهر رضوی (خادمان، کفسداران، دربانان، فراشان و حفاظ) ارتقای خدمت پیدا کنند.

سازماندهی خادم‌باران در دفاتر نمایندگی آستان قدس رضوی

برای سازماندهی خادم‌باران رضوی دفاتر نمایندگی آستان قدس رضوی در ۳۱ استان کشور تشکیل شده است و نمایندگی آستان قدس رضوی با سازماندهی خادم‌باران در شهرها دو کار اصلی خدمت به محروم و شهراهای خود که زائران بالقوه حضرت رضا(ع) هستند و پیگیری امور فرهنگی به ویژه گسترش سنت و سیره رضوی را دنبال می‌کنند. آمارها حاکی از آن است که استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، آذربایجان شرقی، مازندران، یزد، فارس و همدان از نظر استقبال در طرح خادم‌باران رضوی در صدر قرار دارند و تاکنون عرصه خدمت فرهنگی بیشترین تعداد متقاضی را داشته است.

شرایط ثبت نام

داشتن حداقل سن ۲۰ سال تمام و کارت پایان خدمت یا معافیت تحصیلی برای مشمولین خدمت نظام وظیفه، برخورداری از توانمندی لازم جهت ارائه خدمت، اشتهرار به تدبی، خوش نامی و اخلاق مداری، التزام به ولایت فقیه و ارزش‌های انقلاب اسلامی و یا بیند و متعهد به کلیه ضوابط، مقررات و شروط آستان قدس رضوی از جمله شرایط عمومی برای جذب خادم‌باران رضوی است که افراد با داشتن این شرایط به سایت مرکز امور خادمین آستان قدس رضوی مراجعه می‌کنند و با پر کردن مشخصات خود و مشخص کردن عرصه‌های خدمت ثبت نام خود را در طرح خادم‌باران رضوی نهایی می‌کنند. عموم علاوه‌مندان برای ثبت نام در طرح خادم‌باران رضوی می‌توانند از طریق سایت khademyar.aqr.ir ثبت نام کرده و برای کسب اطلاعات بیشتر به دفاتر نمایندگی آستان قدس رضوی در سراسر کشور مراجعه کنند.

خانواده شهدا و ایثارگران در اولویت هستند

در زمینه توفیق خدمت برای خانواده عظم شهدا و ایثارگران نیز مطابق آیین نامه و دستورالعمل موجود، خانواده معظم شهدا، جانبازان، آزادگان، ایثارگران، نخبگان علمی و فرهنگی و... در انجام مراحل ارتقای خدمت از خادمیاری به خدمه حرم مطهر دارای اولویت و امتیازات مربوط می‌باشد.

داشتن حداقل سن ۲۰ سال تمام و کارت پایان خدمت یا معافیت تحصیلی برای مشمولین خدمت نظام وظیفه، از جمله شرایط عمومی برای جذب خادم‌باران رضوی است.

برکات ارتباط با اعتبات

دهه کرامت سال ۱۳۹۵ اتفاق بزرگی در جهان
اسلام رقم خورد و آستان قدس رضوی برای
نخستین بار زمینه‌ساز حضور تمامی تولیت‌های
آستان‌های مقدس عراق، سوریه و ایران بصورت
رسمی و در اجلالسیه‌ای بین‌المللی شد تا
آستان‌های مقدس بتوانند راهکارهای مشخص تر
و تعاملات مؤثرتری را در عرصه‌های فکری،
آموزشی، پژوهشی، اداره اماکن متبرکه و خدمات
به زائران داشته باشند. پس از برگزاری نخستین
اجلالسیه و امضای تفاهم نامه همکاری بین ۱۴
هیئت از تولیت‌های آستان‌های مقدس، تفاهم نامه
دیگری با رویکرد همگرایی بیش از پیش اعتاب
قدسه به امضای رسید. دومین اجلالسیه اعتاب
قدس در اردیبهشت ماه ۹۶ برگزار شد و سومین
دوره آن نیز در اوایل سال آتی در کاظمین برگزار
خواهد شد.

۱۸

آستان‌خانه

هزاری بیان ۲ سال خدافت خادمان رضوی به زائران و همچوران امام محمد باقر (ع)

ابتکار آستان قدس رضوی در گردهمایی آستان‌های مقدس

اجلالسیه اعتبار مقدس جهان یکی از اقدامات ابتکاری آستان قدس رضوی در دوره مدیریت جدید این آستان قدس بود که با هدف ایجاد همگرایی، وحدت و فضای تبادل تجربیات بین اعتبار مقدسه برای نخستین بار در سال ۱۳۹۵ از سوی آستان قدس رضوی بنیان نهاده شد و اجلالسیه آن نیز در مردادماه ۹۵ همزمان با میلاد حضرت رضا(ع) و به میزبانی مشهد مقدس برگزار شد.
اعتبار مقدسه به عنوان قدرت نرم فکری و فرهنگی جهان اسلام می‌توانند در مناسبات‌های مختلف با راهبردی همسو و همگرا با یکدیگر در راستای تحقق اهداف مشترک بسیار تأثیرگذار بوده و برای رفع چالش‌ها و مشکلاتی که پیش روی جهان اسلام قرار گرفته است، راه حل مناسبی باشند.
در این اجلالسیه تولیت‌های مشاهد شریفه بر لزوم اقدام همه جانبه برای ترویج آموزه‌های اسلام ناب محمدی و تعالیم سعادت بخش اهل بیت(ع) و گسترش همکاری‌ها و وحدت عمل و با هدف پایدارسازی روابط و پاسداری از میراث مشترک تمدن اسلامی تأکید کردند.

اجلالسیه اول با حضور تولیت‌ها و نمایندگان اعتبار مقدس جهان تشییع شامل: آستان قدس علوی، آستان قدس حسینی، آستان قدس کاظمین، آستان قدس رضوی، آستان قدس عسکریین، آستان قدس عباسی، آستان قدس زینی، آستان قدس حضرت رقیه(س)، آستان قدس حضرت معصومه(س)، آستان قدس عبدالعظیم حسنی(ع)، آستان قدس احمد بن موسی(ع)، دبیرخانه مسجد کوفه و مزارات وابسته، مسجد مقدس جمکران و دبیرخانه مزارات مقدس شیعه در مشهد مقدس برگزار شد.
در این اجلالسیه، تولیت‌های آستان‌های مقدس از ابتکار آستان قدس رضوی و تولیت آن حجت‌الاسلام والملیمن رئیسی در برگزاری این کنگره بزرگ وحدت‌بخش قدردانی کردند و برگزاری این اجلالس را راهی برای تقویت و ارتقای روابط بین اعتبار مقدس جهان اسلام دانستند.

۱۴ هیئت رسمی از اماکن مذهبی جهان اسلام

اجلالسیه دوم اعتبار مقدس جهان اسلام در اوایل روزهای اردیبهشت ماه ۹۶ در کربلا معلی برگزار شد. این اجلالس سه روزه با شعار حفظ و صیانت از حقوق زائران نشست خود را آغاز کرد و در پایان منشور ۱۸ بندی حقوق زائران ذیل حق حیات، حق کرامت و برابری، حق آزادی و امنیت، حق آزادی بیان و مذهبی، حق حریم خصوصی و خانوادگی، حق برخورداری از محکمه عادلانه، حق بپردازندی از خدمات بیمه، حق اطلاعات و دسترسی، حق آزادی رفت و آمد، حق بپردازندی از خدمات پزشکی و بهداشتی، ممانعت از تبعیض، ممانعت از سوء استفاده از حقوق و ... به تصویب تولیت‌های جهان اسلام رسید.

کربلا معلی میزبان دومین اجلالسیه اعتبار

اما سومین اجلالسیه تولیت‌های اعتبار مقدس، اوایل سال آینده در شهر مقدس کاظمین برگزار می‌شود. به همین منظور سومین نشست نمایندگان آستان‌های مقدس جهان اسلام از دور دوم این اجلالسیه‌ها، سوم و چهارم اسفند ماه حاری در نجف اشرف توسط مرکز امور بین‌الملل آستان قدس رضوی برگزار شد و مصوباتی با هدف انتلای سطح خدمات به زائرین در آستان‌های مقدس، به تصویب رسید.
همچنین، چشم انداز آستان‌های مقدس و بقاع متبرکه برای بالا بردن سطح خدمت به زائران به عنوان موضوع سومین نشست تولیت‌های آستان‌های مقدس جهان اسلام در کاظمین تعیین شد.
نمایندگان حاضر در این نشست، پیرامون توسعه مفهوم خدمت در آستان‌های مقدس با گستره جهانی، بحث و تبادل نظر کردند.
در این زمینه مدیر مرکز امور بین‌الملل آستان قدس رضوی از این فعالیت کرد، بسیاری از شرکت‌کنندگان به این نشست پی‌برده بودند و به تدریج و با پیشرفت کار، امروز تقریباً همه آستان‌های مقدس جهان اسلام به این نکته واقف شده‌اند که ظرفیت‌های ارزشمند و بسیاری در این آستان‌ها وجود دارد که قابلیت انتقال دارد و اقدامات مشترک زیادی هست که اثرگذاری عمیقی را در سطح جهان اسلام خواهد داشت.

کاظمین میزبان سومین اجلالسیه اعتبار مقدسه است

ضرورت شکل‌گیری دیپلماسی زیارت

تولیت آستان قدس رضوی در نخستین اجلاسیه آستان‌های مقدس جهان اسلام، همگرایی و همکاری میان آستان‌های مقدس را ضرورت امروز جهان اسلام خواند.

حاجت‌الاسلام و المسلمين سید ابراهیم رئیسی با بیان اینکه امروز همگرایی، همندیشی و همکاری میان آستان‌های مقدس شیعی یک ضرورت اجتناب ناپذیر است، به دیپلماسی زیارت اشاره و ابراز کرد: دیپلماسی زیارت تفاوت زیاد و عمیقی با دیپلماسی‌های رایج سیاسی دارد. وی با اشاره به تفاوت دیپلماسی سیاسی و دیپلماسی زیارت عنوان کرد: دیپلماسی زیارت مردمی، عمیق، مستحکم و ریشه‌دار بوده، اما دیپلماسی سیاسی دولتی، سطحی و سُست است.

وی با بیان اینکه دیپلماسی سیاسی نگاه به ارزش‌های ملی و اقلیمی داشته، اما دیپلماسی زیارت نگاه به ارزش جایگاه انسانی دارد، ابراز کرد: بر این اساس ارتباطات عتبات عالیات جهان شمول، مستحکم و استوار است.

حاجت‌الاسلام و المسلمين رئیسی همگرایی و وحدت آستان‌های مقدس را در حل سیاری از مشکلات امروز امت اسلامی بسیار حائز اهمیت برشمرد و گفت: تربیج معارف دین و اهل بیت عصمت و طهارت(ع) راهبرد اصلی آستان‌های مقدس است و دلدادگی و عشق مردم به این بارگاه‌ها ظرفیت عظیمی به شمار می‌رود. تولیت آستان قدس رضوی با بیان اینکه تربیج سبک‌زنگی اسلامی، تسهیل امر زیارت و تعیق معارف دینی از رسالت‌های اصلی آستان‌های مقدس است، تصریح کرد: تشکیل جبهه مشترک در جهان اسلام با هدف توسعه قدرت اسلام و مقابله با چالش‌های پیش روی مسلمانان یک ضرورت مهم است.

وی همکاری، همگرایی و تبادل تجربیات آستان‌های مقدس را یکی از راههای موثر در سعادت جوامع مسلمان معرفی و تصویح کرد: باید با کمک گرفتن از انوار اهل بیت عصمت و طهارت(ع) در راستای اتحاد جوامع اسلامی تلاش کیم.

سید مرتضی بختیاری، قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی با تأکید بر مسئولیت سنگین متولیان اعتاب و آستان‌های مقدس در برپار زائران گفت: سقایت زائران و ساخت و ساز اینیه خدمتی مهم است اما مهمتر از آن نشر معارف قرآن و عترت است.

وی یکی از امدادهای الهی در گسترش و تعمیق خدمت به معارف دینی و زائران بارگاه اولیای الهی را گردآمایی تولیت‌های معظم اعتاب شیعه در قالب اجلاسیه اعتاب مقدس برشمرد و خاطرنشان کرد: آثار و برکات این اجلاس هر روز بیشتر و نورانی‌تر بوده و در آینده شاهد برکات بیشتری هم خواهیم بود.

ضرورت نشر معارف قرآن و اهل بیت

انتقال

تجربیات بین حرم‌های مطهر

حاجت‌الاسلام و المسلمين سید علی قاضی عسگر؛ نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت نیز در این باره گفت: برگزاری اجلاسیه اعتاب مقدس جهان اسلام می‌تواند منجر به رویش تشکیل شود که ثمرات بزرگی برای جهان اسلام خواهد داشت.

حاجت‌الاسلام و المسلمين قاضی عسگر ایجاد وحدت و همدلی در بین کشورهای مسلمان را یکی از برکات این اجلاس برشمرد و افزود: انتقال تجربیات در پذیرایی از زائران و زائرگردانی یکی دیگر از دستاوردهای ارزش‌نده این اجلاس است. زیرا هم اینک در حوزه پذیرایی از زائران در اعتاب مقدس مشکلات زیادی وجود دارد و درست است

که برخی اعتاب مانند حرم مطهر رضوی جلوتر هستند اما وجود کاستی‌ها را نمی‌توان انکار کرد.

وی به یکی دیگر از برکات همگرایی عتبات اشاره و خاطرنشان کرد: ساخت و سازها در عتبات مقدسه دچار مشکلات و کاستی‌های زیادی است که انتقال تجربیات در این حوزه سیار مغاید است.

آیت الله سید محمد سعیدی؛ تولیت آستان مقدس حضرت مصطفی (س) گفت: اصل برگزاری این اجلاسیه کاری بسیار بزرگ و ارزشمند است که پیش از این در جهان اسلام سایقه نداشته است.

آیت الله سعیدی با اشاره به ناخرسنی دشمنان از برگزاری چنین نشست‌هایی افزود: دشمن تلاش می‌کند به هر طریق ممکن در جهان اسلام تفرقه ایجاد کند اما این اجلاس زمینه‌های همگنگی و همکاری بین اعتاب مقدسه و وحدت بین امت اسلامی را فراهم می‌کند که تجلی بارز آن را در راهپیمایی بزرگ و بین‌المللی اربعین دیدهایم.

وحدت امت اسلامی

زیارت: دیپلماسی عمومی جهان اسلام

حاجت‌الاسلام و المسلمين دکتر موحدي محلل، افزود: امروز «زیارت»، دیپلماسی عمومی جهان اسلام است و هر چه به امر زیارت، زائر و مزور توجه بیشتری شود افزون بر این که رضای خداوند را درپردازد، برکات سیاسی و فرهنگی آن نیز عاید جامعه بزرگ اسلامی خواهد شد.

وی با اشاره به اهمیت تبادل تجرب، اطلاعات و اقدامات مشترک بین اعتاب، خاطرنشان کرد: کارگوهای تخصصی با حضور نماینده‌گان اعتاب، برای برگزاری اجلاس تولیت‌ها در کاظمین فعال شده‌اند و در حوزه‌هایی از جمله فضای مجازی و رسانه، قرآن و عترت، خانواده، امور فنی و عمرانی، خدمات به زائران، امور حقوقی و ... اتاق‌های فکر تشکیل شده و مختصمان در حال تبادل اطلاعات، رسیدن به یک زبان مشترک، همسان‌سازی و هم‌افزایی فعالیت‌ها هستند. بنابراین امروز و در حالی که به برگزاری سومین اجلاسیه تولیت‌های اعتاب مقدس نزدیک می‌شوند، هم نماینده‌گان و هم تولیت‌های اعتاب جهان اسلام به این جمع‌بندی رسیده‌اند که کار ارزشمندی این استان قدس رضوی آغاز کرده در حال به بار نشستن است و آثار و برکات خود را بزوید نشان می‌دهد.

شیخ نبیل حلباوی تولیت حرم مقدس حضرت رقیه(س) با تقدیر از حرکتی که آستان قدس رضوی برای هم‌هانگ سازی اعتاب مقدسه بینان نهاده است اظهار امیدواری کرد که اجلاسیه اعتاب مقدس با پشتونهای مرعیت و طرفیت‌های بیان ناپذیر فرهنگ حسینی که بزرگترین انقلاب تاریخ را رقم زده است، گام بزرگی در جهت وحدت امت اسلامی باشد زیرا تنها محوری که می‌تواند وحدت را در امت اسلامی به ارغمان آورد قران و عترت است که اعتاب مقدسه پرچمدار آن هستند.

عامل و حدت‌آفرین قرآن و عترت

آغاز زندگی زیر سایه امام رضا

با توجه به بافت فرهنگی، مذهبی و سنتی زندگی ایرانیان، ازدواج از دیرباز یک امر مقدس و بسیار مبارک بوده و آرزوی هر پدر و مادر ایرانی دیدن فرزندان خود در لباس عروسی و دامادی است. حال چند صبایحی است که این امر مبارک دغدغه خانواده‌ها، نهادها، سازمان‌ها شده است. چرا که در این روزگار پس از شنیدن کلمه ازدواج، اولين موضوعاتي که به ذهن همه ما خطور می‌کند مواعظ این امر خير است! مهم‌ترین دغدغه اين روزهای جوانان مسائلی همچون اشتغال، ازدواج و مسکن است. مسکن در کنار برخی مشکلات و مواعظ کوچک، یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها و مواعظ برای ازدواج جوانان شده هر چند در این زمینه برنامه‌هایی اجرا شده اما هنوز هم تا وضعیت مطلوب فاصله بسیار داریم. آستان قدس رضوی در رویکرد جدید خود، برای حل بخشی از این مشکلات در راستای عمل به بنده سوم منشور هفت گانه مقام معظم رهبری در حکم تولیت آستان قدس رضوی، مبنی بر کمک به محرومان و مستضعفان، عملیات احداث ۵۳۰ واحد مسکونی ویژه زوج‌های جوان در مشهد را عملياتي کرده است.

در مجاورت اصلی قطاع شهری و حاشیه صد متری است.
وی بیان کرد: زوچهای جوانی که مشکل مسکن دارند در مدت سه سال
می‌توانند از این مسکن‌ها استفاده کنند و تا دو سال قابل تمدید بوده
که ممکن است هزینه اندکی از آن را برایت شود. امیدوارم تا اواخر
سال ۹۷ شاهد بهره‌برداری بخشی از آن و در اواخر سال ۹۸ کل ۳۹۶
واحد ایجاد شود. به اتمام رسید.

معاون فنی و عمران آستان قدس رضوی در ادامه درباره دلایل انتخاب شهر کشید آقاضطفی خمینی مشهد برای تأسیس این مجموعه، توضیح داد: تراکم جمعیتی این منطقه مناسب بوده و از سوی دیگر دسترسی مناسبی نیز به قطار شهری و خیابان‌های اصلی مشهد دارد، ضمن اینکه تمام ریساخت‌های شهری در این منطقه مهیا است. وی ادامه داد: در این پروژه تمامی استانداردهای شهرسازی و مهندسی ساختمان رعایت می‌شود و طی ۲۵ بلوك مسکونی مشتمل بر ۲۰ تا ۲۵ واحد در زمینی به مساحت ۳۲ هزار متر مربع با زیربنای حدود

۱۰ هزار متر مربع احداث خواهد شد.
معاون فنی و عمرانی استان قدس رضوی بایان اینکه واحدی احادی
در این پروژه، ۶۰، ۷۵ و ۸۰ متری خواهد بود؛ اظهار کرد: تمام بلوكها
دارای آسانسور و همه واحدها از انباری و پارکینگ برخوردار هستند.
او با اشاره به این مطلب که برای حفظ حریم خصوصی خانوارها
فضلله میان هر بلوك ۲۰ متر در نظر گرفته شده است؛ تصریح کرد:
برآورد ریالی این پروژه ۵۰ میلیارد تومن است و طبق برنامه ریزی ها و
پیش‌بینی های انجام شده؛ تلاش خواهیم کرد حداقل در مدت ۲۰ ماه
پروژه را به سرانجام برسانیم.

را در راستای تحقق بخشیدن به بند سوم منشور رهبری معظم انقلاب در رابطه با خدمت به مجاوران و پیزه مستمندان و مستعففان معرفی و تصریح کرد: اگرچه این مجموعه اولین تلاش برای کمک به حوزه مسکن زوج های جوان به شمار محدود، اما قطعاً آخرین نخواهد بود و ان شاء الله با مشارکت مردم و خیران جامعه که تمکن مالی دارند، بپروژه های ملابھی نیز در استان های خراسان بزرگ و سایر نقاط کشور آغاز می شود.

تولیت آستان قدس رضوی مشارکت آحاد مردم را همگشای نهضت امداد رسانی به محرومین دانست و اضافه کرد: حضور و همراهی مردم برای موقوفیت در هر امری یک اصل کلیدی است و امیدوار هستیم همان گونه که در پروژه «اثر شهر مردم شریف مشارکت خوبی داشتند»، این پروژه نتیجه همچنانی بیک مده باشیم.

اسکان یکی از مشکلات فعلی جوانان

معاون فنی و عمران آستان قدس رضوی، نیز احداث این پروژه را در راستای عمل به منویات رهبری دانست و گفته: توییت معزز آستان قدس رضوی، دستور دادن زمینی را شناسایی کنیم و عملیات ساخت آن را برای زوج‌های جوان احریان کنیم، اجرای پروژه مسکن زوج‌های جوان در زمستان سال ۹۵ به منظور تسهیل در امر ازدواج جوانان کلنگ زنی شد و خوشبختانه پیشرفت قابل توجهی داشته است. مهندسین خلیل اکبری افزود: در طرح مسکن زوج‌های جوان واحدهای مسکونی پس از پایان پروژه این واحدها در اختیار زوج‌های جوان قرار خواهد گرفت. مکان دقیق این پروژه بابتادی شهرک شهید مصطفی خمینی

❖ آغاز عملیات اجرایی احداث ۵۳۰ واحد مسکونی ویژه روزهای جوان

عملیات اجرایی احداث ۵۳۰ واحد مسکونی و بیزه زوج های جوان سال گذشت، با اعتباری بالغ بر ۵۰ میلیارد تومان توسط استان فسی رضوی در مشهد مقدس آغاز شد.

حجت الاسلام و المسلمین سید ابراهیم رئیسی با بیان اینکه
آستان قصر پروردی بر اساس سیره حضرت رضا(علیه السلام) و منشور
نه همیزی معمظم انقلاب، از هیچ تلاش در راستای گره گشایی از کار
یا میازماندان جامعه فروگذار نیست، تصریح کرد: قطعاً رفع فقر و محرومیت
در جامعه در گرو سیاست‌های کلان اقتصادی دولت است، اما آستان
قدس رضوی نبزد انداده وسع و توان خود در عرصه کمک رسانی
به محرومان با بهره از ظرفیت‌های معنوی و همراهی سایر ارگان‌ها و
مشاورکت‌های مردمی، تلاش خواهد کرد.

۱۲۰ واحد مسکونی ویژه زوج های جوان در پیر جند

و حبیب داعی؛ رئیس اداره برنامه ریزی، تجهیز منابع و اقتصاد مسکن اداره کل راه و شهرسازی استان در خصوص ساخت ۱۲۰ واحد مسکونی و بیمه زوج های جوان در بیرون گفت: با توجه به انعقاد قرارداد مشارکت در پروژه آماده سازی اراضی موسوم به پادگان بیرون بین اداره کل راه و شهرسازی استان و سازمان عمران آستان قدس رضوی که قرار بود در اراضی سیهم سازمان عمران آستان قدس رضوی و بنا بر سیاست های آستان قدس رضوی به اجرا درآید، کلنج آغاز عملیات اجرایی توسط تولیت آستان قدس رضوی به زمین زده است.

اوی افزود: در ادامه از آنجا که اینجا عمليات آماده سازی و تأمین خدمات زيربنائي آب، برق، گاز، فاضلاب و تلفن زمان بر بود و از طرفی آستان قدس رضوی بر تسریع احداث و تحويل واحدها تأکید شد. واحد از این واحدها توسط آستان قدس رضوی به اراضی متعلق به آستان قدس در بلوار بقهه الله بیرون چند طرح ۱۴/۵ هکتاری شمال شهر منتقل شد.

آستانه
زیارت

هزاری برو ۲ سال خانه خادمان رضوی به زبان و مجاوران امام مهریانیها

در ۲ سال گذشته پذیرایی از زائران و مجاوران
حضرت رضا^{علیه السلام} برابر شده است

خوان کریمه

مرا و میهمان نوازی مشهدی ها از همان سال های
نخستین میزبان شدن میهمان توں سبب شد، بنایی
نهاده شود تا برای همیشه زمان ها زائران و میهمانان...

صفحه ۳۰

نگاهی به برنامه های مذهبی - تبلیغی بازارگاه
علی بن موسی الرضا^{علیه السلام}

آرام جان و خرد در حرم عالی آل محمد^{علیهم السلام}

سالانه بیش از ۲۵ میلیون زائر از نقاط دنیا و
ایران اسلامی به استان بوشهر امام مهریانی ها می آیند.
فرصت معنوی زیارت حضرت رضاع (پهترین)...

صفحه ۲۶

تشرف هزاران زائر زیارت اولی
به مشهدالرضاء^{علیه السلام}

در پرتو «مهر درخشان»

اگر سری به روستاها و شهرهای مختلف کشور بزنیم،
کم نیستند افرادی که سن و سالی از آن ها گذشته،
ولی تاکنون به زیارت حضرت رضاع (نیامده اند و...)

صفحه ۲۹

مرواری بر اقدامات آستان قدس رضوی برای تسهیل زیارت

برای آسایش میهمانان امام...

جابه‌جایی پنجره فولاد

تا بهمن ماه سال ۹۵، اگر زائران برادر می‌خواستند از ورودی صحن جمهوری اسلامی وارد رواق دارالولایه شوند تنها مسیر بازیک و نیم دایره‌ای شکل ایوان طلا بود که به وسیله تعدادی پله با فاصله ارتفاعی زیادی به این رواق راه پیدا می‌کرد. این ورودی بازیک مشکلات فراوانی در تدد زائران به ویژه زمان‌های قبل و بعد از نمازهای جماعت و مناسبت‌های ویژه که حرم مطهر با واقع جمعیت را زائران مواجه بود، ایجاد می‌کرد. علاوه بر این تعدد صندلی‌های چرخ دار نیز از این مسیر تقرباً غیرممکن بود، از این رو با دستور حجت‌الاسلام والملیمین رئیسی تویل آستان قدس رضوی و در راستای تسهیل تصرف زائران برگاه ملکوتی حضرت‌رضاع، مهندسان و کارشناسان سازمان عمران و توسعه حرم حضرت رضاع (پنجره فولاد ضلع شرقی صحن جمهوری اسلامی را به دهانه سمت راست آن جابه‌جا کردند. به این ترتیب ورودی عرضی، همسان با رواق دارالولایه و داری سطح شبیدار (رمپ) برای ویچر در محل احداث شد و از طریق این رویه زائران راحت‌تر خودشان را به رواق دارالولایه و در نهایت ضریح مطهر رضوی می‌رسانند.

پنجره طلایی دیگر

یکی دیگر از اقدامات آستان قدس رضوی نصب پنجره طلایی جدیدی در مسجد گوهرشاد بود. پنجره طلایی مسجد پیش روی گوهرشاد جدیدترین پنجره فلزی است که در حرم مطهر پیش روی مبارک روضه منوره نسب شده و زائران می‌توانند احسان و ارتباط معنوی و عاطفی خاصی از این مکان برای زیارت حضرت‌رضاع به دست آورند. جنس این پنجره از الیاف ورشو بوده و اسکلت پنجره از برنج است. از آنجا که این پنجره در فضای باز قرار دارد، در ساخت آن افزایش نقره که سریع تیره می‌شود، استفاده نشده است.

خدمتی برای نماز خواندن سالم‌مندان

برخی از زائران به خاطر کهولت سن و مشکلات جسمانی برای خواندن نماز می‌باشد بر روی صندلی بشنیدن، از این رو چند سالی است که در برخی از رواق‌های حرم مطهر صندلی‌های مخصوص نماز، برای سالم‌مندان و کم‌توانان قرار داده شده است تا این زائران توانند راحت‌تر به اعمال عبادی خود پردازند. همچنین برای کسانی که ممکن نشستن بر روی زمین برای آنها مشکل است، تعداد قابل توجهی صندلی تاشو در رواق‌های مختلف و برخی از کفشداری‌ها قرار داده شده است تا زائران از آنها استفاده نمایند که طی یک سال گذشته تعداد این صندلی‌ها افزایش چشمگیری در اماکن مبیرک داشته است و در کنار بسیاری از کفشداری‌ها فضایی برداشتن این صندلی‌ها تعییه شده است.

حرم مطهر امام رضا(ع) سالانه میزان بیش از ۲۵ میلیون زائر از اقصی نقاط دنیا و ایران اسلامی است، در کنار گستردگی فضاهای زیارتی و عبادی در اماکن مبیرکه رائمه برخی از خدمات رفاهی و عمرانی، زیارت را برای زائران این امام همام راحت‌تر و دلنشیں تر خواهد کرد. طی دو سال گذشته و در دوره مدیریت جدید این آستان مقدس اقدامات مختلفی به منظور تسهیل زیارت زائران صورت گرفته است، به طوری که این تلاش‌ها رضایت بالای عموم زائران را در پی داشته است و زائرانی که به حرم مطهر رضوی مشرف می‌شوند با رضایت کامل به شهرهای خود برمی‌گردند. در ادامه برخی از این بروزهای و فعالیت‌هایی که در این مدت برای تسهیل امر زیارت اجرا شده است را مرور می‌کنیم.

برای مادران و نوزادان

گستردگی فضاهای صحن‌ها و رواق‌های حرم مطهر، رفت و آمد را برای بسیاری از زائرانی که به همراه کودکان خردسال و نوزاد خود برای زیارت مشرف می‌شوند کمی دشوار است، لذا از دی ماه سال جاری به منظور زیارت راحت و با آرامش مادران و تکریم بانوان طرح مادرانه در قالب در اختیار قرار دادن کالاسکه در مبادی ورودی حرم مطهر و جانمایی مکان‌هایی برای شیردهی و تعویض پوشک نوزاد در حرم مطهر صورت گرفته است.

این خدمات به منظور تکریم بانوان و جایگاه مادرانی که دارای فرزند خردسال و نوزاد هستند در پنج دفتر از دفاتر مربوط به این بخش پی‌داشده‌گان و رسیدگی به امور گمشده‌گان واقع در صحن‌های انقلاب اسلامی و کوثر، رواق دارالحججه(ع)، بست شیخ طوسی و باب الرضا(ع) طرح مادرانه ارائه می‌شود.

طبق شرایط و شیوه نامه موجود، این کالاسکه‌ها فقط برای استفاده در داخل اماکن مبیرکه رضوی بوده و با توجه به تعداد محدود این وسیله‌ها و استقبال گستردگی مادران دارای فرزند نوزاد و خردسال زیر پنج سال باید در اولین فرصت پس از زیارت، برای استفاده سایر زائران به دفاتر تحويل صندلی چرخ‌دار در مبادی ورودی حرم مطهر، بازگردانده شود. همچین مادرانی که فرزند خردسال و نوزاد همراه دارند برای مواردی همچون دریافت گهواره همراه(کبری) تعویض پوشک نوزادان یا شیر دادن به آنها، دریافت اسباب بازی و لوازم سرگرمی برای رفع خستگی خردسالان... می‌توانند به این دفاتر در حرم مطهر مراجعه کنند و از این خدمات استفاده نمایند.

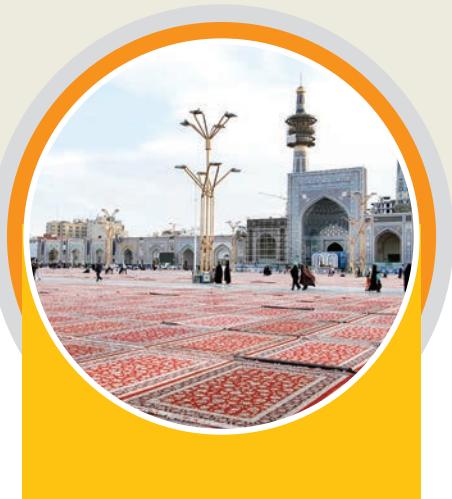
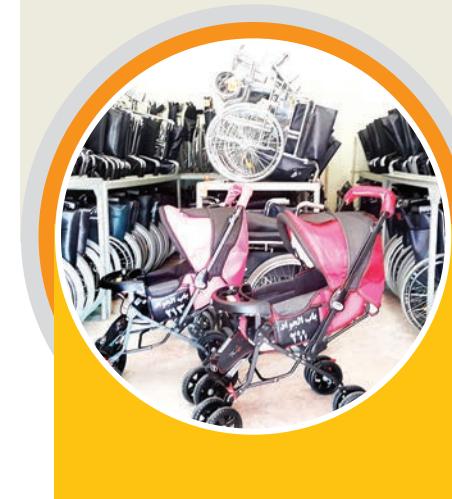
رفت و آمد آسان

با گستردگی شدن اماکن مبیرکه و طلایی شدن مسیرها تا روضه منوره از طرفی و از دیگر سو، بسته شدن مسیرهای از ابتدای دوربرگران‌ها تا ورودی‌های حرم مطهر به دلایل امنیتی، رفت‌وآمد برای زائران سالم‌مندان و کم‌توانان سیار مشکل شده بود، از این رو آستان قدس رضوی به منظور تسهیل زیارت زائران تعداد ماسنین زائر را در ورودی‌های صحن‌ها افزایش داده تا این دسته از زائران بتوانند راحت‌تر به زیارت مشرف شوند و در صحن‌های رفت و آمد نمایند. همچنین طی ماههای اخیر خدمات رسانی ماسنین‌های زائر بر به بیرون از ورودی‌های حرم مطهر نیز گسترش پیدا کرده است.

آمارها حاکی از آن است که روزانه ۲۵ هزار نفر در حرم مطهر رضوی توسط ماسنین‌های زائر بر جایه‌جا می‌شوند، در مجموع ۴۳ زائر بر در سطح اماکن مبیرکه و همچنین در دوربرگران‌ها مستقر شده‌اند و وظیفه خدمت‌رسانی به زائران کم‌توان و ناتوان را برای جایه‌جایی در حرم مطهر رضوی بر عده دارند با استقرار ۱۴ استگاه در حرم مطهر رضوی و دوربرگران‌ها در هر لحظه ۲۵ خودرو زائر بر فعال بوده که در هر سفر بالغ بر ۳۵۰ نفر توسط این وسایل حمل و نقل جایه‌جا می‌شوند.

مفویش شدن صحن‌ها

تا پیش از این رسم بر این بود که تنها قسمت‌هایی از صحن‌ها مفویش می‌شد و زائران برای رفت و آمد میان صحن‌ها نیاز بود دائمًا کفش‌ها را از پا ببرون کرده و مجدد پوششند. اما از سال گذشته تاکنون در مراسمات خاص صحن‌ها مفویش می‌شوند و مسیرهای تردد با رنگ تمایز از دیگر فرش‌های صحن، مفویش می‌شود. در دو سال اخیر آمار فرش آرایی حرم مطهر از ۱۴۰ هزار مترمربع به ۲۰۵ هزار متر مربع افزایش پیدا کرده است.

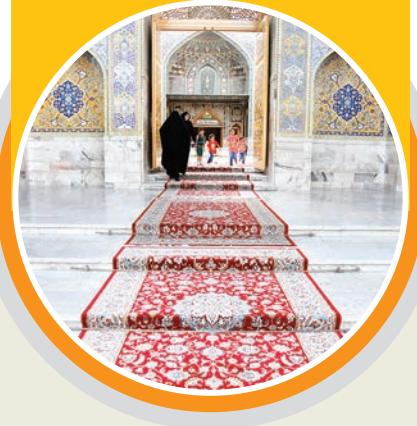

۲۳

زائران خواهان

موزهی بر ۲ سال خدمت خادمان رضوی زائران و معاونان امام مஹی داشتند

تسهیل مسیر رفت و آمد

از جمله اقدامات دیگری که به منظور رفاه حال بیشتر زائران در حرم مطهر رضوی صورت گرفت، برداشتن و جمع آوری دیوار مریبوط به دفاتر پاسخگویی به مسائل شرعی، نذورات و انتظامات مستقر در مسجد گوهرشاد و بازشدن درهای حد فاصل این مسیر بود.

با این اقدام سازمان عمران و حريم حرم حضرت رضا(ع)، زائران برادر می توانند از ایوان دارالسیداده مسجد گوهرشاد به سمت شبستان گرم و کفسداری شماره ۱۱ رفت و آمد کنند.

همچنین به منظور رفاه حال زائران و گسترش فضاهای زیارتی، مکان بیت خدام در بارگاه منور رضوی تغییر پیدا کرد و با این تغییر، بیت خدام در حرم مطهر امام رضا(ع) از غرفه شماره ۲ دارالعزه به راهروی ارتباطی بین شبستان گرم مسجد جامع گوهرشاد و رواق دارالزهد منتقل شد و تمام فضاهای عبادی و زیارتی در غرفه های دوم و سوم رواق دارالعزه در اختیار زائران قرار گرفت.

تحویل صندلی های چرخ دار در ورودی ها

خدمات تحویل صندلی های چرخ دار به صورت ۲۴ ساعته بازویی کمکی برای جابه جایی زائران در مجموعه حرم مطهر حضرت رضا(ع) است. این دفاتر در تمامی مبادی ورودی حرم مطهر قرار دارد و با ارائه کارت شناسایی عتبر، به افراد نیازمند صندلی چرخ دار را امانت می دهند. اگر زائران مدرک شناسایی معتبر به همراه نداشته باشند و نیاز به استفاده از صندلی چرخ دار دارند، می توانند به افرادی که به صورت افتخاری از پشت ایستگاه های بازرسی تا نزدیکترین مسیر برای زیارت و بالعکس این خدمت را انجام می دهند، مراجعه کنند.

باخش تحویل صندلی چرخ دار، در ورودی های باب الرضا(ع)، باب الجواد(ع)، شیخ طوسی، شیخ طبرسی، شیخ حرمعلی، پارکینگ یک و پارکینگ سه به صورت شبانه روزی فعال است.

رفع مشکل دوری سرویس های بهداشتی

یکی از گلایه های عموم زائرانی که از نقاط دور و نزدیک به حرم مطهر رضوی مشرف می شدند، دوری مسافت سرویس های بهداشتی حرم مطهر رضوی از صحنه های مرکزی بود چرا که زائران برای تجدید وضو مجبور بودند به ورودی ها بازگردند از این رو در راستانی بهبود وضعیت سرویس های بهداشتی حرم مطهر، توسعه و احداث سرویس های بهداشتی جدید در مجموعه حرم مطهر در دستور کار قرار گرفت و در ماه های اخیر علاوه بر افزایش تعداد چشمدهای سرویس های بهداشتی بر تعداد کانسکس های وضو خانه نیز افزوده شد و دیگر زائری برای تجدید وضو نیاز نیست که به بیرون از اماکن متبرکه مراجعه نماید.

طلاف بر گردآگرد ضریح

یکی دیگر از اقداماتی که آستان قدس رضوی برای تسهیل زیارت زائران خواهان، انجام داد جابه جایی شیشه حایل بین قسمت خواهان و برادران در روضه منوره بود. با جابه جایی شیشه میان برادران و خواهان در قسمت پشت سر ضریح مطهر حضرت رضا(ع) فضای عبادی و زیارتی بیشتری در قسمت خواهان ایجاد شد و بنی شیشه در قسمت پشت سر ضریح مطهر که بعد از شبکه هشت قرار داشت، به قبیل این شبکه منتقل شد و کل فضای پشت سر در اختیار بانوان زائر قرار گرفت. همچنین در کنار این شیشه، نردهای در بخش بانوان قرار داده شده است تا زائران بیشتری متوانند راحتتر خود را به ضریح مطهر برسانند. از دیگر اقدامات خوبی که سالانه مدد و همچنین شیشه میان خواهان و برادران در قسمت روضه منوره بود که این اقدام نیز صورت پذیرفت.

جابه جایی با احترام زائران

در کنار ارائه خدمات توسط ماشین های زائربر، بخش صندلی چرخ دار نیز در صحنه ها و ورودی رواق های مختلف آمده خدمت به زائران سالمند و ناونان است، نیروهای این بخش، بیماران و سالخوردگان را به طرف صحنه های انقلاب، آزادی و جمهوری اسلامی انتقال می دهند.

بخش صندلی چرخ دار حرم مطهر مجهز به ۶۰ زائربر ۱۴ نفره و ۱۱ زائربر ۶ نفره و همچنین ۲۵۰ صندلی چرخ دار است که روزانه توسط این بخش افزون بر دو هزار نفر در داخل حرم مطهر رضوی جابه جایی شوند.

خدمتی ویژه به جانبازان و معولان

در گذشته زائران جانباز، سالمندان و معلولانی که بر روی صندلی چرخ دار بودند، مشکلاتی را برای حضور در روضه منوره داشتند، زیرا پله هایی که در رواق های منتهی به روضه منوره وجود داشت، رفت و امده را برای این گروه از زائران مشکل کرده بود، از این رو با تأکید تولیت آستان قدس رضوی در مسیری های تشریف این دسته از زائران از کفشداری شماره ۱۷ به رواق دارالولاية، از صحنه آزادی به رواق دارالسرور، از رواق دارالسرور به رواق دارالسلام و از رواق دارالسیاده به رواق دارالحافظ جهت رفاه حال زائران، به ویژه جانبازان، معلولان، سالمندان و ناتوانانی که با صندلی چرخ دار به سمت روضه منوره مشرف می شوند، پله های سنگی قبیل جماع آری و سطح شیبدار (رمپ) نصب شد.

مکانی برای استراحت شبانه

یکی دیگر از درخواست های مکرر زائران حضرت رضا(ع) در طول سالیان مختلف، اختصاص فضایی برای استراحت بوده است زیرا خواهیدن و استراحت در مجموعه اماکن متبرکه رضوی ممنوع بود که با دستور حجت الاسلام والملیمین رئیسی تولیت آستان قدس رضوی رواق شیخ طوسی و شیخ حرمعلی به منظور خدمت رسانی بهتر به زائران، ویژه استراحت عموم زائران تعیین شد. از این رو عموم بانوان از ساعت ۲۲ شب تا اذان صبح می توانند به رواق شیخ حرمعلی و برادران به رواق شیخ طوسی برای استراحت مراجعه کنند. در این مدت خدمه بخش انتظامات حرم مطهر رضوی برای رسیدگی به امور این دسته از زائران در این دو رواق حضور خواهند داشت. روزانه ده هزار پتو در این دو رواق در اختیار زائران قرار می گیرد. همچنین به دلیل رعایت مسائل بهداشتی و سلامت زائران این پتوها بعد از هر بر استفاده شسته می شوند.

نگاهی به تغییرات هندسی و ساختمانی که برای تسهیل زیارت در جغرافیای حرم مطهر رضوی انجام شده‌اند

ادخواها بسلام آمنین

تسهیل زیارت، اصل مهمی است که سرلوحه فعالیت خدمتگزاران در حرم مطهر رضوی است. این اصل البته باید در کنار تکریم زائران و نیز حفظ و حراست اینیه تاریخی حرم مطهر باشد.

آستان قدس رضوی در دوره جدید مدیریتی با اعمال موارد متعددی در جغرافیای حرم مطهر رضوی، کوشیده است تا امر زیارت را بیش از پیش برای زائران سهل و آسوده کند. بخشی از این اقدامات در نقشه زیر مشخص شده‌اند.

ایجاد سرویس بهداشتی

- بست شیخ طوسی جنب کتابخانه
- بست شیخ حر عاملی
- روبه روی ساختمان میهمانسرای حضرت
- بست طبرسی
- تجهیز و افزایش سرویس‌های بهداشتی ورودی یارکینگ شماره یک و...

ایجاد رمپ و سطح شیبدار

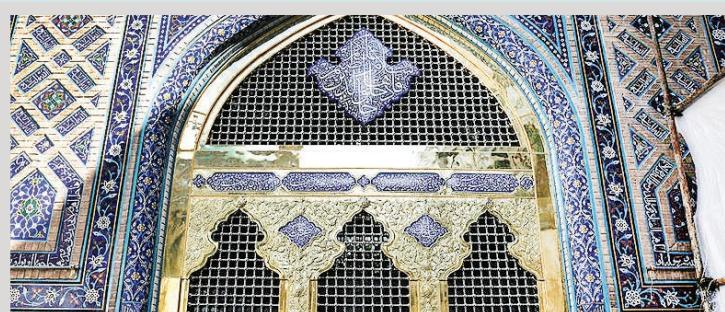
- ورودی صحن آزادی به رواق دارالسرور
- ورودی خواهان در جنب کفسداری ۱۷ به رواق دارالولایه
- ورودی برادران در جنب کفسداری سیار ۱۶ ساقب به رواق دارالولایه
- ورودی رواق دارالذکر به صحن آزادی و ورودی صحن بعثت به صحن آزادی
- ورودی رواق دارالعزه به مسجد بالاسر و قسمت بالاسر روضه منوره

راهنمای نقشه حرم مطهر امام رضا (علیه السلام)

- دفتر امانت نقدی و اشیاء ارزشمند
- دفتر پاسخگویی به سوالات شرعی برادران
- دفتر پاسخگویی به سوالات شرعی خواهاران
- دفتر پیدا شدگان و رسیدگی به امور گمشدگان
- دفتر نگهداری اشیاء پیدا شده / واحد پوشک و کفش پیدا شده
- ماشین های زائر بر
- دفتر تحویل مندلی چرخدار
- دفتر فوریت های پزشکی
- دفتر امانتات
- دفتر خدمات فرهنگی و اطلاع رسانی
- پله برقی و آسانسور
- دفتر نذورات
- كتاب فروشی
- فروشگاه
- محل توزیع گل های ضریح مطهر
- خدمات تدفین و طواف
- وضو خانه خواهاران

اقدامات در حرم مطهر رضوی

- نصب پنجره طلایی مسجد جامع گوهرشاد
- تغییر مکان پنجره طلایی صحن جمهوری اسلامی
- ایجاد مسیر تردد ویژه ناشنوايان در محل قدیم پنجره طلایی صحن جمهوری اسلامی
- ایجاد مسیر تردد بین رواق دارالسلام و رواق دارالذکر با تعبیه پله های سنگی در محل غرفه شماره یک رواق دارالعزه
- ایجاد مسیر تردد تو سط طراحت راهرو ارتباطی بین شبستان گرم مسجد جامع گوهرشاد و رواق دارالزهد
- اختصاص رواق مبارکه حضرت زهرا(س) ویژه مراسم مذهبی و فرهنگی و عبادی مخصوص خواهاران
- منور شدن فضای داخلی ضریح مطهر رضوی به نور سبز با نصب ۴ نورافکن مجهز به لامپ های LED سبز برای جلوه بصری مهم تر فضای داخلی ضریح مطهر
- جمع آوری پاسنگ عتبه مقدسه ورودی به رومه منوره در قسمت رواق دارالسلام و رواق حاتم خانی به قسمت خواهاران در قسمت برادران برای رفاه حال زائران و تردد آسان و رفاه حال آنان
- نامگذاری سر در ایوان های شرقی و غربی صحن جامع رضوی به نام های باب الکاظم و باب الہادی

آرام جان و خرد در حرم عالم آل محمد

سالانه بیش از ۲۵ میلیون زائر از اقصی نقاط دنیا و ایران اسلامی به آستان بوسی امام مهربانی‌ها می‌آیند. فرصت معنوی زیارت حضرت رضا(ع) بهترین زمان است تا زائران در این حریم قدسی به کسب معرفت و بهره‌مندی از دریای بیکران اندیشه و عرفان اسلامی مشغول شوند و معارف مکتب ناب اسلام و تعالیم اهل بیت(ع) را فراگیرند. در منشور ایالخی مقام معظم رهبری در قالب حکم جدید تولیت آستان قدس رضوی تأکید شده است که آستان قدس دارای ظرفیت فرهنگی عظیمی که می‌تواند در فضای عمومی کشور و جهان اسلام اثرگذاری کند؛ از این رومعاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی، این حکم مقام معظم رهبری را به عنوان یک رویکرد مهم و با اولویت کاری خود قرار داده است.

گپ و گفت‌های خودمانی

برگزاری حلقة معرفت یکی از ابتكارات آستان قدس رضوی به شمار می‌رود که زائران در یک فضای صمیمی و چهره به چهره با کارشناسان دینی به گفت‌وگوهای پردازند.

طی دو سال اخیر معاونت تبلیغات آستان قدس رضوی تعداد این جلسات را افزایش داده و به صورت شبانه‌روزی آن را برگزار می‌کنند. به عنوان مثال اگر در گذشته سالانه ۴ تا ۶ هزار حلقة معرفت در حرم مطهر برگزار می‌شد اکنون این تعداد به ۱۰ تا ۱۲ هزار حلقة افزایش پیدا کرده است.

همچینین در این دوره مدیریتی تلاش شده تا حلقاتی معرفت مناسب با شرایط سنی و فرهنگی افراد برگزار شود. همچنین در گذشته در طول روز تنها در حلقة جوانهای معرفت ویژه کودکان تشکیل می‌شد ولی هم اکنون این تعداد به ۱۰ جلسه افزایش پیدا کرده است. تعداد سؤالاتی که در این حلقاتهای بین اساتید و زائران رد و بدل می‌شود قریب به چهار میلیون در سال می‌رسد که این سؤالات دغدغه‌ها و نیاز دینی مردم را برای جمع‌بندی نظام موضوعات برنامه‌های معاونت تبلیغات ثمریخش کرده است. بسیاری از سؤالاتی که در ذهن جوانان از قبیل شبهات و مسائل تاریخی وجود دارد؛ گاه پرسش و پاسخ آنها با راه اتفاقی افتاده که به جای یک ساعت با یک شور و هیجان خاصی به چندین ساعت به طول انجامیده است.

۲۶

مرکزی امن برای پاسخگویی

به طور کلی پاسخگویی به سوالات دینی یکی از قدیمی‌ترین برنامه‌های معارفی حرم مطهر رضوی است که تأثیر آن نیز بسیار بالاست. طی دو سال گذشته با توجه به تأکیدات تولیت آستان قدس رضوی تعداد دفاتر پاسخگویی حضوری افزایش پیدا کرده است و در مناسبات‌های مذهبی و ملی که حرم مطهر میزبان حجم بالای از زائران است دفاتری هم به صورت سیار در حرم مطهر شکل می‌گیرد.

همچنین در همه میارک رمضان افزون بر سامانه تلفنی ۳۲۰۲۰ و دفاتر حضوری در حرم مطهر، برخی از مخاطبان سوالات خود را در پست‌اینترنت از کارشناسان پاسخگویی جویا شدند و در کمترین زمان جواب‌های خود را دریافت کردند. حضور کارشناسان متعدد و متخصص و خبره برای پاسخگویی به سوالات دینی زائران، آستان قدس رضوی را معتبرترین پایگاه پاسخگویی به سوالات دینی در ایران کرده است. ضمن اینکه برای ارتقای سطح علمی اساتید و اشنازی با فتاوا و شبهات روز با حضور کارشناسان مهرب از دفاتر مراجع جلسات هم‌آندیشی تشکیل می‌شود و در این راستا هیئت‌ها و گروه‌های علمی نیز فعالیت‌های تخصصی خودشان را به صورت مستمر دارند.

کانونی جامع برای بانوان

موضوع زن و خانواده یکی از موضوعات راهبردی و استراتژیک آستان قدس رضوی و مورد تأکید تولیت آن است. در سال ۹۵ نیز رواتی تحت عنوان حضرت زهرا(س) ویژه بانوان اختصاص داده شد و اکنون بالغ بر یک صد برنامه در قالب‌های متنوع برنامه فرهنگی و مذهبی در خور شأن و نیاز بانوان در این رواق برگزار می‌شود.

در رواق حضرت زهرا(س) برای عموم سینمین برنامه فرهنگی ارائه می‌شود، در این رواق خود خانم‌ها مجری و طراح برنامه‌ها هستند و سعی شده تا این رواق تبدیل به کانون جامعی برای ارائه خدمات فرهنگی به بانوان باشد.

یکی از مباحث مورد تأکید حجت‌الاسلام و المسلمین رئیسی تولیت آستان قدس رضوی، توجه و احیای فرهنگ زیارت از راه دور است. از این روش تکیه بر روایات و سفارشی که به موضوع زیارت بعید (از راه دور) شده است، طرحی مبتنی به زیارت از مبدأ تا مقصد به عنوان یکی از راهبردهای فعالیت‌های فرهنگی حرم مطهر طراحی شد.

در این طرح معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی با برنامه‌های متنوع همچون نور‌الهدی، زیارت نیابتی، ریات تلگرامی زیارت نیابتی، ارسال محتوای معارف رضوی به سراسر کشور و ... آن را اجرا کند.

در این فرایند سعی شده تا زمان حرکت زائر به حرم مطهر رضوی تا برگشت او، آستان قدس رضوی برنامه‌های فرهنگی ویژه‌ای را برای او داشته باشد، حتی زمانی که به شهر خودش هم بر می‌گردد حال و هوای زیارت همراه آنها بماند که این مهم از طریق ارتباط مستمر با فضای مجازی و ارسال محتوای فرهنگی دنبال می‌شود.

احیای فرهنگ زیارت از بعید

فعالیت قرآنی در حرم مطهر رضوی معنای ویژه‌ای دارد که متمایز با دیگر فضاهای است. اکنون دارالقرآن الکریم این آستان ملکوتی با برنامه‌گسترده خود اعم از صوت و لحن، آموزش، تفسیر، تدبیر، نشست قرآنی، تربیت مری، حفظ، مهدهای قرآنی و محافل بزرگ قرآنی، تجلی فعالیت فرهنگی در راستای پیوند قرآن و عترت را به نمایش گذاشته و می‌تواند برای امت مسلمان‌الکوی مناسبی باشد.

در دو سال اخیر با اهتمام ویژه تولیت آستان قدس رضوی، فعالیت‌های قرآنی در حرم مطهر رضوی گسترش یافته است به عنوان مثال اگر در گذشته ویژه برنامه درس‌هایی از قرآن تنها در ماه رمضان در حرم رضوی برگزار می‌شد اکنون در مناسبات‌های دیگر نیز این برنامه اجرامی شود.

محافل ترتیل خوانی قرآن ویژه ماه رمضان در این دو سال پیشرفت بیشتری داشته است، به طوری که چهار برنامه ترتیل خوانی در ماه رمضان از صدا و سیما پخش شده و به اذاعن کارشناسان صدا و سیما، ترتیل خوانی حرم رضوی از شکوه غیرقابل وصفی برخوردار است. برگزاری برنامه‌های تفسیری موضوعی قرآن کریم نیز یکی از برنامه‌هایی است که در این دو سال مورد توجه قرار گرفته و حجت‌الاسلام و المسلمین رئیسی هر هفته چهارشنبه‌ها بعد از نماز مغرب و عشا در حرم مطهر آیات شریفه قرآن را برای زائران تفسیر می‌کند.

حرم رضوی پیوند دهنده قرآن و عترت

آستان خضراء

هزار و ۲۰۰۰ میلیون ریالیتی زائران و همراهان امام خمینی

در کنار برگزاری ویژه برنامه‌های فرهنگی و تبلیغی متعدد برای زائران، یکی از مهم‌ترین وظایف معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی غنی سازی اوقات فراغت زائران است. این معاونت سعی کرده در دو سال اخیر برای اوقات فراغت نوجوان، جوان و کودک برنامه‌های متعددی را تدارک بپسند که یک بخش اعظم آن از طریق پایگاه آداب زیارت صورت می‌گیرد.

هدف از برپایی پایگاه‌های آداب زیارت که به عنوان یکی از کار و بیمهای معاونت تبلیغات اسلامی در دو سال اخیر به شمار می‌رود و مورد استقبال پرشور زائران به ویژه نوجوانان قرار گرفته، آشنایی هر چه بیشتر زائران با مفاهیم عمیق زیارت یوده است. اصلی ترین هدف این پایگاه‌ها همان طور که از نامشان مشخص است، تبیین آداب زیارت است که در گذشته این مهم با این گستردگی وجود نداشت؛ در پایگاه‌های آداب زیارت از طریق کلیپ‌های تصویری، بیان کارشناسان به همراه تصویر، حرم‌شناسی، بیان فرازهایی از زندگانی حضرت رضا(ع) و توصیه علمای برای کیفیت زیارت صورت می‌گیرد. اما برای اینکه پایگاه‌های آداب زیارت برای عموم سینمای شناخت سعی شده تا منظومه‌ای از فعالیت‌های فرهنگی این معاونت در این برنامه‌ها گنجانده شود، علاوه بر این در مراسم‌های حرم سعی شده که همه برنامه‌ها یک شکل نباشد تا مخاطبان مجبور به حضور در یک برنامه نباشند، بلکه هم‌زمان با مراسم محوری که بیشتر هم در صحن جامع رضوی یا رواق امام خمینی(ره) برگزار می‌شود در دیگر رواق‌ها و صحن‌ها برنامه‌ای دیگر برگزار می‌شود، مثل حلقة معرفت، پرسمان دینی، محفوظ قرآنی، نشست تخصصی، غرفه‌های سوالات تخصصی اعتقد‌آمی، مشاوره با رویکرد دینی و ... تا زائران قدرت انتخاب برای شرکت در این برنامه‌ها را داشته باشند.

خدمت رسانی فرهنگی به زائران امام مهربانی‌ها

تحفه‌ای فرهنگی و معنوی

زیارت به نیابت

شهدا را هم در ثواب زیارت شریک کنیم

طعم شیرین زیارت گروهی

همزمان با ایام شهادت حضرت رضا(ع) تعداد کاروان‌های زیارتی که به مشهدالرضا(ع) مشرف می‌شوند افزایش پیدا می‌کند، در دوره جدید مدیریت آستان قدس رضوی خدمات فرهنگی و تبلیغی به این دسته از زائران بسیار پررنگ‌تر شده است و برای نخستین بار در سال ۱۳۹۵، به همت معاونت تبلیغات فرارگاه خدمات فرهنگی و تبلیغی به این دسته از زائران بسیار پررنگ‌تر شده است و برای نخستین بار در سال ۱۳۹۵، و ارزشمندی را ارائه کرد. این قرارگاه در تلاش است که هیچ کاروان زیارتی پیاده به حرم مطهر امام رضا(ع) مشرف نشود مگر اینکه از مبلغان دینی و سیاست‌های تبلیغی و فرهنگی بهره‌مند شود، از این روش طبق برنامه‌های این قرارگاه، کارشناسان باشگویی به سوالات دینی، مذاهان، مریبان کودک و نوجوان و مبلغان خواهان در محل اسکان زائران، استنگاه‌های صلوٰاتی و طول مسیر با کاروان‌های پیاده همراه بودند تا در فرسته‌های مناسب معارف دینی و آداب زیارت را تبیین و به مشکلات اعضا کاروان رسیدگی کنند. علاوه بر این، سه رواق در مجموعه حرم مطهر رضوی برای اجرای برنامه‌های فرهنگی و معارفی ویژه کاروان‌های پیاده اختصاص داده شد تا از برنامه‌های اختصاصی شوق وصال استفاده کنند.

هر زائری که وارد حرم مطهر حضرت رضا(ع) می‌شود، دوست دارد هدیه‌ای فرهنگی و متنبرک را به عنوان توشیه معنوی زیارت به همراه خود ببرد، مدیران فرهنگی آستان قدس رضوی معتقد هستند که یکی از مکمل‌های سپیار مؤثر در موضوع زیارت، سیاست‌های فرهنگی است که زائران اعطای می‌شود، لذا متولیان این حوزه سعی کردنند تا محصولات و کتاب‌های ارزشمند را تولید و در بین زائران توزیع کنند، که این مهم در دو سال اخیر با افزایش و تنوع بیشتری تقدیم زائران شده است.

بسیاری از اوقاتی که برای زیارت به حرم مطهر امام رضا(ع) مشرف می‌شوند به یاد کسانی که به ما التماس دعا گفته‌اند و یا کسانی که در قید حیات نیستند می‌افتیم و به نیابت از آنها زیارت می‌کنیم. آستان قدس رضوی برای نخستین بار در دوره جدید مدیریت این آستان مقدس، سامانه‌ای را در شبکه اجتماعی تلگرام طراحی کرده است تا دوستداران و دلدادگان حضرت رضا(ع) که امکان زیارت حضوری را ندانند، از مجاوران و زائران حاضر در حرم آن امام همام در خواست زیارت نیابتی کنند.

برای علاقه‌مندان پس از ورود به سامانه زیارت نیابتی به نشانی «درخواست زیارت نیابتی»، http://t.me/HaramRazavi_Bot و انتخاب گزینه «درخواست زیارت نیابتی»، یک شناسه منظور می‌شود و پس از آنکه از طرف آنها زیارت نیابتی صورت گرفت، پیامی به منظور اطلاع از انجام زیارت ارسال خواهد شد. این سامانه برای مجاوران و زائرانی که در حرم رضوی حضور دارند امکانی را فراهم کرده تا افاده تواند از طرف کسانی که در خواست زیارت از راه دور (زیارت نیابتی) را مارند و یا از طرف شهدا، زیارت به جای آورند. خدمان فرهنگی امام رضا(ع) نیز به منظور آنکه حقی در بحث زیارت از راه دور ضایع نشود در هر شبانه روز یکبار از طرف همه کاربران نیابت‌الزیارتی می‌شوند.

همزمان با پیغام اتمام زیارت نیابتی، عکسی از ضریح مطهر در آن لحظه به مخاطب ارسال می‌شود. همچنین عاشقان و دلدادگان امام هشتم(ع) می‌توانند با انتخاب گزینه «ارتباط با روضه منوره» دل نوشته‌های خود را به حرم رضوی ارسال کرده و به طور مستقیم روضه منوره را به صورت تصویری زیارت کنند.

از زمان اجرای این سامانه در سال ۱۳۹۵ تاکنون نام هزاران شهید ثبت شده است. سامانه زیارت نیابتی در فاز اول اسامی ۱۲ هزار شهید دفاع مقدس و در فاز دوم نام ۲۰۰ شهید از شهدای مشهد و در فاز سوم نام ۱۷ هزار شهید تور را ثبت کرده است. ارائه خدمات به زبان‌های عربی و انگلیسی از دیگر اقدامات سامانه زیارت نیابتی حرم مطهر رضوی بشمار می‌رود که با این کار همه افراد در سرتاسر جهان می‌توانند با انتخاب گزینه «نیابت می‌دهم» زائرگاه منور رضوی شوند.

آدابی برای زیارت

فرصت معنوی زیارت حضرت رضا(ع) بهترین زمان است تا زائران در این حریم قدسی به کسب معرفت و بهره‌مندی از دریای بیکران اندیشه و عرفان اسلامی مشغول شوند، از این رو سلسه جلسات سخنرانی و بیان آداب زیارت برای عموم زائران با محوریت صحن رضوی، رواق امام خمینی(ره)، رواق دارالحججه و ویژه خواهان در رواق‌های حضرت زهرا(س)، حضرت معصومه(س) و دارالحکمه به صورت مستمر برگزار می‌شود و در ویژه برنامه‌های زلال احکام نیز به صورت ویژه احکام مرتبط با زیارت بازگو می‌شود.

در تمامی روزهای سال به ویژه در مناسبت‌های ملی و مذهبی همچون دهه آخر و دهه کرامت، حرم مطهر امام رضا(ع) میزبان کاروان‌های زیارتی مختلفی است که در قالب کاروان‌های دانشجویی، دانش‌آموزی، مسجد محله، اصناف و ورزشکاران به شمار کاروان‌های زیارتی شیرین زیارت را بچشند.

رواق دارالهدایه در حرم مطهر رضوی از جمله رواق‌هایی است که برای کاروان‌های زیارتی در نظر گرفته شده است و به صورت شبانه‌روزی به عموم کاروان‌ها، خدمات فرهنگی و تبلیغی خود را ارائه می‌دهد. همچنین در ایام دهه آخر صفر که حرم مطهر میزبان تعداد زیادی از کاروان‌های زیارتی است، در سه رواق حرم مطهر این خدمات به کاروان‌های زیارتی به ویژه کاروان‌های پیاده ارائه می‌شود.

تشریف گروهی سالمندان و معلولین به حرم رضوی

کہ تو حج فقرا ی... لے کر

مشهدالارضا، پايتخت معنوی ميليون ها ايراني است که در سراسر اين مرز و بوم زندگي می کنند. اما در اين بين زنان و مردان بسیاري وجود دارند که دلشان برای زيارت امام مهرابيانی ها می تپد، ولی مشکلات مالي یا كهولت سن مانع از آن شده است که بتوانند به زيارت بپاينند. در آستان قدس رضوی دو معاونت امداد مستضعفان و معاونت اماكن متبرکه و امور زائران در قالب طرح هاي «مهر در خشان رضوی» و «يا معين الفضلا» شرايط تشرف زائران نيزارمند، محروم و سالمخورده را از سراسر ايران اسلامي فراهم کرده و چشم انداز اين نهاد آن است که در آينده نزديك هيج زائر در كشور وجود نداشته باشد که به سبب فقر مالي از زيارت حضرت رضا(ع) محروم شود.

هر روز به آستان بوسی می‌ایند

هر چهفته ۱۶۰ نفر از سالمندان و نیازمندان حاشیه شهر مشهد در روزهای یکشنبه و چهارشنبه، ۱۰۰ نفر از اهالی روستاهای مجاور شهر مشهد که در فاصله کمتر از ۱۵۰ کیلومتر مستند، در روزهای شنبه و دوشنبه، ۴۰۰ نفر از مددجویان کمیته امداد امام خمینی(ره) و بهزیستی و بیماران خاص در روز سه شنبه و ۱۰۰ نفر از سالمندان، محروم، کم توانان روستاهای استان های خراسان رضوی، شمالی و جنوبی در روزهای پنجشنبه و جمعه هر چهفته به حرم مطهر رضوی مشرف می شوند.

خادمیاران معین الضعفا

در سطح شهر مشهد ۲۵۰ را بیه عنوان خادمیار افرادی که به دلایل گوناگون مانند ناتوانی در حرکت و کهولت سن امکان تشریف به حرم مطهر رضوی را ندارند شناسایی کرده و این دسته از زائرین را به واحد امداد زائران معزی کنند.

از دریچه آمار

سال گذشته، ۳۵، هزار و ۴۱۳ نفر در قالب طرح «یا معین الضفاعة» به حرم مطهر رضوی مشرف شدند که از این شمار ۴۱۶۱ نفر را نیازمندان و محروم و سالم‌مندان از ۹۳ روسای استان‌های خراسان رضوی، شمالی و جنوبی و ۲۱۱ هزار و ۵۲۵ را تر دیگر را سالم‌مندان، بیماران، افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی از مناطق محروم شهر مشهد تشکیل دادهند که در قالب طرح «یا معین الضفاعة» به پابلوسی حضرت ضلائع(ره) مشرف شدند.

يامعين الصعفا

افراد بسیاری در شهر مشهد یا شهرهای مجاور قرار دارند که به خاطر فقر مالی و کمکوت سن امکان تشرف به حرم مطهر رضوی برایشان فراهم نیست، از این رو استان قدس رضوی در قالب طرح «یامعین الضغفا» که از او اخراج دهنده ۶۰ با تشرف ۱۵ سالمند مشهدی در هفته شروع شد، اکنون به طور میانگین در هفته ۷۶ زائر از اقساط آسیب پذیر جامعه همچون مددجویان شهرستانی کمیته امداد و بهزیستی، دانش آموزان پیتم، بیماران خاص و سالماندان را که از سوی رابطان در محله‌های شهر مشهد و روستاهای استان های خراسان شمالی شده‌اند، به میهمانی آقامی اورد.

چگونه به پابوس می‌آیند

با برنامه ریزی های انجام شده، سرویس های رفت و آمد آستان قدس رضوی به محل سکونت افراد ناتوان اعزام می شوند و پس از تجمعیم افراد، خودروها به سمت حرم طهر رضوی حرکت می کنند و از بابالسلام با ذکر سلام و تنوش وارد حرم مطهر شده و سپس با صندلی های چرخدار که توسط خدام هدایت می شوند، برای زیارت به پشت پنجه فولاد صحن انقلاب اسلامی می روند و پس از آن برای خواندن زیارت و اهدای بسته های فرهنگی و متبرک شامل گل خشک فوق ضریح، نبات و نمک به رواق دارالکرامه هدایت می شوند.

تشرفات ویژه

در ایام مناسبت‌های پیوژ و خاصی مانند دهه کرامت رضوی، دهه آخر ماه صفر، برخی اعیاد و مناسبت‌های مذهبی و دینی... شمار زائرانی که در قالب طرح «یا معین‌الضعف» به حرم مطهر مشرف می‌شوند افزایش می‌یابد که از جمله این گروه‌های زیارتی می‌توان به جانبازان، معلولان ذهنی حرکتی، بیماران خاص، نابینایان و ناشنوایان و... اشاره کرد.

اسکان زائران در موقوفه آصف

افرادی که در قالب اردوهای داده از روساتاهی استان های خراسان رضوی، سمالی و چونی به مشهد مشرف می شوند، در میهمان پذیر « حاج عباس خان اصفهان » که برای زائران محروم و در راه مناده وقف شده است، اسکان داده می شوند. در پخشی از متن این وقنه نامه آمده است: ... منزل مزبور برای مسافران خانه و استراحتگاه زوار حضرت رضا (ع) می باشد، در درجه اول زوار اهل درزفول و در صورت نبودن آن ها سایر زوار اجازه سکونت داده می شود».

باقفان

وأقفالني مهجون أصف الدولة، أبوالفتح على الحسيني، أمير حسين خان نظام الدولة، حاج عباس خان أصف، حسنعلی لطفی گنابادی، سید طلیف شاه حسینی، صفوی قلی خان، عبدالله مستوفی پیرزاده، سردار محمد علم خان، امیر جلال الدین سید محمد، امیر علیمردان خان، امیر عبدالرسول، علی اکبر تحویلدار، محمد شاهکوهی، محمد علی فرزند محربان بیگ، محمد علی فرزند محمد شرف شهر باکی، میدعیلی بیک امیر آخورباشی، امیر اسحید خان مؤتمن الملک و حکم شرعی مزرعه بروه در طول دوران های مختلف، دارای های خود را برای خدمت رسانی به زائران وقف کردند و امروزه به برکت این موقوفات خدمات امدادی، سیاسی، هدایتی، حرم و ضعف، ارائه می شوند.

در پرتو «مهر در خشان»

اگر سری به روستاهای و شهرهای مختلف کشور بزنیم، کم نیستند افرادی که سن و سالی از آن‌ها گذشته، ولی تاکنون به زیارت حضرت رضا(ع) نیامده‌اند و اگر هم آمدند در سال‌های بسیار دور بوده و فقر و محدودیت‌های مالی مانع از آن شده تا بتوانند به زیارت بیایند، چه بسا سالیانی دلخوش به پوسترهای از ضریح امام رضا(ع) بر روی طاقچه خانه‌شان هستند. از این‌رو آستان قنس رضوی در قالب طرح «مهر در خشان» با همکاری نهادهای امداد رسان مانند کمیته امداد بهزیستی، بسیج مستضعفین، سپاه پاسداران و خیریه‌های معتبر مردم نهاد، این افراد را شناسایی می‌کند و این زائران به مدت سه روز در مشهد میهمان آستان مقدس حضرت رضا(ع) هستند.

به روایت آمار

با تأکید رهبر معظم انقلاب در منشور هفت گانه ابلاغی به حجت الاسلام و المسلمين رئیسی تولیت آستان قدس رضوی مبنی بر خدمت رسانی به محروم و مستضعفان، بیش از ۵۳۰ هزار نفر از زائران محروم و زیارت اولی طی سال‌های ۱۳۹۵-۹۶ به مشهد ارضا(ع) شرف شدند و خدمات اسکان، غذیه، حمل و نقل درون شهری و فرهنگی را دریافت کردند. با عنایت حضرت رضا(ع) و تلاش مدیران آستان قنس رضوی، در آینده نزدیک هیچ فرد ایرانی به خاطر مشکلات مالی از زیارت حرم مطهر رضوی محروم نخواهد ماند.

سوغات زیارت

در روایات مصوّمین(ع) توصیه شده است، زمانی که به سفر می‌روید برای اطرافیان و ووستان سوغات ببرید، از این رو بسته‌های سوغات زیارت شامل نمک متبرک حرم مطهر، پارچه سبز متبرک بارگاه امام رضا(ع)، عکس و تصاویر حرم مطهر رضوی... به همه زیارت اولی‌های طرح «مهر در خشان» اهدا می‌شود.

میهمانان مهر در خشان رضوی

مددجویان کمیته امداد امام خمینی(ره)، بسیجیان مستضعف سراسر کشور، ایتام و خانواده‌های تحت پوشش دارالایتام‌ها، طلاب و دانشجویان محروم، طلاب خارجی جامعه المصطفی العالمیه، کودکان سرطانی، بهبودیافتگان اعتیاد، انجمن بیماری‌های خاص، افراد تحت پوشش بهزیستی، خبریه‌ها و مؤسسات توانبخشی، زائران پاکستانی و افغانستانی، خانواده شهداًی مدافعان حرم... گروه‌هایی هستند که در قالب طرح «مهر در خشان» به زیارت حضرت رضا(ع) مشرف شده‌اند.

زیارت اولی‌ها

تمام هموطنانی که بالای ۴۰ سال دارند و به خاطر مشکلات مالی تاکنون نتوانسته‌اند به زیارت حضرت رضا(ع) مشرف شوند یا از آخرين سفر آن‌ها ۱۰ سال گذشته باشد، می‌توانند با مراجعه به دفاتر نمایندگی آستان قنس رضوی در استان‌های مختلف، بسیج مستضعفین، کمیته امداد امام خمینی(ره)، سپاه پاسداران و مراکز خیریه معتبر به مشهد ارضا(ع) مشرف شوند.

معنویت و زیارت

برای زائران زیارت اولی در دوره سه روزه اقامت در مشهد، یک نوبت برنامه فرنگی معرفی شامل سخنرانی، مراسم ادعیه، ذکر توسل، مذاхی و مرثیه‌سرایی در رواق دارالهدایه حرم مطهر امام رضا(ع) برگزار می‌شود، همچنین برنامه زیارت وداع با حضرت رضا(ع) نیز در روز آخر سفر اجرا می‌شود.

خدمتی در شان زائر

از سوی معاونت امداد مستضعفان آستان قنس رضوی، زائران زیارت اولی طرح «مهر در خشان» در مدت اقامت در مشهد علاوه بر تأمین اسکان رایگان و تغذیه کامل زائران در یک دوره سه روزه، یک وعده در میهمانسرای حضرت پذیرایی می‌شوند و در پایان سفر نیز بسته‌های فرنگی و متبرک به آن‌ها اهدا می‌شود.

رأفت رضوی در ندای رضوی

برای تشریف این افراد، خودروی مخصوص این خدمت به محل سکونت آنها مراجعه و مقاضیان ثبت نام شده پس از تأیید کارشناس مربوط برای زیارت به بارگاه ملکوتی امام حشمت(ع) منتقل می‌شوند. توجه به سالمدان و ناتوانی که دارای شرایط جسمانی خاص بوده و نمی‌توانند به تنها به زیارت امام رضا(ع) مشرف شوند و به علت شرایط بدی ویژه در قالب کاروان‌های زیارتی خاص جسمانی بروند و به تنها قادر به تشریف به بارگاه ملکوتی امام رضا(ع) نیستند، اجرایی شود. در این طرح، فرد مقاضی یا بستگان وی پس از برقراری تماس تلفنی با بخش امداد زائرین این اداره و انجام مراحل ثبت نام در سامانه ویژه این خدمات، پس از تأیید کارشناس مربوط شده و به آنها بسته‌های متبرک اهدا می‌شود.

در کنار اجرای طرح یا معین الضعفا، طرح جدیدی از اوایل دی ماه سال ۱۳۹۶ در حال اجراست و در این طرح، زائرانی که دارای شرایط جسمی ویژه هستند، توسط خدمتگزاران بارگاه منور رضوی برای زیارت به حرم مطهر منتقل شده و سپس بازگردانده می‌شوند. طرح «ندای رضوی» به صورت ویژه برای مجاوران مشهدی تدارک دیده شده است و برای مقاضیانی که دارای شرایط خاص جسمانی بوده و به تنها قادر به تشریف به بارگاه ملکوتی امام رضا(ع) نیستند، اجرایی شود. در این طرح، فرد مقاضی یا بستگان وی پس از برقراری تماس تلفنی با بخش امداد زائرین این اداره و انجام مراحل ثبت نام در سامانه ویژه این خدمات، پس از تأیید کارشناس مربوط در فهرست نوبت متقاضیان دریافت این خدمت قرار می‌گیرد.

خوان کریمانه

در ۲ سال گذشته پذیرایی از زائران و مجاوران حضرت رضا^{علیه السلام} برابر شده است

میرام و میهمان نوازی مشهدی ها از همان سال های نخستین میزبان شدن میهمان توں سبب شد، بنایی نهاده شود تا برای همیشه زمان ها زائران و میهمانان حضرت رضا^(ع) بر خوان کرمش گرد هم آیند و ضمن تنعم از سفره رضوانی اش، خستگی راه بدر آند.

میهمانسرای حضرت، سفره ای بود که به واسطه خیر اندیشان و شیفتگان رضوی سال های سال گستردۀ شده است و همچنان و برحسب نیات و اتفاق پذیرای زائران و مجاوران بارگاه حضرت ثامن الحجج^(ع) است. این سفره در سال های اخیر به همت خادمان رضوی گستردۀ شده است تا ظرفیت برآورده شدن آرزوی هر دلداده و عاشق علی بن موسی الرضا^(ع) را افزون نماید.

در همین راستا و طی دو سال گذشته، نه تنها پخت و پذیرایی در میهمانسرای بست شیخ حرم عاملی افزایش یافته است بلکه میهمانسرای جدیدی نیز در صحن غدیر به سفره بابرگت امام هشتم^(ع) افزوده شده است.

از بست شیخ حرم عاملی تا صحن غدیر

میهمانسرای اصلی و قدیمی حضرت رضا^(ع) در ضلع شمالی بست شیخ حرم عاملی که پس از پیروزی انقلاب اسلامی و با افزایش تشریف عاشقان و دلدادگان حضرت ثامن الحجج^(ع) به حرم این امام رئوف^(ع) در سال ۱۳۷۳ به ۳ هزار ۸۰۰ و مترمربع افزایش یافته بود، باری دیگر در طرح توسعه مجدد در سال ۱۳۸۹ به ۱۰ هزار نفر در سه و عده غذایی را امکان پذیری می ساخت.

با روند افزایشی حضور زائران در حرم مطهر رضوی که سالانه بالغ بر ۲۰ درصد به این جمعیت افزوده می شد و احساس کمبود جدی در این بخش، ساخت میهمانسرای جدیدی در صحن غیر حرم طهر رضوی با زیربنای ۱۱ هزار و ۴۰۰ مترمربع کلید خورد و در عید نوروز ۱۳۹۶ همزمان با میلاد یگانه دخالت پیامبر مکرم اسلام^(ص)، به بهره برداری رسید. در میهمانسرای جدید و با استقرار تجهیزات نوین پخت، ظرفیت پذیرایی میهمانسرای مقدار قابل ملاحظه ای افزایش یافته به طوری که در هر وعده غذایی امکان پذیرایی از ۱۰ هزار نفر تنها در داخل این میهمانسرای جدید حضرت رضا^(علیه السلام) فراهم شد.

اغنيا و فقرا بر گرد یک سفره

خدمات خادمان آستان قدس رضوی در این بخش از اماکن متبرکه آستان قدس رضوی به گونه ای بود که فقط در ماه رمضان سال گذشته پخت روزانه ۷۰ هزار پرس از همراه فعالیت شبانه روزی ۶۰۰ نفر در این ایام برای پخت و پذیرایی از زائران و مجاوران حضرت رضا^(ع) در دستور کار هر دو میهمانسرای قرار گرفت که از این مقدار ۴۰ هزار و عده افطاری به مناطق محروم و حاشیه شهر مشهد اختصاص یافت.

تأکیدات مقام معظم رهبری بر نگاه ویژه آستان قدس رضوی به محرومین یکی از مهمترین اهدافی بود که بسیاری از زائران و مجاوران آرزومند را از خوان پر برکت علی بن موسی الرضا^(ع) متنعم کرد و بهانه ای شد تا در سال ۹۵ علاوه بر پذیرایی ۴ میلیون و ۸۰۰ هزار زائر به صورت مستمر، ارسال غذای گرم متبرک به مناطق محروم و حاشیه شهر مشهد در دستور کار این مجموعه قرار گیرد و این در حالی است که میهمانسرای حضرت رضا^(ع) فقط در ۹ ماهه ابتدایی سال ۹۶ بیش از ۵ میلیون نفر را پذیرا بوده است.

اطعام شهروندان حاشیه شهر و روستاهای کم برخوردار از دیگر اقدامات آستان قدس رضوی بود که در مناسبتهای مختلف و با شناسایی این مکان ها با توزیع غذای گرم انجام می شد.

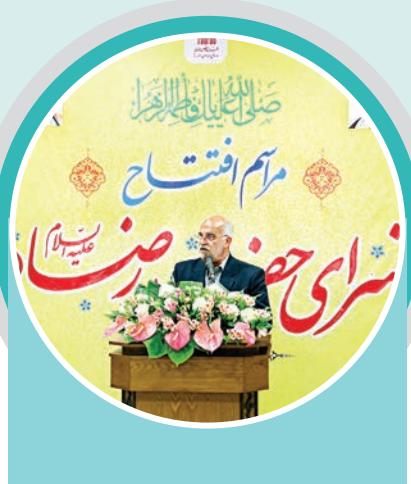
تتحم دردمندان از خوان رضوان

توزیع غذایی گرم میان زلزله زدگان کرمانشاه با استقرار آشپزخانه سپار با ظرفیت پخت ۱۰ هزار پرس روزانه، ارسال غذای گرم به مناطق زلزله زده سفید سنگ، مردم گرفتار در سیل و غیره نمونه های کوچکی از اقدام هماهنگ و به موقع آستان قدس رضوی در تأمین غذایی گرم مردم گرفتار در موقعیت های مختلف بوده است.

آستان قدس رضوی تنها در دو سال گذشته به همت خدام بارگاه علی بن موسی الرضا^(ع) و نیت خیر و مشارکت نازدان و اوقافان حريم رضوی علاوه بر پذیرایی بیش از ۱۲ میلیون زائر و مجاور در میهمانسرای حضرت رضا^(ع) (بالغ بر ۲ میلیون پرس غذای گرم در میان مردم حاشیه هشین و گرفتاران در بلایای طبیعی توزیع کرده است. این پذیرایی از افزایش ۶ برابری توزیع غذا حکایت دارد.

توزيع گستردگر

رأفت و کرم حضرت شمس الشموس^(ع) بر کسی پوشیده نیست و همانطور که همواره خطاب می شود بر در و دیوار حريمش جایی ننوشته است گهکار نیاید، فقیر و غنی هم در کنار هم و با اقتداء به حضرتش بر گرد یک سفره می نشینند و شکرگزار نعمات الهی اند، نحوه توزیع دعوتنامه ها خود گویای این مهم است چرا که غالباً آن را در هتل ها، مهمان پذیرها، زائرسراها و دیگر مراکز اسکان زائران دریافت می کنند و در رویکرد جدید اماکن متبرکه رضوی این توزیع در رودودی ها و مسیرهای منتهی به شهر مقدس مشهد و در بین مسافران ماشین های سواری، اتوبوس ها، قطار و هوپیما انجام می شود که دایره ای وسیع تری از مخاطبان را شامل می شود و محدود به اسکان زائران نیست.

در خشی آستان قدس رضوی در خدمات اقتصادی

بزرگراه خدمت اقتصادی

۲۲ صفحه

آستانه
زارت

هزاری بیان خانه
در سالی که گذشت
هزاری بیان خانه
در سالی که گذشت

«زائر شهر رضوی» فضای میزبانی
از زوار امام رضا (علیه السلام) است

شهر میهمانان امام (علیه السلام)

زائر شهر رضوی یکی از مهمترین پروژه‌هایی است که به واسطه تدبیر داهیانه تولیت آستان قدس رضوی و در راستای ماندگاری زائر و حمایت از...

صفحه ۳۸

خدمات عام المنفعه آستان قدس رضوی
در عمران و آبادانی کشور

جلوه‌های همت جهادی

این پروژه ساختمانی با زیربنای ۲۰۷۸۰ مترمربع در ۱۵ سقف و در زمینی به مساحت ۲۰۳۵ مترمربع در خیابان هاشمی نژاد مشهد واقع شده است...

صفحه ۳۷

سازمان اقتصادی رضوی
در سالی که گذشت

از تولید بیشتر تا دریافت نشان برتر

آغاز عملیات راه اندازی خط تولید مبلمان راحتی تلقیق هنر آینه کاری با هنر سنتی درودگری ساخت حدود ۳۵۰۰ مترمربع انواع در و پنجره ...

صفحه ۳۳

قطره قطره

تا دریای موقوفات رضوی

آستان خضراء

هزار و دو سال خدافت خادمان رضوی به زائران و همچو امام علامه زین العابدین

رضوی باید مورد توجه واقفان قرار گیرد.
وقف بر اساس سه محور اصلی حرم مطهر، زیارت و زائر است
و در حال حاضر بسیاری از هزینه‌های مجموعه عظیم آستان قدس رضوی اعم از هزینه‌های عمران و آبادانی حرم مطهر رضوی و خدماتی که در داخل حرم به زائران ارائه می‌شود، شامل هزینه‌های اطعماء، روشنایی و هزینه‌های درمانی، بهداشتی و ... و خدماتی که در خارج از حرم مطهر از قبیل ساخت استراحتگاه‌های بین‌راهی، زائرین پیاده و غیره از محل درآمد موقوفات آستان قدس رضوی تامین می‌شود.
تسهیل در امر زیارت و گسترش خدمات به زائران از مبدأ تا مبدأ قدس رضوی نیز آرزوی دیرینه آرزومندان و شیفتگان رضوی را محقق نموده است و شاید مهمترین مزیت این شیوه وقف، گسترش فرهنگ پخشش و سخاوتمندی در تمامی سطوح جامعه باشد.

در این شیوه وقف، واقفان کوچک گرد هم می‌آینند و چون قطره‌هایی می‌شوند که دریار پیدید می‌آورند، دریای سخاوت و انسانیت که شاید تاثیرگذاری آن با توجه به نیات واقفان و بهرمندی از خرد جمعی به مراتب بیشتر از وقفهای انفرادی باشد.

ایجاد وقفهای مشارکتی یکی از امتیازاتی است که پس از انتساب حجت الاسلام والملسمین سید ابراهیم رئیسی به عنوان تولیت آستان قدس رضوی، در بزرگترین نهاد موقوفاتی جهان اسلام ایجاد شد و حالا به لطف این تدبیر داهیانه همه افراد با درایی‌ها و سرمایه‌های اندک خود می‌توانند نامشان را در زمرة واقفان آستان قدس رضوی ثبت نمایند.

در حال حاضر برخی از متقدیان وقف مشارکتی سود حاصل از سپرده‌هایی را که بانک به آنها اعطای می‌کند را برای وقفهای مشارکتی اختصاص می‌دهند.

گاهی هم چند نفر که صاحب یک ملک یا زمینی هستند، به صورت مشترک، ملکی را وقف می‌کنند و نام تمام شرکای آن ملک به عنوان وقف در خواهد شد که باصلاح دید تولیت آستان قدس رضوی در آن ملک مجموعه‌ای ساخته می‌شود و درآمد مستمر آن در راستای نیاتی که واقفين خواسته‌اند و یا مصارف عمومی و مخارج آستان قدس رضوی، حرم مطهر و زائران هزینه می‌شود.

اموریت جدید آستان قدس رضوی در حوزه کمک به محرومین و مستضعفان، ارائه خدمات گسترده به زائران در حوزه کمی و کیفی از جمله حوزه‌هایی است که وقف بیشتری را می‌طلبند واقفان می‌توانند با توجه به ضرورت‌ها و اولویت‌های آستان قدس رضوی در این امر خیر مشارکت داشته باشند.

وقفهای اندک: موقوفاتی بزرگ
از مزایای موقوفات مشارکتی در آستان قدس رضوی می‌توان به ایجاد موقوفات دارای منفعت و درآمد اشاره کرد که سبب می‌شود بتوان از درآمد حاصل از آن برای ترویج فرهنگ زیارت و ارائه خدمات شایسته‌تر به زائران حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) استفاده کرد.
وقف مشارکتی که از رویکردهای جدید آستان قدس رضوی به شمار می‌رود، از جمله موضوعاتی است که در موقوفات جدید آستان قدس

از تولید بیشتر قادر یافت نشان برتر

سازمان اقتصادی رضوی در سالی که گذشت

شرکت کشت و صنعت اسفراین

- کشت و تولید گیاه کینوآ سازگار با آب و خاک شور
- احدات گلخانه آلئه ورا
- اجرای آزمایشی طرح بهینه‌سازی جیره دام
- افتتاح ایستگاه اقلیم‌شناسی خودکار
- احدات ۴ باب استخر ذخیره آب کشاورزی
- احدات ۸ استخر به ظرفیت ۴۰۰ متر مکعب
- به منظور توسعه تولید ماهی قزل‌آلابه سبک نوین

شرکت صنایع چوب رضوی

- آغاز عملیات راه اندازی خط تولید مبلمان راحتی
- تلفیق هنر آینه کاری با هنر سنتی درودگری
- ساخت حدود ۳۵۰۰ مترمربع انواع در و پنجره فولاد صحن حضرت زهرا(س)
- ساخت ۱۲ در و پنجره چوبی و یک پنجره فولاد صحن حضرت زهرا(س)
- ساخت ۱۴۰۰ در چوبی در فاز نخست زائر شهر رضوی
- ساخت ۱۹ عدد در و چارچوب چوبی مزین به طرح‌های سنتی چوبی برای حرم حضرت معصومه(س)

شرکت خمیرمايه رضوی

- کسب نشان استاندارد ایران
- کسب نشان شرکت برتر از سازمان صنعت و معدن
- کسب نشان برنده برتر
- کسب نشان حلال از وزارت بهداشت
- صادرات خمیرمايه ۵۰۰ گرمی و کیوم به کشور قطر
- افزایش ۱۴ درصدی فروش در سال ۱۳۹۶
- صادرات بیش از ۵۰ درصد تولیدات شرکت به ۱۴ کشور دنیا

شرکت فرآورده‌های لبندی رضوی

- اخذ لوح سیب سلامت
- واحد نمونه کیفیت از سوی اداره استاندارد
- دریافت نشان حلال برای صادرات به عراق، افغانستان، ترکمنستان
- حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی
- جذب نماینده خارج از استان
- حملیت از دامداران مناطق محروم استان خراسان جنوبی
- افزایش ۵/۲ برابری صادرات محصولات در سال ۹۶

شرکت نان قدس رضوی

- راه اندازی خط اتومات دونات ۲۵۰۰۰ عدد محصول در ساعت
- راه اندازی فروشگاه طبرسی و مصلی و خدمات دهی به ۲۰۰۰ نفر در روز
- راه اندازی خط ویفر جدید ۳۱۵۰ عدد محصول در ساعت
- بهینه سازی خط دونات قدیم جهت تولید نان زائر
- اتوماسیون بسته بندی خط کلوچه ۱۱۸۰۰ تولید محصول در ساعت
- بهینه سازی خط بیسکویت ۱۰۰۰ محصول در ساعت
- راه اندازی خط جدید روغنی ۵۶۸۰ محصول در ساعت

شرکت فرآورده‌های رضوی

- توسعه فروش داخلی و صادرات
- حضور در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی
- تأمین مایحتاج میهمانسرای حرم مطهر
- ایجاد خط تولید جدید ربع ۷۰ گرمی پاکتی در سال ۱۳۹۶
- تولید آبمیوه بدون گاز در قوطی آلومینیومی
- ارسال ۶ تریلی محصول رضوی به مناطق زلزله‌زده کرمانشاه
- الصادرات ۲۹ کانتینر محصول به کشورهای مختلف دنیا

شرکت معادن قدس رضوی

- استفاده از ضایعات کارخانه سنگ بست در بخش هبلکس رضوی
- استخراج سنگ از ۱۰ معدن
- تولید سالانه ۶ هزار تن سنگ مرمریت
- افزایش ۲۲ درصدی تولید سنگ کوب
- اشغال حدود ۳۰۰۰۰ تفریطور مستقیم و غیرمستقیم در این کارخانه
- استخراج ۱۰ هزار و ۹۵۰ متر مربع سنگ پلاک

شرکت شهاب خودرو

- صدرات ۶۰۰ دستگاه اتوبوس به کشور سوریه
- اخذ بالاترین امتیاز صادرات
- دومین تولید کننده اتوبوس‌های شهری کشور
- سهم ۱۶ درصدی از اتوبوس کشور
- تولید سه محصول جدید اتوبوس گازسوز، دیزل و ون برقی

۳۳

آستانه
حضرت

هزاری بزرگ سال خدمت خادمان رضوی به زبان و معاویان امام مهربانیها

بزرگراه خدمت اقتصادی

در خشش آستان قدس رضوی در خدمات اقتصادی

سازمان اقتصادی رضوی با هدف تأمین منابع مالی مطمئن و پایدار جهت انجام مسئولیت‌های اجتماعی و فرهنگی آستان قدس رضوی ایجاد شده و در بخش‌های مختلفی چون داروسازی، غذایی، نساجی و فرش، عمرانی و ساختمانی، کشاورزی و دامپروری، نفت و گاز، فناوری اطلاعات، مالی اقتصادی و سرمایه‌گذاری در قالب ۷ هلینگ فعالیت می‌کند. بیش از ۱۲ هزار نفر بصورت مستقیم و غیر مستقیم در خانواده بزرگ اقتصادی این مؤسسه فعالیت می‌کنند.

شرکت لبني رضوی، شرکت فراورده‌های رضوی و نان رضوی تنها نمونه‌ای از زیرمجموعه‌های نام آشنای این هلینگ اقتصادی است که سال‌هast محصولات آنها در سبد خانواده‌های ایرانی و کشورهای منطقه قرار دارد و هر روز با اضافه شدن محصولی جدید موجب بالندگی نام و توان ایرانی می‌شود.

نشان عالی ایمنی و سلامت

شرکت لبني رضوی دیگر برند نام آشنایی است که بیشتر محصولات آن میهمان سفره‌های ما بوده و هست. محصولات پاستوریزه، استریلیزه و هموژنیزه نظیر پنیر صبحانه، پنیر خامه‌ای، انواع ماسه، ماسه پروپویتک پروایت، ماسه سبزی، انواع دوغ، کشک و شیر پاستوریزه از جمله تولیدات شرکت فراورده‌های لبني رضوی است که از سال ۷۵ فعالیت خود را آغاز کرده است.

حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی در کشورهایی همچون عمان، قطر، روسیه و ... در دو سال گذشته این امکان را برای این شرکت فراهم آورد تا زمینه صادرات آن نیز گسترش بیشتری داشته باشد. موفقیت در صادرات تا آنجا بود که در سال جاری میزان محصولات صادرشده به ۲۵ برابر افزایش یافت.

شرکت لبني رضوی نشان حلال را برای تمام محصولات صادراتی به عراق، افغانستان و ترکمنستان کسب کرده است. حمایت از دامداران مناطق محروم استان خراسان جنوبی نیز از دیگر خدمات اخیر این شرکت لبني است.

افزایش ۲۶۰ تن محصول در تولید

بیست سالی می‌شود که شرکت خمیرمایه رضوی با هدف بهبود کیفیت نان و تأمین سلامت، راه اندازی شد و در سال ۸۰ برای اولین بار در کشور خمیرمایه تازه را تولید کرد. پیشرفت تا به اینجا کافی نبود و تلاش بسیاری لازم بود تا در بیستمین سالگرد تأسیس خود بیش از ۵۰ درصد محصولات را روانه ۱۴ کشور مختلف دنیا کند و فروش خود را به ۱۴ درصد به میزان ۴۶ میلیارد ریال افزایش دهد.

بهبود شاخص‌های تولید، فنی، صادرات و مالی در عملکرد این شرکت در سالی که گذشت و نیز افزایش ۲۶۰ تنی در محصول، موفقیتی است که نشان می‌دهد برند موفق رضوی بازار خود را در سایر کشورها پیدا کرده است. همچنین کسب نشان استاندارد ایران و برند برت، کسب نشان شرکت برتر از سازمان صنعت و معدن و نشان حلال از وزارت بهداشت و گرفتن رتبه مناسب بهروری همه افتخاراتی برای این زیرمجموعه سازمان اقتصادی رضوی است.

آمارها نشان می‌دهد صادرات این شرکت طی ۹ ماه نخست سال ۹۶ در مقایسه با مدت مشابه در سال گذشته ۱۶ درصد رشد داشته و در دی ماه سال جاری نیز اولین محموله خمیرمایه را گرمی روانه کشور قطر شد که بازار بسیار خوبی برای این محصول است.

اشتغال، پروژه‌های شهری و صادرات

در سال ۱۳۷۶ شرکت معادن قدس رضوی در نهیندان تأسیس شد. هدف از راهاندازی این مجموعه علاوه بر تأمین سنگ مورد نیاز اماکن متبرکه حرم مطهر رضوی و زیرمجموعه‌های آستان قدس رضوی ایجاد اشتغال برای جوانان این منطقه محروم نیز بود.

شرکت معادن قدس رضوی از آغاز شکل‌گیری تاکنون خدمات بسیاری را به مردم و زائران حرم مطهر ارائه کرده است. خدمات رسانی و مشارکت در پروژه‌های شهری زیادی همچون ایستگاه‌های روگذر و زیرگذر قطار شهری مشهد، پروژه عرصه میدان شهراد، پروژه طرح بازسازی حرم مطهر حضرت رضا(ع)، نمازی داشنگاه آزاد اسلامی گتاباد، نوسازی مدارس فاروج، پروژه جداول گرانیتی بلوار امام رضا(ع) نهیندان و ... از جمله خدمات این شرکت است.

به کارگیری مردم بومی منطقه و اشتغال‌زایی در نهیندان با وجود تعطیلی بیش از ۸۰ درصد واحدهای صنعتی این منطقه، موجب شده تاکنون با رها از تلاش این شرکت قدردانی شود.

تبديل و استفاده از ضایعات کارخانه سنگ است در بخش کارخانه‌جات هبلکس رضوی برای اولین بار انجام شد و تولید سنگ کوب در این شرکت رشدی ۲۲ داشته است.

محصولات محبوب نان قدس رضوی

نیم قرن از تاسیس شرکت نان قدس رضوی می‌گذرد و این برند محبوب با تنوع و کیفیت عالی محصولات خود، همواره با استقبال بی‌نظیر از زائران و مجاوران حضرت رضاع (رض) روبرو بوده است. این شرکت با توسعه بازارهای داخلی و خارجی در راستای افزایش سهم بازار، انجام تحقیقات بازار بصورت یکپارچه در بازارهای هدف، توسعه فروشگاه‌ها و کبوسکهای توزیع در سطح مشهد تلاش داشته است که بازدهی مورد قبولی را در این مجموعه اقتصادی ایجاد نماید.

با توجه به نیاز بازار داخلی و خارجی و بالابردن میزان صادرات در دو سال اخیر، فروش محصولات حدائق ۱۲ درصد نسبت به سال ۹۵ و صادرات نیز ۴۰ درصد نسبت به سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. شرکت نان قدس رضوی روزانه ۶۰۰ هزار دونت را تولید می‌کند، راه اندازی خط و پفر جدید ۳۱۵۰ عدد در ساعت، بهینه سازی خط دونات قدمیم جهت تولید نان زائر ۵۰۰ تولید در ساعت، اتوماسیون بسته بندی خط کلوجه ۱۱۸۰۰ متر مکعب در ساعت و غیره از جمله تلاش‌های اخیر این شرکت است.

برندی مطرح در عرصه بین الملل

شرکت فرآورده‌های غذایی رضوی، یکی از با ساخته‌ترین و پیش‌رفته‌ترین مجموعه‌های تولیدی صنایع غذایی است که از سال ۵۱ فعالیت خود را با تولید کنسرو و کمپوت‌های ممتاز رضوی و نوشیدنی‌های تقدیس رضوی آغاز و جای خود را در میان مصرف‌کنندگان باز کرده است. این شرکت توانسته است در سال گذشته، فروش داخلی و صادرات خود را توسعه داده و نیز با تأمین تمامی مایحتاج میهمانسازی حرم مطهر از جمله سبزی و پیاز سرخ شده، پک صحنه، رب گوجه‌فرنگی، آب یکوئین لیتری و نیم لیتری، شربت رضوی و غیره خدمت مهمی به زائران علی بن موسی‌الرضا (ع) ارائه کند. ایجاد خط تولید جدید رب ۷۰ گرمی پاکتی در سال ۱۳۹۶، تولید آبمیوه بدون گاز در قوطی آلومنیومی، صادرات ۲۹ کانتینر محصول به کشورهایی از جمله استرالیا، فراقستان، گینه بیسائو، امارات، افغانستان و ترکمنستان و نیز ارسال ۶ تریلی محصول غذایی رضوی به مناطق زلزله‌زده کرمانشاه به سفارش بنیاد کرامت استان قدس، تأثین بیش از نیم میلیون بطری آب آشامیدنی با برند رضوی در مسیر زائران پیاده حضرت رضاع (رض) از اقدامات این برند معتبر غذایی در سال گذشته بوده است.

تولید محصولات گلخانه‌ای

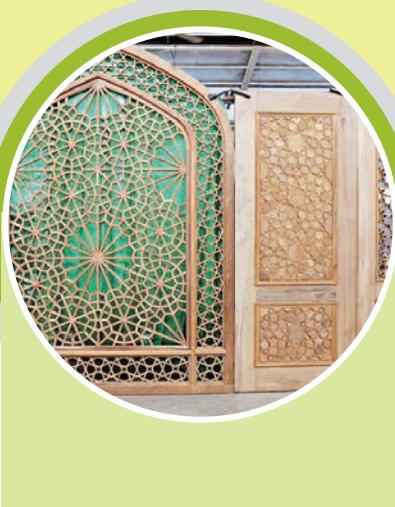
با توجه به کاهش نزوالت آسمانی در سال‌های اخیر، کشت گلخانه‌ای و کم آب‌طلب، نیازی بود که در شرکت کشت و صنعت اسفراین احسان شد و به این ترتیب این شرکت در سال ۹۶ کشت و تولید گیاهان مقاوم به شوری همچون گیاه «کینوا» را آغاز و ۶۰۰۰۰ مترمربع از اراضی خود را به کشت این گیاه اختصاص داد. این شرکت همچنین گلخانه آلوئه‌واره به صورت پایلوت احداث کرده و محصولات آن را هم اکنون به کشورهای مختلف صادر می‌کند.

شرکت کشت و منعطف اسفراین به عنوان تنها شرکت کشت و صنعت در خراسان شمالی با فعالیت در زمینه‌های کشاورزی، دامپروری و تولید بذر اصلاح شده‌غلات، خدمات قابل توجهی در تغییر الگوی کشت با رویکرد گیاهان کم آب‌طلب، توسعه فعالیتها در عرصه‌های زراعت، دامپروری شیلات و گلخانه داشته و موجب اشتغال‌زایی در منطقه شده است.

اجرای ازمایشی طرح بهینه سازی جیره دام، افتتاح ایستگاه اقليم‌شناسانی خودکار، احداث ۴ باب استخر ذخیره آب کشاورزی، احداث ۸ استخر به ظرفیت ۴۰۰ متر مکعب به منظور توسعه تولید ماهی قزل الای از دستاوردهای موفق شرکت در یکسال اخیر بوده است.

تلفیق هنر و صنعت در چوب

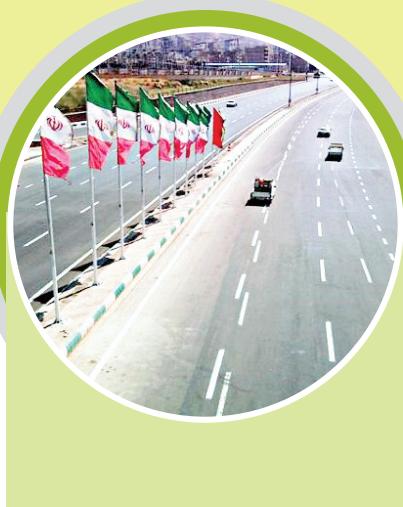
از دیگر مجموعه‌های اقتصادی آستان قدس رضوی، شرکت صنایع چوب رضوی است. این شرکت علاوه‌بر فعالیت‌های اقتصادی مرسم، افتخار این را داشته است که در سالیان اخیر در اعتاب مقدس خدمات شایانی را راهه کند. در طرح توسعه حرم مطهر حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) ساخت سازه‌های چوبی بر عهده شرکت صنایع چوب آستان قدس رضوی است و همچنین مهندسان و هترمندان ایرانی در پروژه احداث صحن حضرت فاطمه (س) مشارکت دارند. ساخت در و پنجره‌های صحن حضرت فاطمه زهرا (س)، آغاز به ساخت مجدد در و پنجره‌های حرم حضرت معصومه (س) از جمله این خدمات است، بطوریکه تاکنون حدود ۲۵۰۰ مترمربع انواع در و پنجره سنتی برای صحن حضرت فاطمه زهرا (س) و نیز ۱۹ عدد در و چهار چوب چوبی مزین به طرح‌های سنتی چوبی برای حرم حضرت معصومه (س) ساخته شده است. همچنین این شرکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی، آغاز عملیات راه اندازی خط تولید مبلمان راحتی و تلفیق هنر آینه کاری با هنر سنتی درودگری از جمله دستاوردهای جدید این شرکت است.

اجرای بزرگراه مهم مشهد به چنان

پرترافیک ترین خروجی شهر مشهد مقدس، مسیر بزرگراهی مشهد، چنان، قوچان است. به منظور تسهیل در تردد زائران در پروژه ۱۲۰ کیلومتری به صورت آزادراه با سه باند رفت و سه باند برگشت در دستورکار سازمان اقتصادی آستان قدس رضوی به عنوان سرمهای گذار و بصورت مشارکت در ساخت قرار گرفت.

به نسبت ۷٪ (آزاده سرمهای گذار) و ۳۰٪ (آزاده وزارت راه و شهرسازی) در راستای منوبات تولید معزز که نقش به سزاوی در تسهیل تردد زائرین محترم ایفا می‌نماید، به این پروژه وارد شده است. در این پروژه برای ۲ هزار نفر اشتغال‌زایی ایجاد شد.

دومین تولیدکننده اتوبوس‌های شهری

شرکت شهاب خودرو طی سال‌های متعددی، همواره سهم حدود ۱۶ درصد از تولید اتوبوس کشور را در اختیار داشته است و در سال ۹۶ نیز با وجود مشکلات مالی و اقتصادی که در تمام شرکت‌های تولیدی از جمله این مجموعه سایه اندخته است، توانست با تلاش فراوان مشکلات مالی خود و موانع تولید را برطرف کرده و از پس تعهدات خود برآید. همچنین این شرکت به عنوان تولید کننده اتوبوس‌های شهری کشور، سه محصول جدید اتوبوس گازسوز، دیزل و ون بر قی باستانداردهای روز جهانی را تولید و به بازار عرضی کرد.

از دیگر موقوفیت‌های این شرکت، صادرات ۶۰۰ دستگاه اتوبوس به کشور سوریه است. در سالی که گذشت شرکت شهاب خودرو ۴۰۰۰ اتوبوس فرسوده را نوسازی کرد و نیز در ادامه همکاری با سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت، قرار شد ۲۰۰۰ دستگاه از محصولات برقی خود را جایگزین اتوبوس‌های فرسوده ناوگان حمل و نقل کشور کند. این کارنامه موفق باوجود مشکلات اقتصادی، برگ زرینی از خدمات این شرکت فعال خودروسازی کشور است.

پرچم رأفت حضرت رضا^{علیه السلام} در بسیاری از استان‌ها بر افراشته شده است

دفاتر نمایندگی آستان قدس رضوی شبکه گسترده خدمت به محرومان

انتصاب تولیت آستان قدس رضوی را از مهم‌ترین اهداف راه‌اندازی دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در استان خراسان شمالی می‌داند.

محمد اکبرزاده می‌گوید: براساس دستور ارسالی دفتر مرکزی ما موظف به شناسایی سه دهستان محروم برای ارائه خدمات شده‌ایم که این سه دهستان، ۷۰ روستا را در برگرفته و شاخص‌های محرومیت این سه دهستان جمع‌آوری شده است.

اکبرزاده اعزام ۳۰۰ زیارت اولی به مشهد مقدس و اهادی ۲۰۰۰ بسته فرهنگی به داشت آموزان مناطق محروم را از مهم‌ترین اقدامات‌ای صورت گرفته این نمایندگی در سه ماه اول راه‌اندازی آن، می‌داند.

مسئول دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در خراسان شمالی با اشاره به استقبال مردم از راه‌اندازی این نمایندگی گفت: در طی سه ماه اخیر، توسط نمایندگی آستان قدس رضوی در زمینه ترویج فرهنگ نذر و موقوفات کارهای سیار خوبی انجام شده است.

﴿ اوائه خدمات متعدد توسط نمایندگی های آستان قدس رضوی در سراسر کشور ﴾

دادخدا خدایار مسئول دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در استان سیستان و بلوچستان است. او معتمد است مهمنم ترین دستواره معاونت تازه تأسیس امداد مستضعفان آستان قدس رضوی راه‌اندازی دفاتر استانی این آستان مقدس است.

او با اشاره به اینکه راه‌اندازی دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در استان‌ها، با هدف تسريع و تسهیل خدمت‌رسانی انجام شده است، تأکید می‌کند: این دفاتر زمینه مشارکت بیشتر مردم بخصوص خبرین را فراهم کردند.

خدایار می‌گوید: یکی دیگر از اهداف راه‌اندازی دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی بیویه در استان سیستان و بلوچستان بهره‌مندی از ظرفیت‌های معنوی آستان قدس رضوی در این استان است، چرا که مردمان بسیار زیادی در این استان علاقه دارند بتوانند به عنوان خادم در آستان قدس رضوی حضور داشته باشند و خدمت‌رسانی به حیرم حضرت رضاع (رضاع) داشته باشند.

مسئول دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در استان سیستان و بلوچستان می‌گوید: نخستین اقدام صورت گرفته در این نمایندگی، استقبال و پذیرایی از زائران پاکستانی بوده که از مرز میرجاوه به منظور زیارت بارگاه منور رضوی وارد کشور می‌شوند. خدایار تأکید می‌کند: امسال در ایام محرم و صفر دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در سیستان و بلوچستان پذیرای ۲۰ هزار زائر پاکستانی بود.

مسئول دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در استان سیستان و بلوچستان تأکید می‌کند: پرچم امام رضا (رضاع)، پرچم وحدت و رأفت است و ما به نمایندگی از آستان قدس رضوی، این پرچم را در استان مان، برپا نمکه داشته‌ایم.

دفاتر نمایندگی، راهبرد آستان قدس رضوی برای خدمت رسانی به محرومان است. این مطلب را سید مرتضی بختیاری می‌گوید. قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی همچنین وعده می‌دهد بزودی نمایندگی آستان قدس رضوی در تمامی استان‌های کشور راه اندازی شود.

بختیاری می‌افزاید: نظام جمهوری اسلامی ایران یک نظام مردمی تمام عیار است و فلسفه خدمت و حضور در بین این مردم هم برخاسته از پایبندی به نظام اسلامی است.

وی می‌گوید: خدمت رسانی به مردم بويژه نيازمندان و محروماني کي از اهداف مهم آستان قدس رضوی است و در اين راستا تلاش خواهيم کرد از تمام ظرفیت‌ها استفاده کنيم.

قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی با بيان اينکه رویکرد جديد آستان قدس رضوی رویکردي فرهنگي است، تصریح می‌کند: امروز تلاش دشمن بعد از شکست در زمینه‌های ديگر، تلاش برای ضربه زدن به فرهنگ غنی اسلامي - ايراني است.

وی می‌افزاید: با افتتاح و راه اندازی دفاتر نمایندگی آستان قدس رضوی در استان‌ها بستر رشد و توسعه در تمامی زمینه‌ها از جمله فرهنگي فراهم می‌شود و به طور نفع آستان قدس رضوی به استان‌ها، ویژه خواهد بود.

بختیاری با بيان اينکه تجربه يك ساله راهاندازی دفاتر نمایندگی آستان قدس در استان‌ها نشان از اثربخشی اين اقدام در عرصه‌های مختلف دارد، گفت: مبانی نظری راهاندازی دفاتر نمایندگی آستان قدس در استان‌ها خدمت‌رسانی به محرومان، مستضعفان و نیز توسعه خدمت‌داری است.

می‌گوید: راه‌اندازی دفاتر استانی آستان قدس رضوی سبب ارتباط راحت‌تر مردم با این استان مقدس شده است.

عباس قاضی خانی تأکید می‌کند: از شهرپورمه سال جاري تاکنون به همت دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در استان البرز، زمینه تشریف ۶۰۰ نفر از کسانی که تاکنون توفيق تشرف به حرم مطهر رضوی را به دست نیاورده بودند، فراهم شد.

مسئول دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در استان البرز می‌گوید: یکی از مهم‌ترین برنامه‌های دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در این استان مشارکت در اردوهای جهادی بوده که به منظور تسریع در امر خدمت‌رسانی پروژه شناسایی مناطق محروم استان از چند ماه قبل آغاز شده است.

قاضی خانی با بيان اينکه در حال برنامه‌ریزی‌های سیار خوبی برای امور جهادی با سپاه استان هستیم، افزاید: یکی از برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته برای اردوهای جهادی، تشکیل هیئت پژوهشی برای ارائه خدمات در منطقه محل سکونت خود ارائه خدمت می‌کنند.

وی می‌افزاید: براساس این طرح در هر استان یک دفتر تأسیس و شروع به فعالیت کرده است که مهم‌ترین فعالیت این دفاتر شناسایی محروم و مستضعفان به منظور ارائه خدماتی خدمت‌زائر اولی‌ها به مشهد مقدس با همکاری سایر نهادهای دولتی و غیردولتی و نیز ثبت نام و گزینش خدمت‌داران رضوی و سازماندهی آنان در قالب گروههای تخصصی برای ارائه خدمت به مردم محروم همان استان است.

دفاتر استانی، زیارت را برای زیارت اولی‌ها

ممکن می‌کنند

مسئول دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در خراسان شمالی، عملیاتی کردن مشاوره هفت گانه رهبر معظم انقلاب در حکم

دفاتر استانی آستان قدس خدمت‌داران رضوی را سازماندهی می‌کنند

مدیر مرکز امور خادمین آستان قدس رضوی می‌گوید: آستان قدس رضوی در هر استان یک دفتر راهاندازی کرده است تا این دفاتر با هدف ارائه خدمات داوطبلانه در همان استان، کار شناسایی محروم و مستضعفان و نیز سازماندهی خیران و خدمت‌داران تخصصی را به انجام برسانند.

على اکبر عصارنیا تأکید می‌کند: براساس راهبرد آستان قدس رضوی مبنی بر توسعه مفاهیم خدمت، خدام و مخدوم، زمینه خدمت افراد متخصص در حوزه‌های مختلف فراهم شده است.

مدیر مرکز امور خادمین آستان قدس رضوی می‌گوید: در قالب طرحی، خدمت‌داران رضوی علاوه بر خدمت در حرم مطهر، بخشی از مأموریت خود را به صورت داوطبلانه به محروم و مستضعفان در منطقه محل سکونت خود ارائه خدمت می‌کنند.

وی می‌افزاید: براساس این طرح در هر استان یک دفتر تأسیس و شروع به فعالیت کرده است که مهم‌ترین فعالیت این دفاتر شناسایی محروم و مستضعفان به منظور ارائه خدماتی خدمت‌زائر اولی‌ها به مشهد مقدس با همکاری سایر نهادهای دولتی و غیردولتی و نیز ثبت نام و گزینش خدمت‌داران رضوی و سازماندهی آنان در قالب گروههای تخصصی برای ارائه خدمت به مردم محروم همان استان است.

دفاتر استانی ارتباط مودم با آستان قدس رضوی را تهیی کرده است

مسئول دفتر نمایندگی آستان قدس رضوی در استان البرز

جلوه‌های همت جهادی

خدمات عام المنفعه آستان قدس رضوی در عمران و آبادانی کشور

آزادراه مشهد - چناران

با ساخت این آزادراه در جهت خدمت به مجاورین، با توجه به ترافیک محلی موجود در بزرگراه فعلی مشهد - چناران به دلیل صنایع و ساخت و سازهای اطراف، بخشی از ترافیک به این محور انتقال خواهد یافت و نیز برای حدود دو هزار نفر اشتغال زایی خواهد شد.

عملیات تکمیلی آزادراه کنارگذر شمالی مشهد

این اقدام، در راستای خدمت به مجاورین و ساکنین شهر مشهد، با توجه به ترافیک موجود در بزرگراه کلاتری و الزام تردد وسائل نقلیه سنگین از این آزادراه، تأثیر مثبتی بر مسائل زیست محیطی و کاهش تصادفات جاده‌ای و روان سازی ترافیک به همراه خواهد داشت.

پروژه ثامن مشهد

این پروژه ساختمانی با زیربنای ۲۰۷۸۰ مترمربع در ۱۵ سقف و در زمینی به مساحت ۲۰۳۵ مترمربع در خیابان هاشمی نژاد مشهد واقع شده است. این پروژه در نگاه کلان به چهار بخش فروشگاه‌های خرد و تجاری، سالن‌های پذیرایی، پارکینگ و سوئیت‌های اقامتی تقسیم‌بندی می‌گردد که هر بخش در یک حجم مرکزی و به صورت مستقل می‌باشد که بر اساس آخرین و مهم‌ترین استانداردهای جهانی طراحی گردیده و در حال اجرا می‌باشد.

عملیات تکمیلی زیرسازی راه آهن قزوین - انزلي

این راه آهن به طول ۱۴۶۵ کیلومتر، یک طرفیت مناسب حمل و نقل و ترانزیتی در کشور ایجاد خواهد کرد و به جهت قرار گرفتن در محور کردیور شمال-جنوب و اتصال بندرانزلی به خلیج فارس موجب درآمدزایی و اشتغال مولد خواهد شد.

زیرسازی قطعه یک راه آهن همدان - سنتنج

احداث این راه آهن یک خطه به طول ۶۴ کیلومتر، جهت محرومیت‌زدایی منطقه و تحول و افزایش رونق اقتصادی استان، تحول و افزایش سهم ترانزیت در کشور دگرگونی منطقه در زمینه‌های اقتصادی و تجاری، سهولت در حمل و نقل بین شهری، افزایش میزان گردشگری و صرفه جویی در مصرف سوخت اثر زیادی خواهد داشت.

عملیات تکمیلی بزرگراه شیروان - بجنورد

این عملیات به جهت رفاه جانوران و مسافران و به لحاظ اهمیت استراتژیکی پل ارتباطی شهرهای شمال کشور با سرق کشور و به لحاظ اهمیت اقتصادی و کشاورزی انجام شد.

بهسازی و روکش آسفالت آزادراه مشهد - بافقه

در راستای خدمت به زائرین و مجاورین و با توجه به اهمیت موقعیت ترانزیتی ایران در منطقه و موقعیت ممتاز ایران در اتصال شرق به غرب و شمال به جنوب و همچنین علاقه‌مندی مسلمانان و غیر مسلمانان جهان به شهر مشهد، این آزادراه برای رفاه حال زائران احداث گردید.

پروژه باند پروازی و ساختمان ترمیمال بین المللی فرودگاه بجنورد

در راستای خدمت‌گزایی به مردم و حجاج، بهسازی باند فرودگاه بجنورد به طول ۳۲۲۵ متر و تطویل آن تا ۴۵۷۰ متر با عرض ۶۰ متر، موجب گردیده تا نشست و برخاست هوایپماهای بزرگتر و امکان ایجاد پروازهای بین المللی (حج، عتبات عالیات و غیره) به طور ایمن و مناسب انجام گیرد.

قطعه ۹ محور مشهد - سرخس

این پروژه به طول ۳۲۸ کیلومتر، حدفاصل شهرستان سرخس تا روستای گبدلی واقع شده است. تکمیل محور ترانزیتی مشهد - سرخس علاوه بر خدمت به زائرین بارگاه رضوی موجب سهولت در تردد وسایل نقلیه، کاهش آمار تصادفات و افزایش اینمی در مسیر منطقه ویژه اقتصادی سرخس که موقعیه ای از آستان قدس رضوی است، می‌شود.

شهر میهمانان امام علیه السلام

زائر شهر رضوی یکی از مهمترین پروژه‌هایی است که به واسطه تدبیر داهیانه تولیت آستان قدس رضوی و در راستای ماندگاری زائر و حمایت از زائران کم برخوردار در سال ۱۳۹۵ کلید خورد. در این پروژه کلان حمایتی که با هدف تسهیل زیارت انجام گرفته است، زائران کم برخوردار می‌توانند علاوه بر تشریف بی‌دغدغه به مشهدالرضا(ع)، با هزینه‌ای اندک میزان اقامت خود را در مشهد افزایش دهند. فاز نخست این پروژه همزمان با میلاد با سعادت حضرت رضا(ع) در سال جاری به بهره‌برداری رسید و آرزوی دیرینه بسیاری از مشتاقان زیارت بارگاه ملکوتی حضرت رضا(ع) را محقق کرد. زائر شهر رضوی در حاشیه شهربک طرق در حاشیه اتوبان مشهد-باغچه واقع شده است.

بهره‌برداری فعلی

بهره‌بردار: معاونت امداد مستضعفان
نحوه شناسایی متقاضیان: دفاتر نمایندگی استان‌ها
پذیرش فعلی: کاروانی
نوع زائران: زیارت اولی و محرومین
میزان اقامت: سه روز

مشخصات فنی

مساحت: ۳۵ هکتار
زیربنا: ۲۲۰ هزار مترمربع
ظرفیت: ۲۰ هزار نفر
تعداد فاز: ۳ فاز
نسبت بنای مساحت کل: ۲۵ درصد بنا، ۷۵ درصد فضاهای باز
آغاز عملیات: مرداد ۹۵
اتمام فاز اول: مرداد ۹۶
تعداد بلوک فاز اول: ۳۱ بلوک (۲۸ بلوک به صورت سوئیت و ۳ بلوک به صورت سالن)
تعداد سوئیت فاز اول: در هر بلوک اقامتی ۲۵ سوئیت در ۲ طبقه
مشخصات هر سوئیت: حدود ۴۰ متر و دارای یک تراوی، سرویس بهداشتی، حمام و آشپزخانه کوچک
ویژگی منحصر به فرد: ارزان قیمت

شاخصه‌های مکانی

حمل و نقل شهری
پارکینگ
زمین وسیع
ارائه بهتر خدمات شهری در دو نقطه شمال شرق و مرکز شهر مشهد
جانمایی در رودی ۷۰ درصد از رودهای زمینی به مشهد
فروشگاه

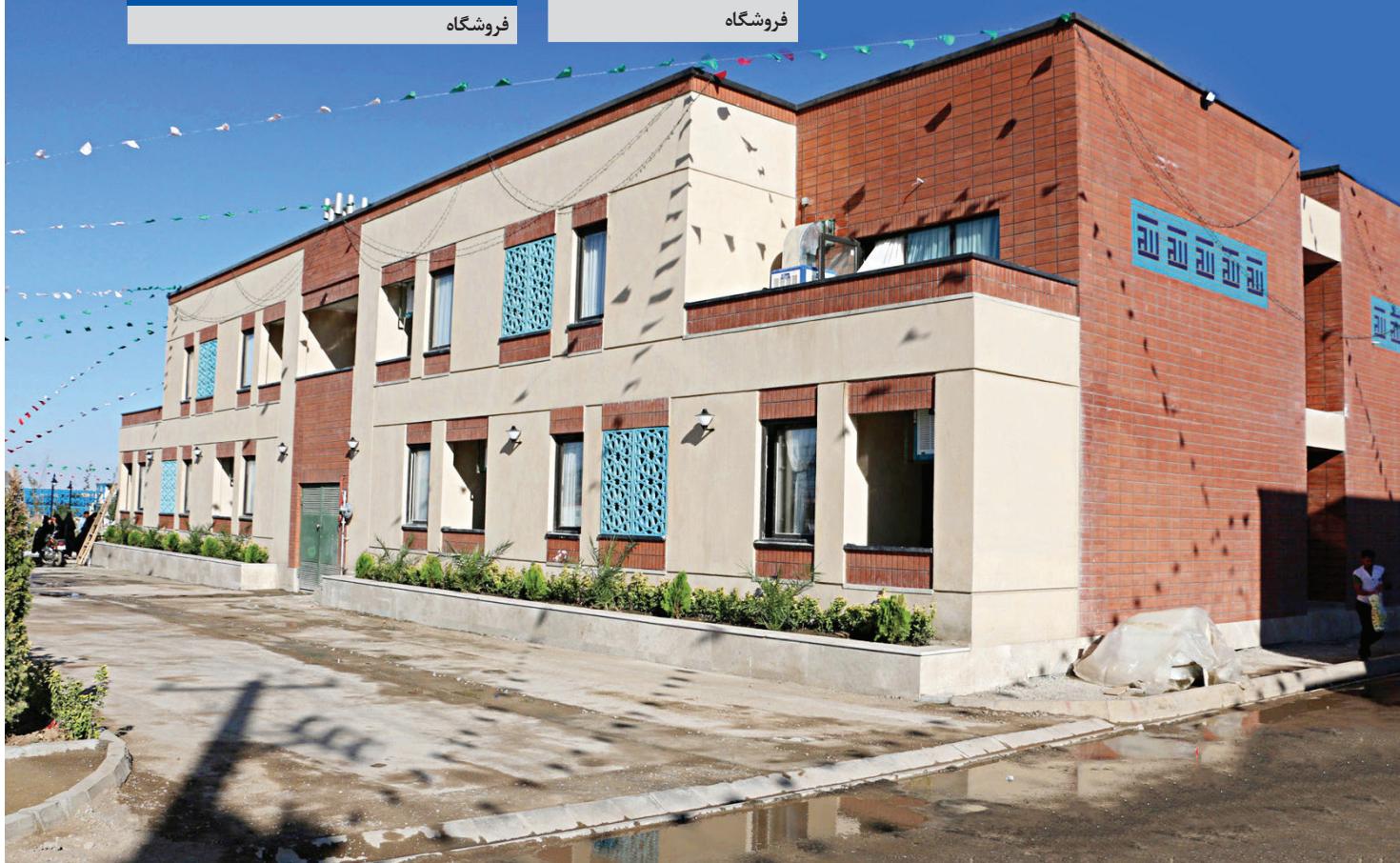
امکانات

میهمانسرا
درمانگاه
مسجد
پاسگاه
فضای ورزشی
فروشگاه

آستان خضراء

هزاری ۲ سال خدافت خادمان رضوی به زائران و مددجویان امام علیه السلام

نگاهی به خدمات آستان قدس رضوی و پژوه خانمها

بانوانهایا

۳۰ صفحه

بزرگداشت بانوان فرهیخته
و نیکوکار

جایزه جهانی گوهرشاد

جایزه جهانی گوهرشاد به اینکل آستان قدس رضوی
با هدف ترویج معارف قرآن و اهل بیت عصمت و
طهارت (علیهم السلام) به منظور جریان سازی...

صفحه ۴۲

نمایشگاه مهر درخشان ۲ با هدف حمایت از
تولیدات خانگی و اقتصاد درون زا برگزار شد

ارائه الگوی «مامی توانیم»

سوغات جزئی از فرهنگ ایرانیان بوده و هست.
اما برنامه ریزی مدونی برای آن صورت نگرفته است.
سوغات سهم مهمی در اقتصاد کشور ایفا می کند...

صفحه ۴۵

مروری بر اقدامات آستان قدس رضوی
در حوزه کتاب

امام مهریانی؛ یار مهریان

حضور فعال آستان قدس رضوی در عرصه کتاب و
نشر آن به بیش از سه دهه گذشته بر می گردد و
اکنون پس از ۳۰ سال مراکز مرتبط با تولید...

صفحه ۴۶

نگاهی به خدمات آستان قدس رضوی ویژه خانم‌ها

بانوانهای

بانوان نیمی از افراد جامعه را به خود اختصاص می‌دهند که علاوه بر نقش مادری و همسری که بر عهده دارند، در عرصه‌های مختلف دوشادش مردان در حال فعالیت هستند و افتخارات بسیاری را هم رقم زده‌اند.

آستان قدس رضوی در دوره مدیریت جدید خود به صورت ویژه به موضوع بانوان و ارانه خدمات فرهنگی، تبلیغی، رفاهی و آموزشی به این قشر از جامعه پرداخته است که در این گزارش مروری بر برخی از فعالیت‌ها خواهیم داشت.

کفسدار زن در کفسداری بانوان

یکی از جدیدترین اقداماتی که در حوزه بهبود خدمات رسانی به زائران امام مهرانی‌ها برای نخستین بار در طول تاریخ تشکلاتی این آستان مقدس صورت گرفت، ایجاد بخش کفسداری خواهان در حرم مطهر رضوی بود.

راهنمازی کفسداری‌های ویژه خواهان در حرم مطهر رضوی در راستای اجرایی شدن رهنمودهای تولیت آستان قدس رضوی و رفاه حال بانوان زائر مبنی بر واگذاری تمامی امور خدمات رسانی به بانوان به خواهان خدمه و خادمیاران رضوی بوده است.

در حال حاضر بیش از ۶۵۰ نفر از خواهان خدمه و خادمیار رضوی در چهار کفسداری ویژه بانوان در هشت کشیک و ۱۶ شیفت ۱۲ ساعته (روز و شب) مشغول خدمات رسانی به بانوان زائر حرم مطهر رضوی هستند.

همچنین ارائه خدمات در امور تطهیر و تنظیف بارگاه مطهر امام رضا(ع) در رواق‌های ویژه بانوان بر عهده این خادمان است.

وضو خانه‌های تزدیک

یکی از گلایه‌های عموم زائرانی که از نقاط دور و نزدیک به حرم مطهر رضوی مشرف می‌شوند، دوری مسافت سرویس‌های بهداشتی حرم مطهر رضوی از صحن‌های مرکزی بود، زائران برای تجدید وضو می‌باشند ختماً به میادی ورودی حرم بازمی‌گشته‌اند و این امر برای بسیاری دشوار بود. خوشبختانه در سال جاری عادویه ایجاد سرویس‌های بهداشتی در فضایی ویژه خواهان، ۱۳ عدد روشوبی (وضو خانه) در فضای سرویس‌ها و همچنین در بسته‌ها و صحن‌ها، وضو خانه‌ای اضطراری و مجرزاً با ۶ عدد روشوبی به همراه فضای تعویض کوک با ۲ عدد دستگاه تعویض پوشک بچه قرار داده شده است.

شناسایی تسهیل‌گران مردمی ازدواج

امروزه افزایش سن ازدواج و کاهش تمایل جوانان برای تشکیل خانواده به معضلی فرهنگی - اجتماعی تبدیل شده است. از این رو طرح «حسناً، حمایان سنت نبوي ازدواج» به منظور شناسایی واسطه‌گران ازدواج در حال انجام است و تاکنون حدود هزار واسطه‌گر موفق در امر ازدواج در شهر مشهد مقدس شناسایی شده‌اند.

این طرح در راستای افزایش صنعت و اعتلای روزافزون کارکرد خانواده در جهت تحکیم و تعالی آن، با بهره‌گیری از ظرفیت‌های آستان قدس رضوی و مجموعه نهادها و تشکلهای مردمی طراحی و پیاده سازی شده است و در قالب آن، شناسایی، شبکه‌سازی و توامندسازی خادمیاران ازدواج با رویکرد ارتقا و بهبود نگرش، مهارت و دانش واسطین ازدواج مبتنی بر آموزه‌های دینی و سیره رضوی در دستور کار طرح حسناً قرار دارد.

با اجرای این طرح واسطین امر ازدواج با برخورداری از سطح شایستگی و توامندی بیشتر می‌توانند به تسهیل امر خطیر ازدواج کمک رسانی بیشتر و بهتری داشته باشند.

مرکزی برای بانوان

در دوره جدید مدیریت آستان قدس رضوی، برای نخستین بار کار مطالعاتی - شناختی با محوریت زن و خانواده انجام شد که در نتیجه آن و با نظر حجت‌الاسلام و المسلمین رئیسی تولیت این آستان مقدس در اسفند ماه سال ۹۵ «مرکز امور بانوان و خانواده آستان قدس رضوی» همزمان با بیانlad حضرت زهرا (س) به صورت رسمی افتتاح شد.

در این مرکز مأموریت‌های اساسی ذیل بند چهارم منشور هفتگاههای رهبری (حکم رهبر معظم انقلاب به تولیت آستان قدس رضوی) تعریف شده است و تلاش می‌شود تا با بهره‌گیری از ظرفیت عظیم فرهنگی این آستان مقدس در حوزه بانوان و خانواده در عرصه کشور و جهان مبتنی بر معارف قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) اقداماتی را انجام دهد.

برنامه‌های مرکز امور بانوان و خانواده ذیل دو حوزه «زن» و «خانواده» در عرصه آستان قدس رضوی، کشور و جهان اسلام پیگیری می‌شود.

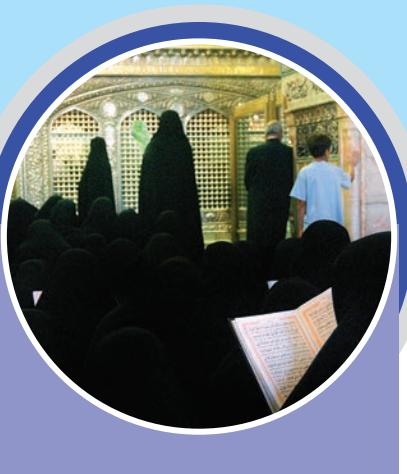
در حوزه بانوان، مهم‌ترین هدف تبیین و تعالی زن مسلمان انقلابی در عرصه فردی، خانوادگی و اجتماعی است و حوزه خانواده نیز ذیل سه مفهوم تبیین و تشکیل، تحکیم و تعالی فعالیت می‌کند که مؤلفه‌های این اهداف کلان احصا شده و در قالب برنامه‌های مختلف در حال پیگیری است.

امنیت بانوان زائر در حرم و حریم

بیش از نیمی از جمعیت زائران حرم مطهر حضرت رضا(ع) را بانوان تشکیل می‌دهند، از این رو در راستای تسهیل امر زیارت و تکریم بانوان زائر و ایجاد فضای امن و ایمن برای این قشر، پژوهش راهبردی ارتقای امنیت بانوان زائر در آستان قدس رضوی تدوین شد و در آن امنیت بانوان زائر در دو حوزه داخل حرم مطهر و حریم مورد بررسی قرار گرفت.

با اجرای این طرح واسطین امر ازدواج با برخورداری از سطح شایستگی و توامندی بیشتر می‌توانند به تسهیل امر خطیر ازدواج کمک رسانی بیشتر و بهتری داشته باشند.

برنامه‌های مختلف در حال پیگیری است.

واگذاری امور بانوان زائر به خدمه خواهر

مطلوب سیاست‌های جدید آستان قدس رضوی تمامی امور خدمتی در رواق‌ها، کفسداری و فضاهای عبادی و زیارتی ویژه بانوان زائر در حرم مطهر رضوی به خواهان خدمه واگذار شده است. از این رو خواهان کفسدار علاوه بر انجام خدمت کفسداری در امور دیگر همچون؛ امور تلهیر، غباررویی و تنظیف رواق‌های ویژه بانوان، خدمات کتب قرآن و ادعیه (کتب انوار)، جمع‌آوری مهرهای نماز... در حال انجام وظیفه بوده و قرار است در برنامه‌ریزی آینده، تمامی امور مذکور به همراه شست و شوی قسمت خواهان در روضه منوره رضوی، ایام امور تنظیف و جاروی رواق‌های بانوان... به خواهان خدمه واگذار شود.

مادران پاسخ‌هایشان صحيح باشد

کودکان برای اینکه دنیا پیرامون خود را بشناسند، سوالات بسیاری از والدین به ویژه مادران می‌پرسند، لذا ضرورت دارد تا والدین پاسخ‌های صحیح و جامعی را به سوالات و پرسش‌های مطرح شده از سوی فرزندانشان ارائه دهند. زیرا عدم پاسخگویی به سوالات و یا دادن جواب‌های ناقص نتیجه منفی به دنبال دارد.

از این رو آستان قدس رضوی بر اساس ضرورت آموزش مادران برای تربیت فرزندان خود، دوره‌های آموزشی مادرانه را به صورت هفتگی در جهت پاسخگویی به سوالات دینی، تربیتی، عاطفی، جنسی و اجتماعی فرزندان برگزار می‌کند.

سندهای راهبردی برای بانوان

سند راهبردی تکریم بانوان شاغل و تعالی جایگاه و منزلت خانواده کارکنان این آستان مقدس و سند راهبردی تکریم و تعالی بانوان خادم از دیگر طرح‌های مطالعاتی آستان قدس رضوی است که برای نخستین بار در حال انجام است. در این طرح‌ها تلاش می‌شود تا ضمن فراهم آمدن زمینه تحکیم و تعالی خانواده کارکنان آستان قدس رضوی در چارچوب ارزش‌های اسلامی و فراهم نمودن زمینه تکریم، حفظ کرامت و تعالی منزلت بانوان خادم و رشد و کمال معنوی ایشان جهت افزایش اثربخشی و کارایی این بانوان در خدمت به زائرین حضرت رضا(ع) پیگیری شود.

مادران با آرامش به زیارت می‌آیند

گستردگی فضاهای صحن‌ها و رواق‌های حرم مطهر، رفت و آمد را برای بسیاری از زائرانی که به همراه کودکان خردسال و نوجوان خود برای زیارت آمده‌اند دشوار کرده است. از این رو از دی ماه سال جاری به منظور زیارت راحت و یا آرامش مادران و تکریم بانوان، طرح مادرانه در قالب در اختیار قراردادن کالسکه در مبادی ورودی حرم مطهر در دستور کار قرار گرفت و اجرایی شد. همچنین با توجه به فضای عمومی رواق‌ها، صحن‌ها و بطور کلی تمامی امکان مترکه حرم مطهر، رسیدگی به برخی از نیازهای ضروری نوزادان به امری دشوار مبدل شده بود، از این رو برای نخستین بار مکان‌هایی برای «شیزیده‌هی» و «تعویض پوشک» نوزادان در حرم مطهر جانمایی شد.

حکم خدمت تشریفی برای خدمه خواهر

اعطاً حکم خدمت در گذشته تنها به خادمان مرد داده می‌شد اما با موافقت حجت‌الاسلام‌والمسلمین رئیسی برای نخستین بار خادمان خانمی که واحد شرایط خدمت داشتند، حکم خدمت خود را مجموعه حرم مطهر توفیق خدمت داشتند، حکم خدمت خود را از تولیت این آستان مقدس دریافت کردند.

امسال نیز بیش از یکصد خادم خواهر حکم خدمت تشریفی خود را دریافت خواهند کرد.

رواقی ویژه بانوان

در حرم نورانی امام رضا(ع)، ۱۰ رواق مخصوص بانوان با کلبری عبادی و زیارتی با نامهای رواق دارالحکم، دارالصفا، دارالفضیل، حاتم‌خانی، توحید‌خانه، دارالشرف، دارالشکر، الله وردی خان، دارالسعاده وجود دارد. اما در اسفند ماه سال ۹۵ و برای نخستین بار رواقی ویژه برنامه‌های فرهنگی، آموزشی و تبلیغی به نام حضرت زهرا(س) ویژه بانوان به بهره‌برداری رسید. در این رواق تمامی برنامه‌ها توسط کارشناسان خواهر ویژه بانوان در حال برگزاری است که مورد اقبال فراوان زائران واقع شده است.

بانوان نقش آفرین

بانوان بسیاری در داخل و خارج از کشور وجود دارند که هر کدامشان در عرصه‌های مختلف خوش درخشیده‌اند و منشأ خیر و اثر بودند از سال ۹۵ جشنواره جایزه گوهرشاد توسط آستان قدس رضوی در دهه کرامت رضوی در حال برگزاری است. این جایزه به ۸ بانوی فرهیخته و نیکوکار مطرح که ۴ بانو در عرصه ملی و ۴ بانو در عرصه بین‌المللی می‌باشند، اهدای شود.

این جایزه در راستای اجرای بند چهار حکم مقام معظم رهبری به تولیت آستان قدس رضوی مبنی بر ترویج معارف قرآن و اهل بیت صامت و طهارت (علیهم السلام) بهمنظور جویان‌سازی فرهنگی مبتنی بر نیکوکاری در دستور کار قرار گرفته است.

خدمات تخصصی مشاوره

ارائه خدمات مشاوره فردی و گروهی در مرکز مشاوره آستان قدس رضوی یکی از برنامه‌های آستان قدس رضوی در حوزه خانواده می‌باشد. در مرکز تخصصی مشاوره آستان قدس رضوی خدمات در حوزه‌های همچون «روانشناسی بالینی»، «مشاوره شغلی»، «مشاوره تصبیلی» و «مشاوره نوجوان و خوان»، «مشاوره کودک و باری درمانی»، «مشاوره خانواده»، «مشاوره پیش از ازدواج»، «روان‌پژوهیکی»، «روان‌سنگی»، «روان درمانی» و «گفتار درمانی»، «زوج درمانی»، «نوروپیدیک» به عموم مجاوران و زائران ارایه می‌شود.

تربیت مشاوران بارویکرد دینی

تربیت مشاوران بارویکرد دینی از اولویت‌های آستان قدس رضوی در دوره جدید است که برای دو گروه از مخاطبان شامل مشاوران و روانشناسانی که دارای تحصیلات دانشگاهی و آکادمیک هستند و روحانیون فعال در حوزه خانواده که دروس با رویکرد دینی و علوم دینی را در حوزه‌های علمیه گذرانده‌اند، دوره‌های تخصصی متناسب با نظام نامه‌های آموزشی تدوین شده است.

طلاب خواهر که سطح دو حوزه علمیه را به اتمام رسانده‌اند می‌توانند در کانون روحانیون خادمان خانواده رضوی که در سطح شهر مشهد مقدس و کل کشور برای طلاب خواهر حوزه علمیه در نظر گرفته شده است، ثبت نام کرده و بعد از برگزاری آزمون اولیه و کسب نمره قبولی در آزمون کتبی و مصاحبه، دوره‌های آموزشی را بگذرانند.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بزرگداشت بانوان فرهیخته و نیکوکار

حجت الاسلام و المسلمین سید ابراهیم رئیسی؛ تولیت آستان قدس رضوی؛ تفاوت میان جایزه جهانی گوهرشاد با سایر جایزه دنیا که برای امور خیریه اهدا می‌شوند، در آن است که نگاه این جایزه ایجاد تمدن و تمدن سازی بر اساس مفاهیم عالی انسانی و اسلامی در جهان است.

﴿ جایزه جهانی گوهرشاد به ابتکار آستان قدس رضوی با هدف ترویج معارف قرآن و اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) به منظور جریان سازی فرهنگی مبتنی بر نیکوکاری در سال ۱۳۹۵ ایجاد شد. ﴾

﴿ این جایزه تلاشی است برای شبکه سازی میان بانوان فرهیخته و نیکوکار دنیا با یکدیگر. ﴾

﴿ تقدیر از ۸ بانوی فرهیخته و نیکوکار در محورهای ایثار و شهادت، مقاومت و بیداری اسلامی، آموزشی، علمی، پژوهشی، فرهنگی، هنری، رسانه‌ای، وقف و امور خیریه، امور عمرانی، امور پزشکی، مدیریت و کارآفرینی از جمله کارکردهای اصلی این جایزه است. ﴾

﴿ این جایزه به ۸ بانوی فرهیخته و نیکوکار مطرح جهان اهدا می‌شود که ۴ بانو در عرصه ملی و ۴ بانو در عرصه بین‌المللی انتخاب می‌شوند. ﴾

﴿ تاکنون ۱۶ بانوی برگزیده از ایران و کشورهای نیجریه، کنیا، عراق، ترکیه، روسیه، کویت و بحرین طی دو سال برگزاری انتخاب و از آنان تقدیر شده است. ﴾

﴿ مهلت فراخوان سومین دوره جایزه جهانی گوهرشاد تا ۲۰ فروردین سال ۱۳۹۷ اعلام شده است و این مراسم همزمان با ایام دهه کرامت در سال آینده برگزار خواهد شد. ﴾

برگزیدگان اولین دوره جایزه جهانی گوهرشاد

- ﴿ «مهری یزدانی» در محور ایثار و شهادت
- ﴿ «فرنگیس عنبری یزدی» در محور امور خیریه و فرهنگی
- ﴿ «زهرا گیتی نژاد» در محور مدیریت و امور عمرانی
- ﴿ «بهجهت افزار» در محور مدیریت و کارآفرینی
- ﴿ «رباب علی دشتی» از کشور کویت، در محور امور عمرانی
- ﴿ «دکتر بصیرت نهیبی» از کشور نیجریه، در محور مدیریت و کارآفرینی
- ﴿ «دکتر فردوس یاسین العوادی» از کشور عراق، در محور آموزشی، پژوهشی و توسعه
- ﴿ «زگنشینیا نائیلیا قاسمونا» از کشور روسیه، در محور امور فرهنگی

برگزیدگان اولین دوره جایزه جهانی گوهرشاد

- ﴿ «فاطمه سادات نواب صفوی»، مجاهدانقلابی و مستنول مؤسسه فرهنگی شهید نواب صفوی
- ﴿ «سیمین دخت وحیدی»، مادر شعر انقلاب
- ﴿ «لعت گران پایه»، پزشک متخصص جراح و خیر در امر پزشکی
- ﴿ «خدیجه نیزاری»، عضو هیئت مدیره مجمع خیرین کشور
- ﴿ «مفتونه آتاب»، از بانوان فعال کشور ترکیه و رئیس انجمن حضرت زهرا(س)
- ﴿ «شعله شکیب»، پزشک و مبارز فعال در بحرین
- ﴿ «نازنین کریم»، رئیس شبکه خواهان شیعه در کنیا
- ﴿ «حليمه خلف صالح جیبوری»، از مبارزان عراقی همچنین در اولین دوره جایزه جهانی گوهرشاد از دختر شیخ زکزاکی؛ رهبر جنبش اسلامی کشور نیجریه و خواهر ۶ شهید نیز تجلیل به عمل آمد.

پایی که پایدار ماند

واحد مشاور در امور ایثارگران از تاریخ سیزدهم آبان ماه سال ۱۳۹۵ در آستان قدس رضوی ایجاد شد. تاکنون بازدیدهای متعددی از خانواده‌های ایثارگر توسط آستان قدس رضوی با برنامه‌ریزی انجام شده به عمل آمده است به گونه‌ای که از سال گذشته تاکنون از ۱۰۰ خانواده معظم شهدا و ۱۶ خانواده جانباز مربوط به تشکیلات و مجموعه آستان قدس رضوی این عیادت و بازدیدها انجام شده است. عیادت و بازدید از خانواده‌های معظم ایثارگران یکی از برنامه‌های تبیین شده در این راستا به شمار می‌آید. برنامه‌ریزی به منظور انتقال اندیشه‌های پیانگذار جمهوری اسلامی ایران امام راحل و مقام معظم رهبری در حوزه جهاد، ایثار و شهادت به نسل‌های آینده، صیانت و حفاظت از حریم، ارتقا و تکریم منزلت اجتماعی ایثارگران به عنوان سرمایه‌های اصلی انقلاب اسلامی، تعظیم و تکریم ایثارگران و خانواده‌های آنان و تبیین نقش بر جسته آنان در انقلاب اسلامی و اعتلای معنوی کشور از دیگر اهداف تشکیل واحد مشاور در امور ایثارگران است.

آستان
قدس رضوی

مددی بر ۲ سال خدمت خاندان رضوی به زبان و معاویان امام رضوی

بازدید و عیادت از ۶۷ خانواده
شهدا مدافع حرم ایرانی و
فاطمیون.

۶۷

بازدید و عیادت از ۳۸۰ جانباز
۷۰ درصد ساکن مشهد با عنوان
ایثارگران حریم حرم.

۳۸۰

بازدید و عیادت از ۵۶ خانواده‌ای که یک شهید
تقدیم کرده‌اند.

۵۶

پیگیری امور ۳۵ جانباز بصیر
۷۰ درصد نایبنا از دو چشم.

۳۵

پیگیری امور ۴۱۰ جانباز
۷۰ درصد نخاعی.

۴۱۰

بازدید و عیادت از ۲۴۰ جانباز
نخاعی ۷۰ درصد مستقر در
آسایشگاه امام خمینی(ره).

۲۴۰

بازدید و عیادت از ۱۱۵ جانباز
۷۰ درصد استان‌های خراسان
شمالی و جنوبی.

۱۱۵

عيادت از ۲۰۱ خانواده معظم
شهدا و جانباز شهرستان
سرخس.

۲۰۱

اعزام ۷۰ کاروان زیارتی خانواده
معظم شهدا ایستان قدس
رضوی به عتبات عالیات.

۷۰

تحصیل دانش زیر سایه مهر رضوی

آستان قدس رضوی در فراهم کردن امکانات تحصیلی برای مناطق کم برخوردار اهتمام ویژه دارد

طی دو سال گذشته جذب دانش آموزان محروم و نیازمند در مناطق کم برخوردار شهر مشهد، رشد ۳۵ درصدی داشته است.

آستان قدس رضوی با استفاده از ظرفیت خادم‌یاران تخصصی مدرس-مربی خدمات فرهنگی، علمی و تربیتی به فرزندان شهدا مدافع حرم، و دانش آموزان مناطق محروم ارائه می‌دهد.

هزینه تحصیل دانش آموزان مناطق محروم در مدارس امام رضا(ع) رایگان است.

اسکان و پذیرایی ۷ هزار دانش آموزان زیارت اولی مناطق محروم سراسر کشور به مدت سه روز در طرح اردوهای «زائران مهر»

طی دو سال گذشته بیش از ۱۶۰ هزار بسته لوازم التحریر و کیف مدرسه در بین دانش آموزان کم‌بضاعت و نیازمند توزیع شد.

طرح بورسیه تحصیلی دانش آموزان مستعد برای ورود به دانشگاه بین‌المللی امام رضا(ع) و تحصیل در آن به دور از دغدغه هزینه‌های تحصیل اجرا شد.

در سال ۱۳۹۶، هفت هزار کارت هدیه تحصیلی به دانش آموختگان نیازمند مقاطع مختلف تحصیلی در استان‌های مختلف اعطا شد.

مجتمع آموزشی شبانه روزی امام رضا(ع) شهرستان سربیشه خراسان جنوبی در زمینی به مساحت حدود ۳۵۰۰ متر مربع و بازیربنای ۱۳۰۰ متر مربع در دو طبقه احداث شد.

برای نخستین بار طرح پیشگیری از ناهنجاری‌های قائمی در مناطق محروم مدارس در این طرح افراد دارای مدرک تحصیلی دکتری در رشته‌های مختلف جذب می‌شوند.

برای نخستین بار طرح خادم‌یاران علمی در دانشگاه بین‌المللی امام رضا(ع) اجرا شد و امام رضا(ع) با هدف بررسی نقاط جسمانی و قائمی دانش آموزان اجرا شد.

نمایشگاه «مهر درخشان۱» چه بود و برای چه راه افتاد؟

هم فرهنگی، هم اقتصادی

در سالی که به نام «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل» نامگذاری شده بود، اولین نمایشگاه کالای فرهنگی خانواده ایرانی با عنوان «مهر درخشان» با هدف حمایت از تولیدات و کالاهای ایرانی در راستای ترویج فرهنگ ایرانی و اسلامی در مرکز نمایشگاه‌ها و همایش‌های آستان قدس رضوی برگزار شد. این نمایشگاه در غرفه‌های گوناگون کالاهای ایرانی را به مردم معرفی می‌کرد. در این رویداد فرهنگی و اقتصادی سعی شده بود اراده همگانی برای مصرف کالای ایرانی در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی تبلیغ و ترویج شود.

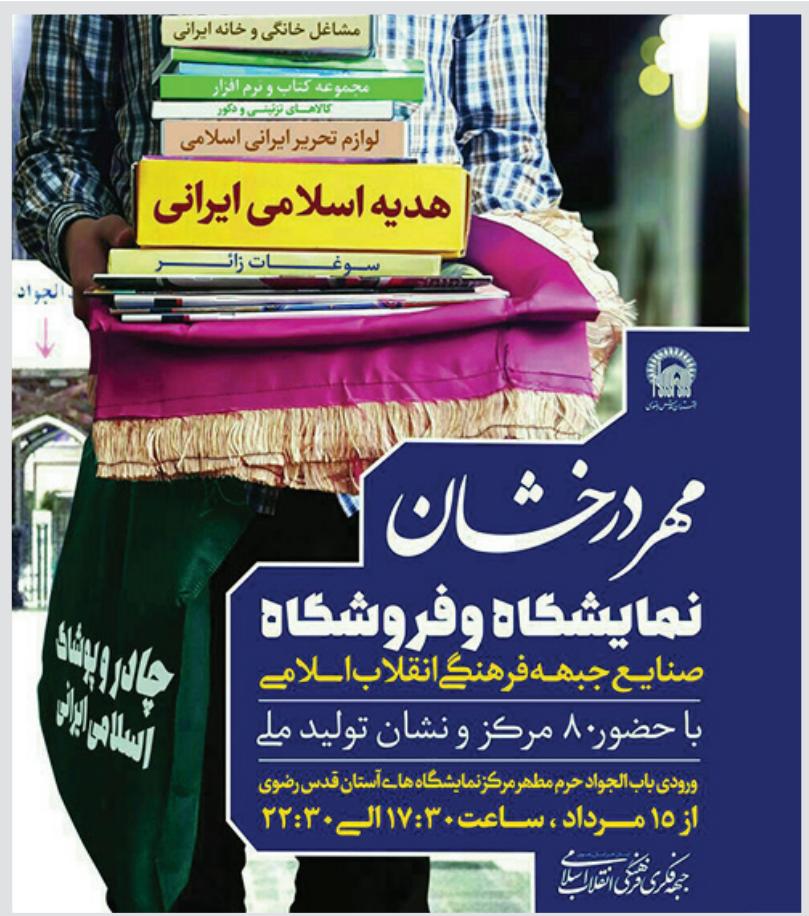
هدف اصلی؟

رویکرد اصلی این نمایشگاه، تأمین سوغات زائر و کالاهای مد نظر مجاوران و مردم مشهد تعبین شده بود، به گونه‌ای که هر کسی برای زیارت به این بارگاه منور مشرف می‌شود، بتواند یک سوغاتی یا محصول فاخر اسلامی انقلابی را با خود به شهر و دیارش ببرد. همچنین حمایت از تولید داخل را می‌توان از دیگر رویکردهای این نمایشگاه برشمود. با حضور در این نمایشگاه و مشاهده محصولات در می‌باقمیم که تمام کالاهای موجود در این نمایشگاه، صرفاً تولید داخل بوده و از مجموعه‌هایی که ایرانی است حمایت شده و فرست عرضه در این نمایشگاه به وجود آمده است.

آستان
حضرت

مردمی بزرگ سال خلیفت خادمان رضوی بدیاران و همچویان امام محمد باقر (ع)

نمایشگاه خانه ایرانی

در این نمایشگاه، نمایی از یک خانه با چیدمانی به سبک فرهنگ ایرانی و ملی شامل حدائق و سایل مورد نیاز یک خانه با برندهای داخلی به منظور حمایت از تولیدات کشورمان به نمایش گذاشته شده بود. در کنار این نمایشگاه، غرفه‌هایی برای فروش محصولات نیز پیش‌بینی شده بود.

عرضه تخصصی کتاب

آثار منتخب ناشران برتر حوزه انقلاب اسلامی سطح کشور در این نمایشگاه در معرض دید عموم قرار گرفت.

غرفه‌های لوازم تحریر

در این نمایشگاه محصولات فرهنگی و نوشت‌افزارها همگی با شکل و شمایل ایرانی و اسلامی و بسته تولید کشور خودمان عرضه شدند.

آمارهای خوب

نمایشگاه و فروشگاه «مهر درخشان» یک مجموعه تجمیعی شامل ۵ عرصه تخصصی فروش و ۳ نمایشگاه جانی در فضای تقریبی هزار مترمربع فضای برگزار شده بود. ۸۰ تولیدکننده و نهاد فرهنگی از استان‌های مختلف در قالب ۶۰ غرفه محصولات و دستاوردهای خود را به نمایش گذاشته بودند. براساس آمارهای اعلام شده، بیش از ۵۰۰ هزار زائر و مجاور از این نمایشگاه بازدید کرده بودند.

شهربازی در دل نمایشگاه

این شهربازی با این هدف دایر شده که در کنار خرید خانواده‌ها، کودکانشان ساعتی را به بازی و سرگرمی مشغول شوند و همچنین ضمن بازی و سرگرمی، با پیام‌هایی که در تک تک این بازی‌ها آورده شده آشنا شوند. من پیرو ولایت فرزند انقلابی، من بچه ایرانی ایرانی می‌خرم، من بچه ایرانی ایرانی می‌پوشم، صرفه جویی در مصرف انرژی، اصلاح الگوی مصرف... از جمله این پیام‌های در جای شهربازی بود.

غرفه حجاب و پوشک

۱۰ مجموعه تولیدی از مشهد و سایر شهرهای کشور محصولات خود در حوزه تخصصی فروش پوشک و حجاب، در نمایشگاه حضور فعال داشتند. همچنین در عرصه تخصصی هدایای نفیس و تریکی این نمایشگاه، ۱۵ مرکز از مجموعه‌های هنری و نفیس کشور با محصولات فرهنگی و هنری خود حضور داشتند.

رأله الگوی «مامی توانیم»

محصولات فرهنگی شامل کتاب، نوشت‌افزار، عفاف و حجاب بود. در بخش سوغات‌زیارت، زائران می‌توانستند فرش و تابلو فرش، سنج‌های قیمتی و زیورآلات را از این شهر مذهبی به دیار خود ببرند. در بخش اقتصاد درون‌زا با ارائه محصولات چرمی، شیرینی‌های خانگی، گیاهان دارویی، تزئینات خانه و آشپزخانه، منسوجات ایرانی و اسلامی، محصولات چوبی مثل مبت و معرق، این نمایشگاه میزبان زائران علی‌بن‌موسى‌الرضا(ع) بود.

می‌تواند برکات فراوانی داشته باشد. آستان قدس رضوی در اوخر سال ۱۳۹۵ با هدف حمایت از تولیدات خانگی که کمک شایانی در حوزه اقتصاد درون‌زا می‌کنند نمایشگاه «مهر در خشنان ۲» را برگزار کرد.

دومین نمایشگاه مهردرخشنان چه بود؟ در این نمایشگاه و در قالب ۱۱۰ غرفه، شرکت کنندگان در ۳ بخش محصولات فرهنگی، سوغات‌زیارت و اقتصاد درون‌زا محصولات خود را ارائه کرده بودند. بخش

سوغات جزئی از فرهنگ ما ایرانیان بوده و هست، اما برنامه‌ریزی مدونی برای آن صورت نگرفته است. سوغات سهم مهمی در اقتصاد کشور ایفا می‌کند، اما حتی متأسفانه بیشترین سوغات‌زیارت در اعتاب مقدس ایران و عراق از دیگر کشورها تأمین می‌شود، در صورتی که می‌توان با طراحی سوغات‌فرهنگی مناسب علاوه بر انتقال پیام فرهنگی سوغات، به تولیدکنندگان داخلی نیز کمک شایانی کنیم، که در صورت حمایت و تکمیل شبکه توزیع،

یک کار مشترک

نمایشگاه «مهر در خشنان ۲» با همکاری معاونت امداد مستضعفان آستان قدس رضوی، کمیته امداد امام خمینی(ره) و بسیج سازندگی از ۱۰ اسفندماه سال ۹۵ تا ۳۱ فروردین سال ۹۶ در مرکز نمایشگاه‌ها و همایش‌های آستان قدس رضوی واقع در ورودی باب‌الجواود(ع) دایر بود.

یک خبر خوب

قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی در حاشیه نمایشگاه «مهر در خشنان ۲» گفت: در آینده ۱۰ مرکز برای ارائه سوغات‌زیارت امام رضا(ع) خواهیم داشت که توسط معاونت امداد مستضعفان این آستان روی این مسئله مطالعات لازم انجام شده است و ان شاء الله در آینده خبرهای خوبی در این موضوع اعلام می‌شود.

دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام: محسن رضایی: این نمایشگاه به درستی نقطه ضعف اقتصاد ایران را شناخته و به ذنبال شناساندن توانایی‌های داخلی است.

حاجت‌الاسلام فرج‌زاده: آستان قدس در زمینه‌های فرهنگی، خدمت رسانی به مردم و زوار و گره‌گشایی از مشکلات مستضعفان پیشگام دیگران شده است و امیدواریم دیگر نهادها، ارگان‌ها و دولتمردان مانیز از اقدامات این آستان الگوبداری کنند.

تولیت آستان قدس رضوی: حجاج‌الاسلام و المسلمین رئیسی: آستان قدس رضوی در راستای رسالت فرهنگی خود، حمایت از تولید ملی و رواج فرهنگی خود، اشتغال از کالای ایرانی را برای خود یک رسالت می‌داند و نمایشگاه مهر در خشنان نیز در همین راستا برپا شده است.

قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی؛ سید مرتضی بخاری: هدف از برپایی نمایشگاه مهر در خشنان، ارائه الگوی مناسبی در خصوص اقتصاد مقاومتی و حمایت از تولید داخلی است.

رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس؛ محمدمهدی زاهدی: اینکه آستان قدس رضوی برای حمایت از تولیدات داخلی و بنگاه‌های اقتصادی کوچک اقدام به دراستای تحقق منوبات مقام معظم رهبری است.

در شهریازی معارفی اتفاق افتاد

تجربه‌اندوزی با بازی

از ابتدای راه اندازی شهریازی معارفی با عنوان «سرزمین بازی و دانایی» که در مرکز نمایشگاه‌ها و همایش‌های آستان قدس رضوی راه اندازی شد، بیش از ۵۲۵ هزار کودک و نوجوان زائر و مجاور از تفريحات توانم با آموزش این شهریازی بهره مند شده‌اند. شهریازی معارفی آستان قدس رضوی که از شهريور ماه سال جاري و با تلاش جوانان خلاق مؤسسه فرهنگي تبيان قم در جوار بارگاه ملکوتی حضرت رضا(ع) راه اندازی شد، مورد استقبال فراوان زائران و مجاوران و به خصوص کودکان و نوجوانان قرار گرفت، به طوری که اين شهریازی به درخواست مکرر مخاطبان پس از اتمام مدت زمان برگزاری آن در نوبت دیگر تمدید شد. حضور فرزندان شهدای مدافع حرم در اين مجموعه يكى از جلوه‌های زیبای اين شهریازی بود.

مروری بر اقدامات آستان قدس رضوی در حوزه کتاب:

امام مهربان؛ یار مهربان

حضور فعال آستان قدس رضوی در عرصه کتاب و نشر آن به بیش از سه دهه گذشته بر می‌گردد و اکنون پس از ۳۰ سال مراکز مرتبط با تولید کتاب آستان مقدس همچون انتشارات آستان قدس رضوی (بهنشر) و بنیاد پژوهش‌های اسلامی رضوی در بین حدود صدها ناشر فعال کشور به خوبی جای خود را باز کرده است و برای بسیاری از دوستداران یار مهربان نامی آشناست. طی دو سال گذشته و در دوره مدیریت جدید آستان قدس رضوی گسترش فرهنگ گسترش مطالعه و کتابخوانی، جهت‌دهی تولیدات کتاب‌ها، حضور فعال در عرصه نشر و مراکز عرضه کتاب از جمله مهم‌ترین محورهایی بوده که آستان قدس رضوی در بین کرد است که در این گزارش برخی از این اقدامات را مرور می‌کنیم.

۴۶

آستان خبر

مروری بر ۲۰ سال خدمت خادمان رضوی به زبان و دیوارهای امام مهربان

محور نشر کتاب در آستان قدس رضوی

انتشارات آستان قدس رضوی (بهنشر) در سه دهه فعالیت خود در ۲۴ حوزه مختلف کتاب‌های را روانه بازار نظر کرده است.

(بهنشر) نیز در رویکرد جدید و با بررسی‌های تخصصی و کارشناسی صورت گرفته، تلاش کرده است تا تولیداتش در سال جاری با رویکرد دینی و معارفی و ارزشی تغییر چهت بدهد. «معرف اسلامی»، «سنت و سیره اهل بیت (علیهم السلام)»، «فرهنگ و گفتمان انقلاب اسلامی»، «فرهنگ زیارت» و «سبک زندگی ایرانی اسلامی با تأکید بر خانواده و تربیت فرزند» محورهای جدیدی است که برای تولید کتاب در آستان قدس رضوی تعریف شده است.

بهبود کیفی تولیدات

انتشارات آستان قدس رضوی ضمن بهبود فعالیت در چارچوب مأموریت‌ها، کار مطالعه و تدوین سیاست‌گذاری و تبیین دقیق اولویت‌های موضوعی و محتوایی تولیدات را دنبال کرده است که منجر به کسب ۱۳ جایزه و لوح افتخار از جشنواره‌های کشوری و ارتباط‌گیری و افروزن ۷۰ نفر از نخبگان به شبکه همکاران فعلی تولید آثار شده است.

عرضه کتاب در مناطق محروم

ایجاد فروشگاه‌های کتاب در مناطق کم‌خورد و حاشیه شهر مشهد از جمله اقدامات بمنشر در راستای منشور مفتکانه مقام معلم رهبری است. از این رو نخستین فروشگاه کتاب و مخصوصات فرهنگی آستان قدس رضوی در منطقه کم‌خورد شهربک شهید اونی و به یاد شهدای گرانقدر مدافع حرم به نام شعبه شهدای تیپ فاطمیون مدافع حرم، راه اندازی شد. در آینده نزدیک نیز دو فروشگاه دیگر در شهربک شهید رجایی و منطقه توسعه مشهد ایجاد می‌شود.

ویترین‌هایی برای دیده شدن کتاب

ویترین کتاب؛ کتابفروشی‌ها و فروشگاه‌های کتاب است، از این رو باید کتاب به عنوان یک کالای فرهنگی مانند سایر کالاهای بهارتخانه در دسترس عموم قرار بگیرد. توسعه و ایجاد مراکز فروشگاه‌های کتاب و مخصوصات فرهنگی در شهرها و استان‌های مختلف یکی از راهبردهای جدید انتشارات آستان قدس رضوی در یک سال اخیر بوده است به طوری که تعداد فروشگاه‌های بمنشر طی این مدت رشد دو برابری داشته و از ۱۵ فروشگاه به حدود ۳۰ سطح شهر مشهد و سایر شهرهای استان افزایش پیدا کرده است و تلاش دارد تا آستان قدس رضوی در تمامی استان‌های کشور نمایندگی‌های عرضه کتاب و مخصوصات فرهنگی داشته باشد.

در خمثش در نشر

حدود ۳۰ سال از حضور آستان قدس رضوی در عرصه چاپ کتاب می‌گذرد و اکنون بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی و بهنشر در بین حدود صدۀ ناشر فعال کشور به خوبی جای خود را باز کرده‌اند و برای بسیاری از دوستداران یار مهربان نامی آشناست.

انتشارات آستان قدس رضوی در سال ۱۳۹۵، علاوه بر تولید و انتشار ۴۱۵ عنوان کتاب و ۱۷۰ عنوان محصله کار آماده سازی ۳۵۵ عنوان اثر برای عرضه الکترونیک را در دستور کار خود قرار داد و در سال جاری نیز این مرکز تاکنون ۳۹۶ عنوان کتاب و ۶۱ عنوان محصله فرهنگی را منتشر کرده است و ۱۰۰ عنوان اثر را برای عرضه الکترونیک آماده‌سازی کرده است.

سهم آستان قدس رضوی در رونق مطالعه مفید

کاهش سرانه مطالعه و کتابخوانی یکی از مشکلات فرهنگی کشور است، از این رو انتشارات آستان قدس رضوی (بهنشر) تلاش کرده است تا سهمی در رونق و ترویج فرهنگ کتاب و کتابخوانی داشته باشد، برای همین این انتشارات در قالب اجرای برنامه‌های فرهنگی با رویکرد مطالعه مفید این مهم را دنبال می‌کند و در دوره جدید مدیریت آستان قدس رضوی این برنامه‌های فرهنگی در قالب رونمایی و خوانش کتاب و اجرای نمایش از محتوا کتاب، رشد ۱۰۰ درصدی داشته است و به طور متوسط هر هفته یک بار این نشست‌ها برگزار می‌شود.

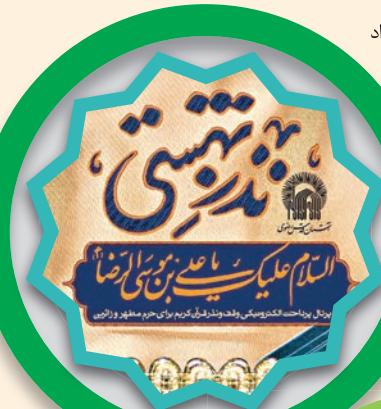
وقف و نذر قرآن در بستر اینترنت

با راه اندازی سامانه الکترونیکی وقف و نذر قرآن کریم دلدادگان و عاشقان امام رضا(ع) در سراسر ایران اسلامی می توانند با ورود به پورتال پرداخت الکترونیکی نذر بهشتی، به میزان دلخواه و یا بر اساس جلد و قطع، قرآن کریم را تهیه و برای بهرمندی زائران در حرم مطهر رضوی وقف و اهداء نمایند.

در این سامانه که ذیل پورتال جامع آستان قدس رضوی به نشانی [aqr.ir/nazr/quran](http://quran.aqr.ir/nazr/quran) تعریف شده است عموم افراد می توانند مبلغ موردنیاز را وارد و با استفاده از رمزهای دوم کارت های بانکی آن را پرداخت کنند.

علاوه بر این زائران و مجاوران بارگاه ملکوتی حضرت رضت(ع) می توانند به دفاتر نذورات حرم مطهر مراجعه و در این طرح نورانی شرکت نمایند.

آستان قدس رضوی در نظر دارد تا فاز دوم این طرح به دفاتر نمایندگی آستان قدس در مراکز آستانها نیز قبوض نذر قرآن کریم ارسال کند تا هموطنان عزیز بتوانند در این اقدام مبارک شریک و سهیم شوند.

بسیاری از زائران و افراد دوست دارند که در ثواب قرائت قرآنی که عموم افراد در حرم مطهر دارند، شریک شوند. از ابتدای سال ۹۶ با همکاری سازمان فرهنگی آستان قدس رضوی و به همت موسسه چاپ و انتشارات این آستان، طرح وقف و نذر قرآن کریم و چاپ و توزیع قبوص مربوط به دفاتر نذورات ویژه زائران بارگاه منور رضوی را اندازی شده است. با اجرای این طرح به صورت قبوص وقف و نذر قرآن کریم در دفاتر نذورات حرم مطهر و از طریق پرداخت الکترونیک این امکان برای عموم افراد و زائران فراهم شده تا بخشی از قرآن های حرم مطهر رضوی را از طریق وقف و نذر به این آستان مقدس اهدا کنند.

همچنین با همراهی های صورت گرفته با انتشارات آستان قدس رضوی (به نشر) در فروشگاه های بهنام فراهم شده تا علاقمندان با خرید قرآن کریم از این فروشگاه ها و اهدای آن به حرم مطهر رضوی با نیت نذر در این فعالیت شرکت کنند.

قرآن با قطعه های مختلف در حرم

حزم مطهر رضوی نیز از جمله مکان هایی است که هر زائری زمانی که در جغایای آن قرار می گیرد حالت خوش معنوی پیدا می کند و دوست دارد که در مدت حضورش در این قطعه از بهشت به تلاوت آیات وحی، خواندن ادعیه و زیارت و نماز پردازد.

از این و در پاسخ به نیازهای عموم زائرانی که با سین، فرنگ و توصیلات مختلف میهمان عالم آل محمد(ص) هستند و سیاست های اخیری که توسط تولیت آستان قدس رضوی، حجت الاسلام و المسلمین رئیسی ابلاغ شده است، چاپ قرآن کریم، مقابی الجنان و کتاب های ادعیه در قطعه های مختلف را در دستور کار خود قرار داده است.

قرآن های درشت خط

با توجه به گسترش حضور زائران میانسال و سالخورde در حرم مطهر رضوی قرآن هایی که با خط ریز و در قطع کوچکتر بودند مناسب این گروه از افراد نبود از این رو قرآن هایی در قطع رحلی در قفسه های قرآن اماکن متبرکه رضوی جای گذاری شد تا این افراد نیز به راحتی کلام وحی را قرائت نمایند. این قرآن ها رسم الخط آن یعقوبی است که توسط استاد ناصر یعقوبی خوشنویس برجسته کشور و به شیوه نسخ ساده و خوانا نگارش شده و راحت تر قابل خواندن است.

تجهیز کتابخانه های مناطق محروم

یکی از برنامه های بهنام در دوره جدید مدیریت آستان قدس رضوی اهدای کتاب به کتابخانه های نیازمند سطح کشور و تجهیز کتابخانه های محروم و ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی در بین اقوام مختلف مردم است که این کتاب ها از مجموعه کتاب های منتشر شده از سوی بهنام در حوزه های کودک، نوجوان، بزرگسال می باشد که در اختیار کتابخانه های نیازمند سطح کشور قرار می گیرد.

نهج البلاغه و صحیفه سجادیه در قفسه ادعیه حرم

به درخواست بسیاری از زائران و از سال ۱۳۹۵ علاوه بر قرآن مجید، مقابی الجنان و کتاب شریف، کتاب ادعیه، کتاب شریف «نهج البلاغه» و «صحیفه سجادیه» نیز در کلیه رواق ها و اماکن متبرکه جای گذاری شد و عموم زائرانی که به حرم مطهر رضوی می آیند در اوقات فراغتی که دارند می توانند با مطالعه کتاب در زمان حضور در این حرم مطهر استفاده بهینه نمایند.

مسابقه ای از جنس کتاب

یکی از روش های گسترش فرهنگ مطالعه و کتابخوانی و جهت دهنی افراد برای خواندن کتاب های مفید برگزاری مسابقات کتابخوانی است. آستان قدس رضوی علاوه بر برگزاری مسابقات هفتگی فرهنگی و کتابخوانی و اهدای کتاب به زائران در حرم مطهر رضوی، طی دو سال گذشته دو مسابقه بزرگ کشوری و بین المللی کتابخوانی را با عنوان «ریحانه» و «مهرمان امام» برگزار کرده است که این مسابقات با استقبال بسیار خوب و گسترده عموم افراد در گروه های سنتی مختلف روبرو شده است.

كتاب نذری

از دیگر برنامه های ابتکاری آستان قدس رضوی در سال ۹۶ راه اندازی پویش کتاب نذری است. در این برنامه که با هدف ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی و پاسداشت نذر فرهنگی است، ضمن ایجاد و ترویج بستر نذر فرهنگی و اهدای کتاب، کتاب های بدون استفاده نیز برای تجهیز کتابخانه های مناطق محروم و راه اندازی کتابخانه های سیار جمع آوری می شود.

କୁଳାଳ ପାତାଳ ପାତାଳ ପାତାଳ
ପାତାଳ ପାତାଳ ପାତାଳ ପାତାଳ

O O

در دهه‌های پیش از خود راهی میراث اسلامی شد و در سال ۱۳۷۰ خورشیدی در شهر اسلام‌آباد پاکستان کشته شد. این کار برای ایجاد تنشی در بین اسلام‌آبادیان و افغانستانیان بود.

ט

بنده ام مع تکبیر
موکب‌هایی به صورت ۲۴ ساعته از زائران
در دو سال اخیر آستان قدس رضوی با پریان
با حضور میلیونی زائران برای زیارت اربعین،

四〇〇

و ۲۵۸ کاخه تغزیب شده را بازسازی و به
سطنی دیگر: تجهیزات: ناد:

ooo
3

هزار شلمچه

می خواهد خود طبق خذاناداشته باشد.
طبع خذانادار ختیر مکعبهای فرامی دهد که
است که صعن طبع خذانادار ساخته و تجهیزات
آماده ساخته و هدیه نیں آشیانهای را باید کرده
موکب از دوگاهی را بیرون از اران افغانستانی
نموز شلمجه آسستان قدر رضوی علاوه بر

زنگنه سفید

تو پی زلارهاد بیدهشت ماه سال جاری در خراسان شمالی، مک منخر به خسارت ۳۰ تا ۴۰ درصدی در بخش از روستاهای شد. آستان قدس رضوی همین سود را در میان روستاهای زلزله زده پسنه غذای توسعه کرد.

آسیان قدس رضوی با کمک خادم پیران
رضوی و ۳۰ گروه جهادی به باری زنگنه دگران
کومناشه شنافت و مبلغی به ارزش ریالی
یک میلیارد و ۱۶ میلیون ریال به حساب دفتر
نمایندگی آستان قدس در آستان کومناشه
برای کمکرسانی به زلزله دگران اعزام شد.

باقم
با موقعیت سپل در دی ماه سال ۱۳۹۵، در استان
سیستان و بلوچستان آستان قدس رضوی ه
هزار سند غذایی را در میان سپل زدگان این
منطقه توزیع کرد.

1000